
Perspektivrapport 2023
For budsjett og økonomiplan
2024-2027
Sortland kommune

Kulturfabrikken

Innhold

1 Innledning 2

2 Utviklingstrekk av det økonomiske handlingsrommet i Sortland 3

3 Folketall-demografi og -utvikling 27

4 Analyse av tjenesteområder 34

4.1 Overordnet KOSTRA og nøkkeltall – alle tjenesteområder 34

4.2 Oppvekst 38

4.3 Helse og omsorg 48

4.4 Teknisk og samfunnsutvikling 58

4.5 Kommunedirektør 63

5 En titt i krystallkula 70

1 Innledning

Kommunens perspektivrapport er et verktøy som er ment for å gi en oversikt over målinger av organisasjonens ressursutnyttelse og «produksjonsstørrelser». Dokumentet kan ha potensial for å være en del av vurderingsgrunnlag i beslutningsprosesser i organisasjonen. Analysen er et forarbeid til budsjett og økonomiplan for kommende fireårsperiode.

Dokumentet sammenligner kommunen både med andre kommuner i samme KOSTRA-gruppe (rapporteringsgruppen Sortland tilhører for sammenligning av ressursbruk), samt nasjonale og regionale tallstørrelser. En slik sammenligning kan gi viktige indikasjoner og grunnlag for å vurdere endringer og behov i kommunens tjenesteområder.

Rapporten prøver også å se nærmere på forhold som kan være av interesse å videreformidle. Formålet med dokumentet er å få frem ressursbruken i tjenesteområdene og belyse områder med mulighet for omstilling. Rapporten fremmes som orienteringssak. Grunnlagsdata for analysen er hovedsakelig hentet fra SSB sine databaser, basert på KOSTRA-rapportering og datainnsamling og produksjon fra ulike kilder.

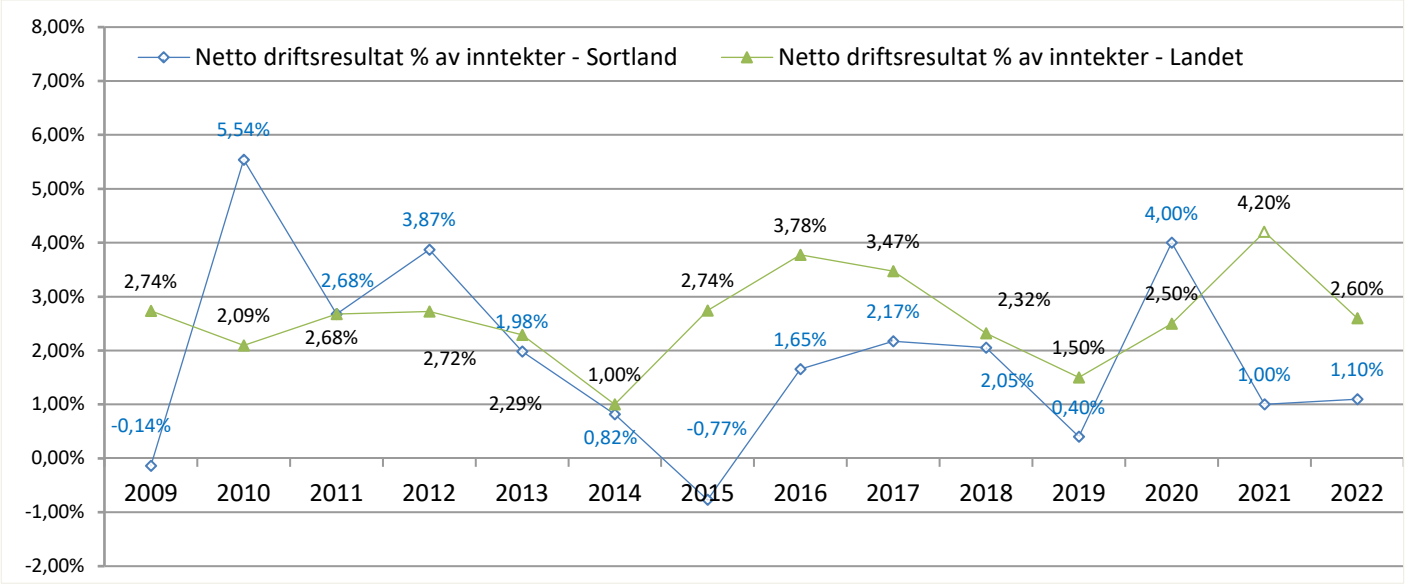
Dokumentet starter innledningsvis med et kapittel om sentrale utviklingstrekk for Sortland kommune sitt økonomiske handlingsrom og hovedtrekk fra utviklingen i næringslivet. Videre følger kapittel om befolknings- og demografiutvikling. De følgende kapittel er direkte analyser av kommunens tjenesteområder basert på innrapporterte KOSTRA-tall for den kommunale tjenesteytingen.

Kommunedirektøren gjør oppmerksom på at de ulike data som kommer frem i rapporten ikke tar for seg hvilken kvalitet og grad av nivå det er i tjenesteytingen. Rapporten er ment for å være en fremstilling av faktisk ressursbruk ved de ulike tjenesteområdene.

2 Utviklingstrekk av det økonomiske handlingsrommet i Sortland

Effekt av låneavdrag og endring av avdragsberegning

Sortland kommune har siden 2009, bortsett fra 2015, hatt positivt netto driftsresultat (NDR). Driftsresultatet for de siste 13 årene fremkommer i tabellen under og sammenlignes med resten av landet. Sortland er den blå streken og landet er den grønne streken.

Som det fremgår av tabellen over, er det særlig store positive avvik sammenlignet med landet i 2010, 2012 og 2020. For resten av de 11 årene mellom 2009 og 2022 ligger Sortland under landsgjennomsnittet.

Det er flere årsaker til de positive resultatene de siste 14 årene. I det videre forklares noen av de økonomiske parameterne som vedtas lokalt og noen som vedtas nasjonalt- og som en kan velge nivået lokalt gjennom vedtak i kommunestyret.

Effekt av endret avdragsprinsipp

Kommunens vedtak på endring i avdragsprinsipp fra 2009/2010 har medført et betydelig bedre økonomisk handlingsrom i hele 14 års perioden. Innføring av endret avdragsprinsipp (Sortland kommune benytter «minsteavdragsmetoden») for fastsettelse av låneavdragene for hvert eneste år. Før 2010 benyttet en «faktiske» avdrag. Forskjellen på disse 2 måtene å føre avdrag på i kommuneregnskapet, gjør at det reelle kapitalslitet på investeringer ikke vises i resultatregnskapet.

Eksempelvis hadde Sortland kommune i 2009 ca. 460 MNOK i gjeld og betalte ca. 27 MNOK i avdrag, og hadde netto renter/aksjeutbytte på ca. 8 MNOK. Året etter betalte kommunen litt over halvparten enn året før (ca. 15 MNOK).

I 2016 hadde kommunen en samlet gjeld på 1.024 MNOK og betalte ca. 21 MNOK i avdrag, i tillegg til ca. 13 MNOK netto renter/aksjeutbytte. Dette innebærer at selv om kommunen «doblet» gjeldsbelastningen på 7 år, var avdragene fortsatt 30 % lavere enn avdragsnivået i 2009. Netto renter/aksjeutbytte var "bare" 5 MNOK høyere i samme periode, og tilskrives lave rentenivåer og aksjeutbytte.

Oversikt over låneavdrag i perioden fremkommer i tabellen under.

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
27 139 000	15 150 000	17 920 000	18 000 000	18 600 000	20 409 000	17 214 333	16 550 905	15 887 476	15 224 048	26 611 942	32 442 066	35 800 839	36 231 865	37 000 000

Tabell: Låneavdrag Sortland kommune i perioden 2009-2023

Som tabellen over viser er nivået på avdrag i dag, vesentlig høyere enn i det som var i 2016. Differansen mellom «minsteavdragsmetoden» og «vanlige» avdrag som ble benyttet før 2010, vil utgjøre mange 10 talls millioner og akkumulert er det godt over nivået på kommunens avsatte disposisjonsfond.

Hvis en definerer at avskrivninger er årlige kostnader på forbruk av anleggsmidler på investeringer direkte fra avskrivningene (resultat- eller prestasjonsperspektiv), har dette ingen effekt på resultatmålet «netto driftsresultat» i kommuneregnskapet. Dette blir eliminert, hvor det er avdrag på lån som har resultateffekt. Med andre ord, når en halverer avdragene (fra 2009 -2010) så får en samtidig et kunstig/teknisk høyt resultatmål.

Effekt av aksjeutbytte

Utviklingen i aksjeutbytte har variert over tid, og hvor det i 2009 var 2,8 MNOK i utbytte til 2013 som hadde ca. 0,2 MNOK i utbytte. For inneværende år budsjettert med et utbytte på 4,1 MNOK.

Kommunens budsjett og økonomiplan har lagt til grunn et aksjeutbytte på 4,1 MNOK hvert år. Dette innebærer at dagens kommunale tjenesteproduksjon også er betinget av fortsatt utbyttebeskatning hos selskapene (Vesterålskraft og Reno Vest). Selv om dette kan/vil svinge fra år til år, er det foreløpig ingenting som tilsier at kommunen får utdeling på samme nivået som det har vært de siste årene.

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2 800 000	1 131 900	2 904 300	4 102 700	233 333	2 135 000	1 735 642	1 597 862	1 460 082	1 322 302	5 441 284	22 742 826	1 751 461	2 897 683	4 100 000

Tabell: Aksjeutbytte i perioden 2009-2023

Gjennom perioden har Sortland kommune mottatt ca. 56 MNOK i aksjeutbytte og hvor det var historisk høyt i 2020. Bakgrunnen for dette var at generalforsamlingen vedtok at mottatt utbytte fra Fjordkraft Holding ASA for 2019 og utbytte etter oppgjør for salg av totalt 298 477 aksjer i Fjordkraft Holding ASA, skulle videreføres til eierkommunene. I tillegg ble resterende aksjer i Fjordkraft overført til kommunene som ekstraordinært utbytte.

Effekt av eiendomsskatt

I 2010 hadde 309 kommuner innført eiendomsskatt. Før kommunesammenslåingene i 2020 var dette økt til 371. Av dagens 356 kommuner er det 258 kommuner som har eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger i 2023.

Når det gjelder inntekter fra eiendomsskatt, økte disse fra 2009 frem til i 2017 med ca. 15 MNOK. I utgangspunktet hadde verk/bruk og bolig/fritid en samlet beskatning på 14 MNOK. Fra 2010 ble også næring "innrullert" i eiendomsskattegrunnlaget. Verk/bruk og næring hadde maksimale eiendomsskattesatser, men ble faset ut gjennom endringer i Eigedomskattelova i 2019 (fases ut over 7 år). Bolig/fritid har i dag 4 ‰ (maksimal satsvedtatt å øke med 0,3 ‰ i 2018 og 0,2 ‰ i 2019, slik at maksimal sats (7 ‰) nås om 2 år.

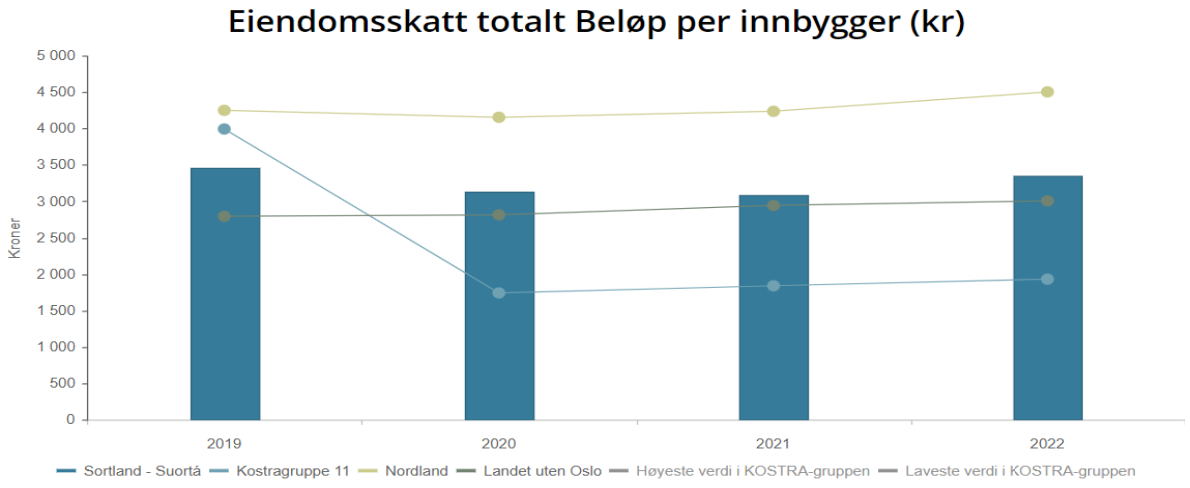
Kommunens samlede eiendomskatteinntekter har fra 2009 til 2023 økt med ca. 137 %, og tilsvarer 19 MNOK. Økningen fra 2009 til 2019 viser en økning på ca. 164 %, tilsvarende 22,7 MNOK. Nedgangen fra 2019 skyldes endringer i eiendomsskatteloven for skattepromillen for bolig/fritid (fra 7 ‰ - 5 ‰), og det samme gjelder for 2021 (fra 5 ‰ - 4 ‰). Nedgangen fra 2022 til 2023 (bolig/fritid) skyldes kommunestyrets vedtak om innføring av bunnfradrag på dette årets skattegrunnlag.

Under fremkommer utviklingen av eiendomsskatteinntekter.

Eiendomsska	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verk/bruk	3 461 256	3 510 517	3 594 116	3 482 363	3 383 815	3 383 815	3 381 407	3 356 291	3 331 175	3 306 059	636 102	530 085	423 844	317 883	280 000
Næring		5 944 760	6 014 943	6 068 252	6 089 904	6 056 682	6 125 727	6 124 550	6 154 430	6 184 311	13 138 426	14 427 816	16 037 504	17 746 207	18 603 800
Bolig/fritid	10 383 767	10 807 664	10 895 806	10 094 713	8 747 637	8 314 552	8 141 298	7 646 234	7 151 170	6 656 105	22 765 746	17 961 041	15 823 082	17 310 335	13 920 888
Sum	**13 845 023**	**20 262 941**	**20 504 865**	**19 645 328**	**18 221 356**	**17 755 049**	**17 648 433**	**17 127 075**	**16 636 775**	**16 146 475**	**36 540 274**	**32 918 942**	**32 284 430**	**35 374 425**	**32 804 688**

Tabell: Eiendomsskatt i perioden 2009-2023

Under vises en oversikt over eiendomsskatt pr. innbygger sammenlignet med KOSTRA, fylket og landet.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	3 458	3 131	3 084	3 349
Kostragruppe 11	3 991	1 740	1 838	1 929
Nordland	4 247	4 152	4 234	4 501
Landet uten Oslo	2 792	2 813	2 941	3 004

Effekt av Havbruksfond

Stortinget vedtok i 2015 å opprette et havbruksfond i stedet for arealavgift ***(innstilling fra næringskomiteen om forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett).*** Inntekter fra salg av nye konsesjoner til oppdrettsnæringen skulle gå inn i fondet, og inntektene skulle fordeles etter en fordelingsnøkkel der 70 prosent skulle gå til kommunene. Sortland kommune har inntektsført ca. 51 MNOK siden 2019 i inntekter fra havbruksfondet i sin drift.

2 019	2 020	2 021	2 022	2 023
2 766 658	14 089 736	8 110 723	21 230 434	4 700 000

Tabell: Inntekter av Havbruksfond i perioden 2019-2023 (2023 er foreløpig stipulert)

Oppsummerte effekter

Det er flere måter å vurdere den økonomiske utviklingen over tid på, ut fra hvilken innfallsvinkel som ønskes lagt til grunn. Under oppsummerte effekter legges en objektiv tilnærming til grunn.

Hvis en tar utgangspunkt i 2009 (kommunen hadde negativt driftsresultat) og trekker fra inntekter fra aksjeutbytte, eiendomsskatt og etter hvert inntekter fra havbruksfond, vises det fortsatt en negativ balanse på 10,5 MNOK. (avdragene var 27,1 MNOK, inntekter var 2,8 MNOK+ 13,8 MNOK).

Bortsett fra 2013,2014 og 2015 (mindre beløp) er differansen mellom betalte avdrag (etter endret avdragsmetode i 2010 og frem til i dag) er nettoeffekten ca. 98 MNOK i pluss. 89 MNOK er akkumulerte nettoeffekter de siste 5 årene er 89 MNOK.

Det kan indikere at kommunen har tatt i bruk det mulighetsrommet som er tilgjengelig og utnyttet dette på maksimale nivåer for å maksimere inntektspotensialet optimalt på de 3 overnevnte faktorene.

Det som fremkommer for 2023 er at de forannevnte effektene er i ferd med å flate ut. Dette betyr at låneavdragene 37 MNOK) snart er på samme nivå som inntektseffektene på disse 3 parameterne (41,6 MNOK). Denne differansen er borte i løpet av dette året, og kommunen har i stor grad benyttet alle tilgjengelig økonomiske inntektsmuligheter fullt ut de siste 14 årene.

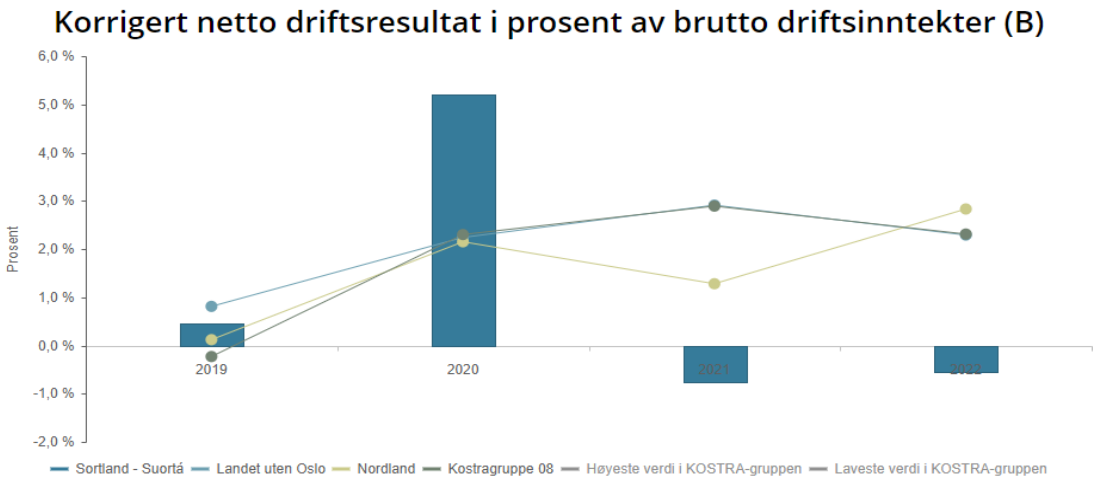
Pensjon og amortisering er ikke hensyntatt i rapporten. Hvis disse utgiftene hadde blitt kalkulert inn hadde nettodifferansen vært ytterligere 10- talls millioner i økte «overskudd» (kommunen har også her fullt ut benyttet lovverkets maksimalramme på å skyve pensjonsforpliktelsen foran seg og dertil lavere pensjonspremier i hele perioden).

Når investeringsrammen mest sannsynlig øker betraktelig fremover, rentenivået stiger og inntektspotensialet er omtrent fullt utnyttet, viser regnestykket fremover noen parametere som ikke nødvendigvis «går i hop» for kommunen.

Utvikling i netto driftsresultat

Nedenfor i tabellen synliggjøres virkningen på kommunens driftsresultat når en hensyntar avsetning til bundne fond, premieavvik, amortisering av tidligere års premieavvik og kommunens driftsinntekter. Her vises året 2020 tydelig med forholdsvis godt resultat, i all hovedsak grunnet salg av aksjer dette året. Videre fremgår det av tabellen at kommunens netto driftsresultat er negativt i 2021 og 2022 med henholdsvis -0,8

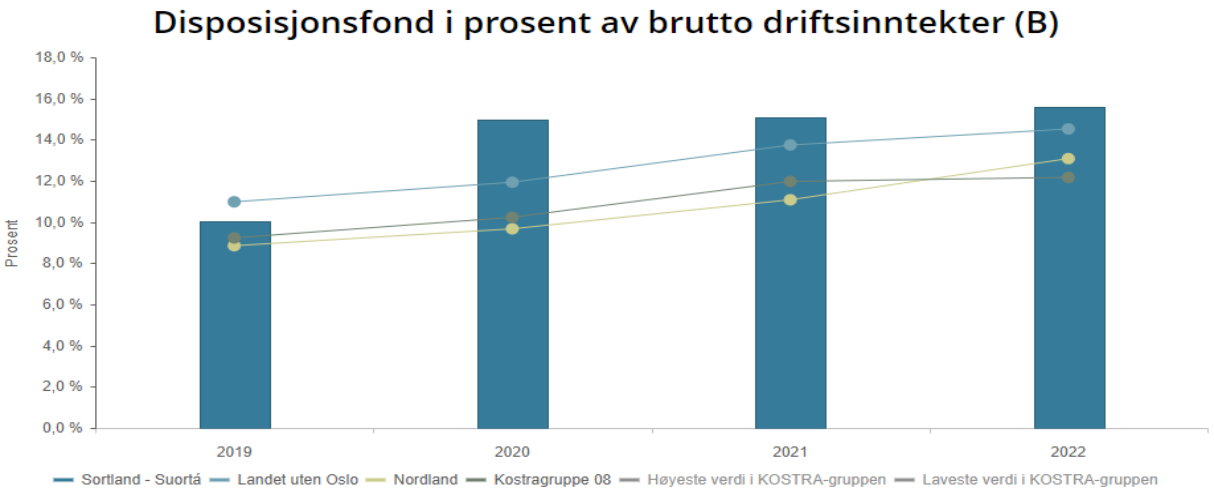
% og -0,6 % når en hensyntar avsetninger, premieavvik og amortisering av pensjon. Det vil si at når en hensyntar de framtidige forpliktelsene som påløper i den årlige drift, har kommunen et merforbruk i 2021 og 2022.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	0,5 %	5,2 %	-0,8 %	-0,6 %
Landet uten Oslo	0,8 %	2,2 %	2,9 %	2,3 %
Nordland	0,1 %	2,2 %	1,3 %	2,8 %
Kostragruppe 08	-0,2 %	2,3 %	2,9 %	2,3 %

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

Sortland kommune hadde ved utgangen av 2022 et disposisjonsfond på 151,8 MNOK. Kommunens disposisjonsfond utgjorde i 2022 ca. 15,6 % av brutto driftsinntekter. Kommunen har en høyere andel i sitt disposisjonsfond sammenlignet med KOSTRA-gruppen og fylket i prosent av brutto driftsinntekter. Kommunens disposisjonsfond har økt med 5,6 % fra 2019 til 2022. Sortland er på 4. plass i KOSTRA-gruppen og på 18. plass i fylket. Til sammenligning i regionen har Hadsel en andel på 4,5 %, mens Øksnes har en andel på 23,8 %.

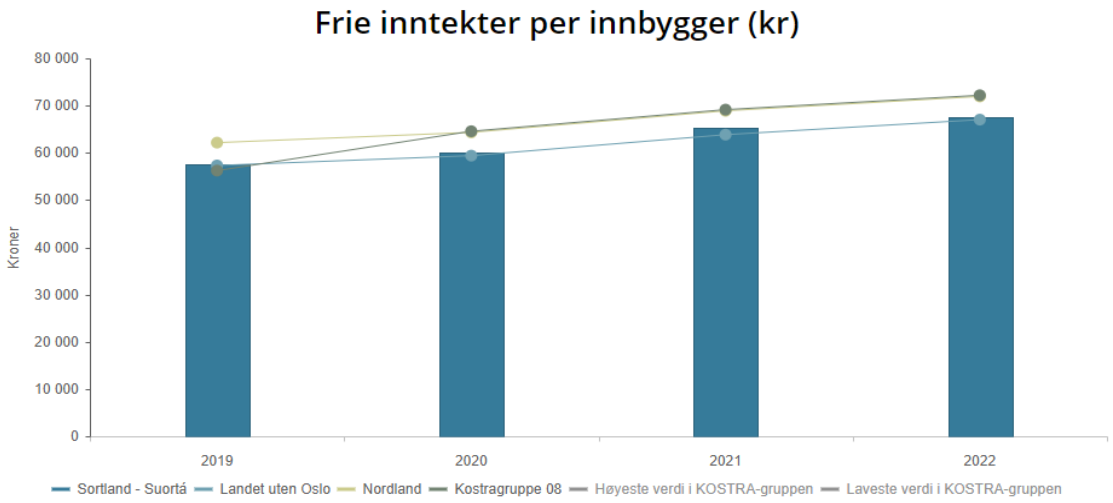

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	10,0 %	15,0 %	15,1 %	15,6 %
Landet uten Oslo	11,0 %	11,9 %	13,7 %	14,5 %
Nordland	8,9 %	9,7 %	11,1 %	13,1 %
Kostragruppe 08	9,2 %	10,2 %	12,0 %	12,2 %

Inntektsindikatorer

Frie inntekter i kroner per innbygger

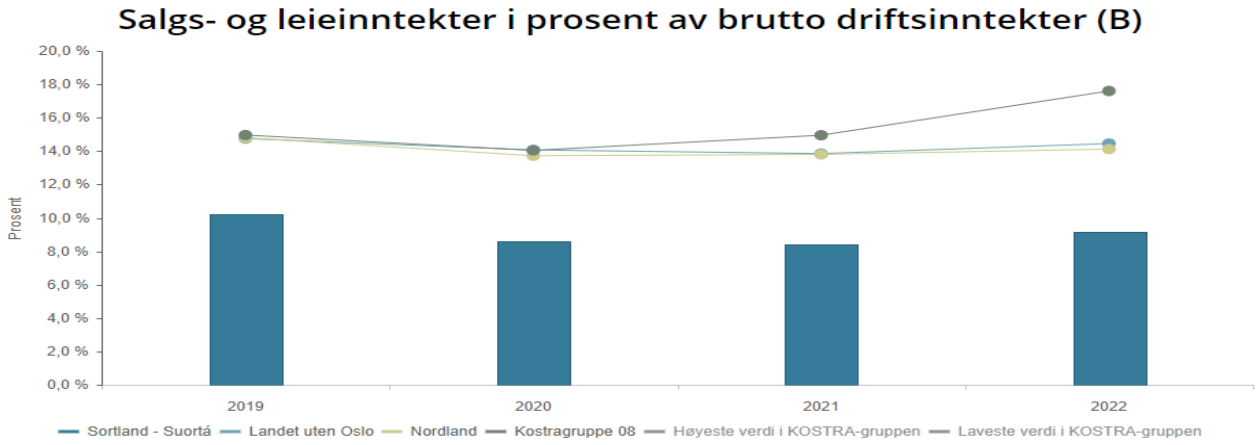
I 2022 hadde Sortland kommune frie inntekter per innbygger på 67 547 kroner. De frie inntektene har den siste fireårsperioden fra 2019 til 2022 økt med 17,2 %. Som tabellen nedenfor viser, har Sortland lavere frie inntekter per innbygger i kroner enn KOSTRA-gruppen og fylket. Sammenligner en med landet ligger kommunen litt over. Sortland ligger lavest i KOSTRA-gruppen på 13. plass. Senja ligger øverst med frie inntekter på 80 426 kroner per innbygger. I fylket er det 3 kommuner med lavere frie inntekter i kroner per innbygger enn Sortland kommune, det er henholdsvis Bodø, Rana og Fauske. Av fylkes-oversikten fremkommer det tydelig at mindre kommuner med mye fiskerinæring har høyere grad av frie inntekter per innbygger, eksempelvis er Vevelstad, Træna, Røst, Lurøy og Værøy de 5 kommunene på topp i fylket over frie inntekter i kroner per innbygger.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	57 622	59 982	65 261	67 547
Landet uten Oslo	57 318	59 398	63 840	67 020
Nordland	62 154	64 326	68 892	71 931
Kostragruppe 08	56 230	64 566	69 139	72 182

Salgs- og leieinntekter i prosent av brutto driftsinntekter

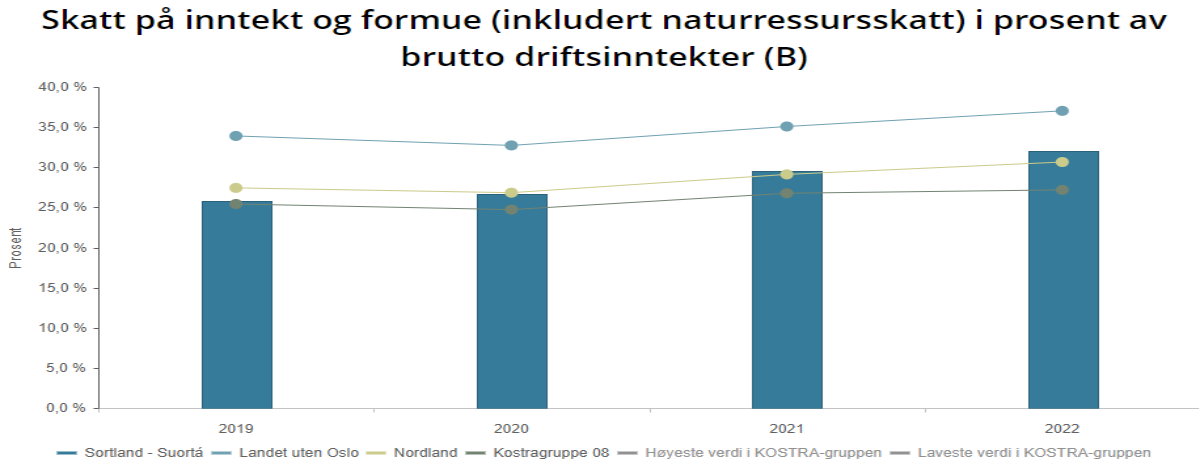
Tabellen nedenfor viser kommunens salgs- og leieinntekter og gebyrer i prosent av brutto driftsinntekter. Sortland har en gjennomgående lavere salgs- og leieinntekt av sine inntekter enn KOSTRA-gruppen og fylket for øvrig. I KOSTRA-gruppen er kommunen på 11. plass, hvor Bømlo ligger lavere i gruppen med 7,2 %. Til sammenligning har Sortlands nabokommuner Hadsel og Øksnes en andel på 13,4 % og 12,2 %.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	10.2 %	8.6 %	8.4 %	9.2 %
Landet uten Oslo	14.8 %	14.1 %	13.9 %	14.5 %
Nordland	14.8 %	13.7 %	13.8 %	14.1 %
Kostragruppe 08	15.0 %	14.0 %	15.0 %	17.6 %

Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt)

Sortland hadde i 2022 en andel skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) på 32,1 % av brutto driftsinntekter. Denne andelen er høyere enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen og i fylket, men lavere enn landet for øvrig.

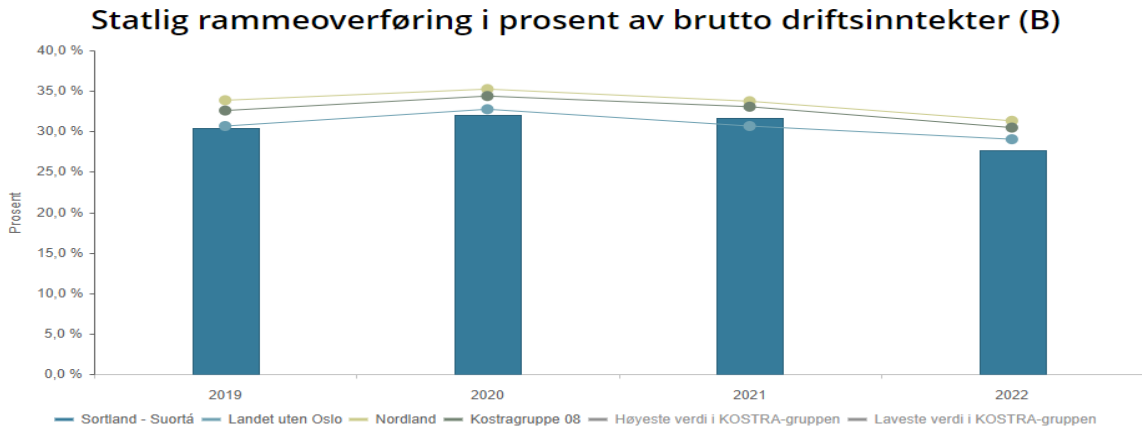

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	25,8 %	26,6 %	29,6 %	32,1 %
Landet uten Oslo	33,9 %	32,7 %	35,1 %	37,0 %
Nordland	27,4 %	26,8 %	29,1 %	30,7 %
Kostragruppe 08	25,4 %	24,7 %	26,8 %	27,2 %

Sortland er nummer 2 i KOSTRA-gruppen med kun Bømlo som eneste kommune i gruppen med høyere andel på 36,4 %. Hadsel som Sortlands nabokommune har en andel på 36,8 %, mens Øksnes har 31,3 %.

Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter

Som det fremgår av tabellen nedenfor er kommunens andel rammeoverføring 27,7 % av de samlede brutto driftsinntektene. Rammeoverføringen til kommunen har altså lavere andel av inntektene enn skatteinntektene med en andel på 32,1 %. Siden år 2019 har andelen av rammeinntekter gått noe ned samlet sett, fra 30,4 % i 2019 til 27,7 % i 2022. Sortland kommune har en lavere andel rammeinntekter enn KOSTRA-gruppen og fylket.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	30,4 %	32,0 %	31,7 %	27,7 %
Landet uten Oslo	30,7 %	32,7 %	30,7 %	29,0 %
Nordland	33,8 %	35,2 %	33,7 %	31,3 %
Kostragruppe 08	32,6 %	34,4 %	33,0 %	30,5 %

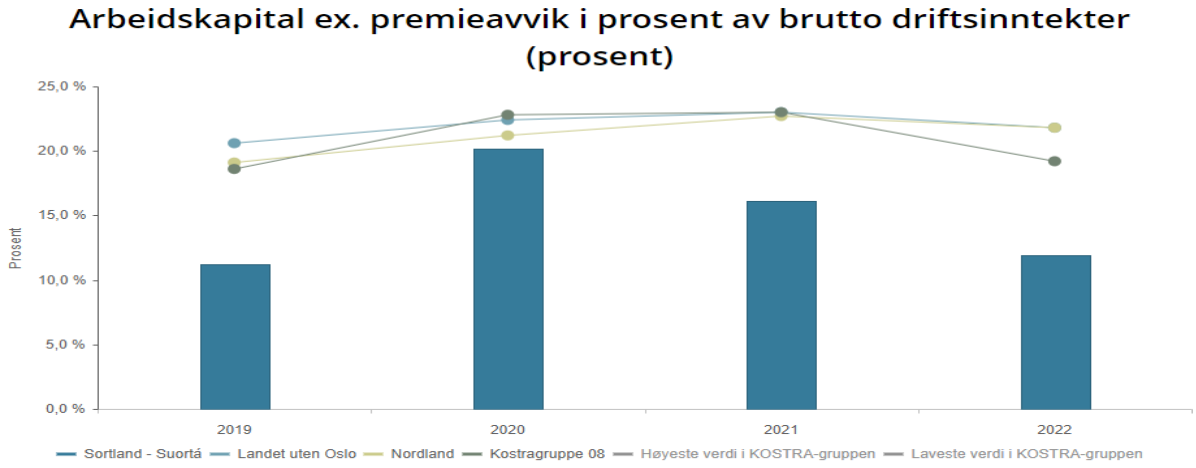
I KOSTRA-gruppen er Sortland på 11. plass av totalt 13 kommuner. Kvinnherad og Ullensvang er de to kommunene i KOSTRA-gruppen som har lavere andel rammeoverføring av sine driftsinntekter. Sortlands nabokommuner Øksnes har en andel på 34,3 %, mens Hadsel har en lavere andel med 25,6 %.

Investerings og finansanalyse

I det videre vil nøkkeltall for investeringer og sammensetninger gjennomgås. I tillegg til det ses det på fremtidige investeringsutfordringer og beslutninger som må tas i de kommende år.

Arbeidskapital

I tabellen nedenfor vises Sortland kommunes arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter. Arbeidskapitalen eks. premieavvik defineres som differansen mellom omløpsmidler eks. premieavvik og kortsiktig gjeld eks. premieavvik. Denne differansen er et uttrykk for kommunens likviditet. Likviditeten er kommunens evne til å betale påløpende forpliktelser etter hvert som de forfaller.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	11,2 %	20,2 %	16,1 %	11,9 %
Landet uten Oslo	20,6 %	22,4 %	23,0 %	21,8 %
Nordland	19,1 %	21,2 %	22,7 %	21,8 %
Kostragruppe 08	18,6 %	22,8 %	23,0 %	19,2 %

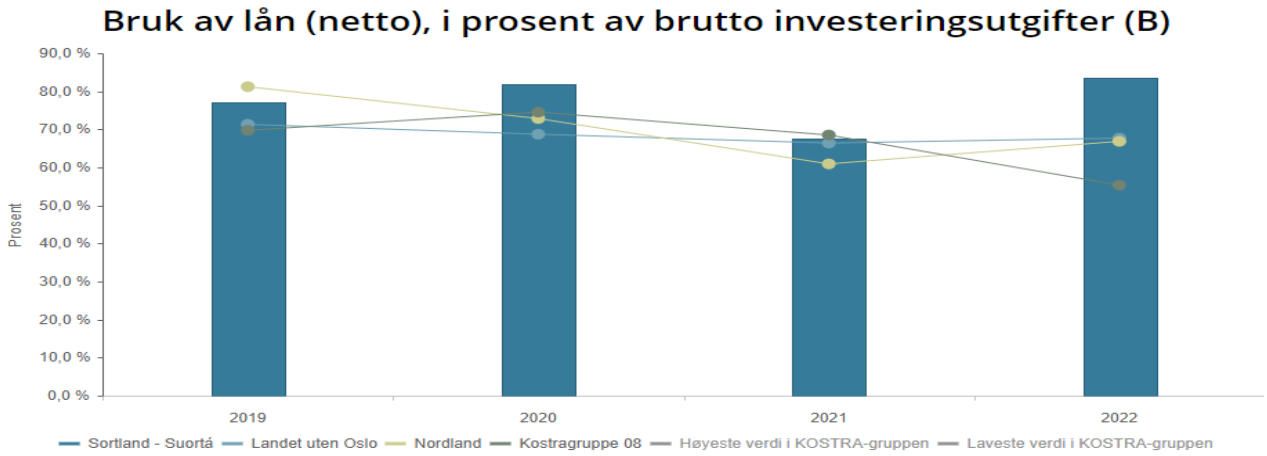
Det fremgår av tabellen at Sortland kommunes andel arbeidskapital er lavere enn KOSTRA-gruppen, Nordland fylke og landet for øvrig. I KOSTRA-gruppen er Sortland på 9.plass av 13 kommuner, som viser at kommunen ligger i nedre sjiktet i andel arbeidskapital. I fylket ligger Sortland på en 25. plass. Nabokommunen Hadsel ligger på 24. plass med andel på 16,3 %, mens Øksnes ligger på en 3. plass med 64,7 %.

Bruk av lån (netto) i prosent av brutto investeringsutgifter

Sortland kommune har en høy andel bruk av lån i prosent av investeringsutgiftene, med 83,6 %. Dette er en betraktelig høyere andel finansiering med bruk av lån enn KOSTRA-gruppen som i snitt har en andel på 55,3 %, og fylket med andel på 66,9 %. I KOSTRA-gruppen er Sortland på 2. plass, hvor Sogndal kommune er eneste kommune med høyere andel bruk av lån til investeringer på 86 %.

Til sammenligning har Hadsel kommune en andel bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter på 74,7 %, mens Øksnes ligger over Sortland kommune med andel på 86,6 %.

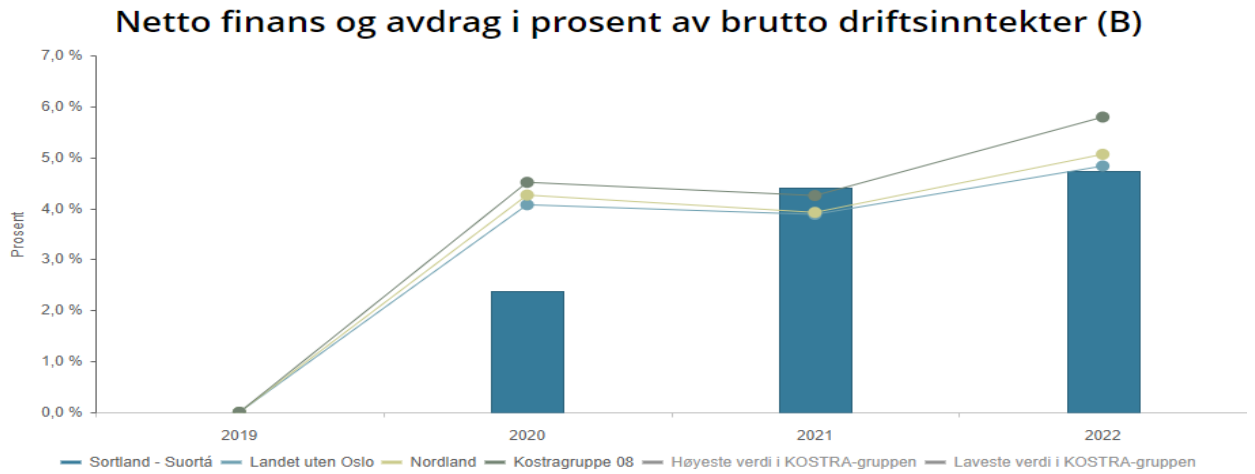
Sortland kommunes handlingsregler omhandler blant annet egenfinansiering ved investeringer. Som det fremgår av andelen på 83,6 % har Sortland forbedringspotensial på dette punktet, men det vil være utfordrende å skulle gjøre større grep i form av økt andel egenfinansiering i den nærmeste fremtid grunnet planlagte og vedtatte investeringer som er påbegynt.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	77,2 %	82,0 %	67,7 %	83,6 %
Landet uten Oslo	71,3 %	68,7 %	66,4 %	67,7 %
Nordland	81,2 %	72,8 %	60,9 %	66,9 %
Kostragruppe 08	69,8 %	74,5 %	68,5 %	55,3 %

Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

Ser en på netto finansutgifter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, kommer Sortland kommune bedre ut med en andel på 4,7 %. Kommunen har i 2022 lavere andel finans og avdragsutgifter enn KOSTRA-gruppen med 5,8 % og Nordland med 5,1 %. Sortland har høy andel av sin låneportefølje renteeksponert. Gjennom året 2022 har det totalt sett vært lave renter, med renteøkning fra høsten 2022, og fortsatte renteøkninger i 2023. Andelen finansutgifter vil med renteutviklingen bli høyere i 2023.

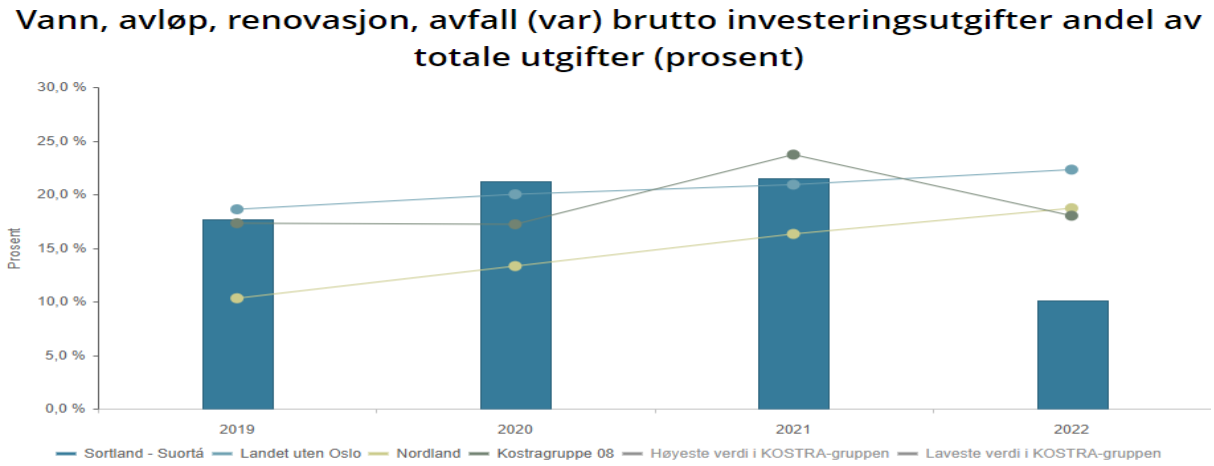

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá		2,4 %	4,4 %	4,7 %
Landet uten Oslo		4,1 %	3,9 %	4,8 %
Nordland		4,3 %	3,9 %	5,1 %
Kostragruppe 08		4,5 %	4,3 %	5,8 %

Investeringsområder

I dette avsnittet presenteres det hvor vedtatte investeringer er foretatt. Sortland kommune har hatt relativt høye låneopptak de senere år. I det videre vil det fremgå hvilke tjenesteområder som har hatt investeringsutgifter og i hvilket omfang.

Brutto investeringsutgifter VAR-området

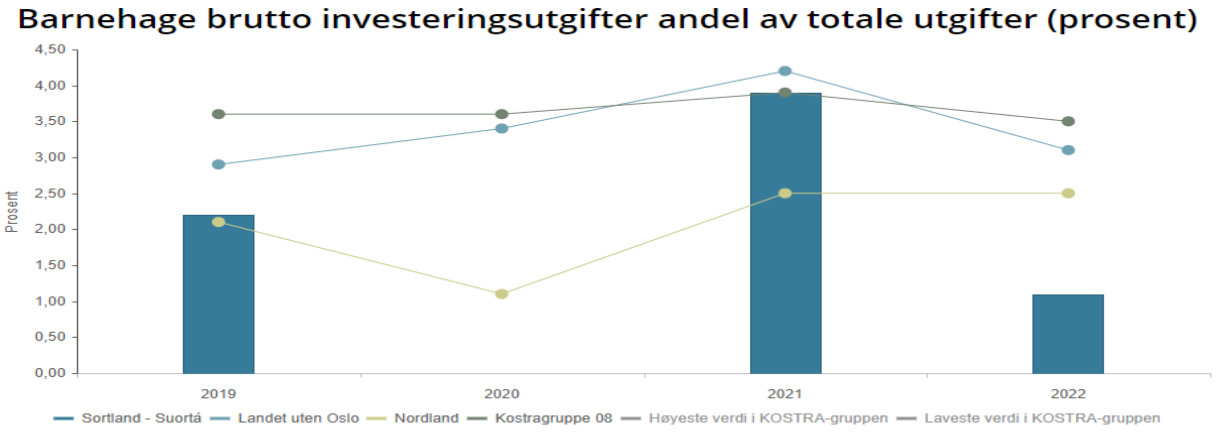
	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	17,7 %	21,2 %	21,5 %	10,1 %
Landet uten Oslo	18,6 %	20,0 %	20,9 %	22,3 %
Nordland	10,3 %	13,3 %	16,3 %	18,7 %
Kostragruppe 08	17,3 %	17,2 %	23,7 %	18,0 %

Tabellen overfor viser at Sortland kommune benyttet 10,1 % av investeringene i 2022 innen det som ofte betegnes som VAR-området (vann, avløp og renovasjon). VAR området beregnes etter selvkost, som i praksis betyr at disse kostnadene er det innbyggerne som abonnenter som betaler for denne delen av låneopptaket. Det er planlagt store investeringer innen området fremover og gebyrene vil på sikt bli høyere som følger av behov for utskifting av gamle rørsystemer etc.

Som en kan se ligger Sortland kommune på et lavere nivå i andel investeringsutgifter sammenlignet med KOSTRA-gruppen, Nordland og landet for øvrig. I KOSTRA-gruppen er kommunen på 9. plass, hvor det er 4 kommuner i gruppen som har lavere andel investeringer i VAR-området enn Sortland. Til sammenligning med nabokommunene har Øksnes en andel på 21,6 %, mens Hadsel kommune ligger på 22,9 %.

Brutto investeringsutgifter barnehage

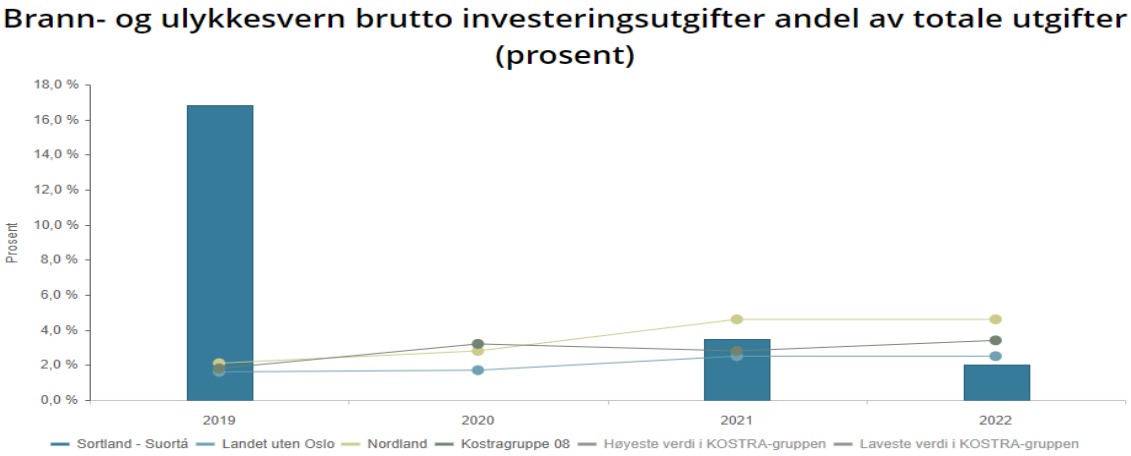
Av tabellen fremgår det at Sortland kommune har brukt 1,10 % av totale investeringsutgifter i 2022 på barnehage. Dette er lavere enn KOSTRA-gruppen med en andel på 3,5 % og fylket med andel på 2,5 %. I KOSTRA-gruppen er Sortland på 6. plass av 11 kommuner, altså like under midt på treet. Sør-Varanger hadde i 2022 en betraktelig høyere andel investeringer på barnehage i året 2022 (47,1 %), som videre fører til at gjennomsnittet for gruppen er trukket godt opp. Trekker en ut denne ligger KOSTRA-gruppen på en gjennomsnittlig andel rundt 1,7 %.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	2,20	0,00	3,90	1,10
Landet uten Oslo	2,90	3,40	4,20	3,10
Nordland	2,10	1,10	2,50	2,50
Kostragruppe 08	3,60	3,60	3,90	3,50

Brutto investeringsutgift brann og ulykkesvern

I 2022 brukte Sortland kommune 2 % av investeringsutgiftene til brann og ulykkesvern. Blant annet har det i 2022 blitt kjøpt inn ny tankbil til brann og redning til en verdi av 2,6 MNOK. Som en kan se av tabellen er Sortland under KOSTRA-gruppen som har andel på 3,4 %, samt Nordland med 4,6 %. I KOSTRA-gruppen er Sortland på en 7. plass av 11 kommuner som har rapportert inn tall for området. I fylket er kommunen på en 16. plass, hvor nabokommunene Hadsel og Øksnes ligger på et lavere nivå med andeler på henholdsvis 0,5 % og 0,3 %.

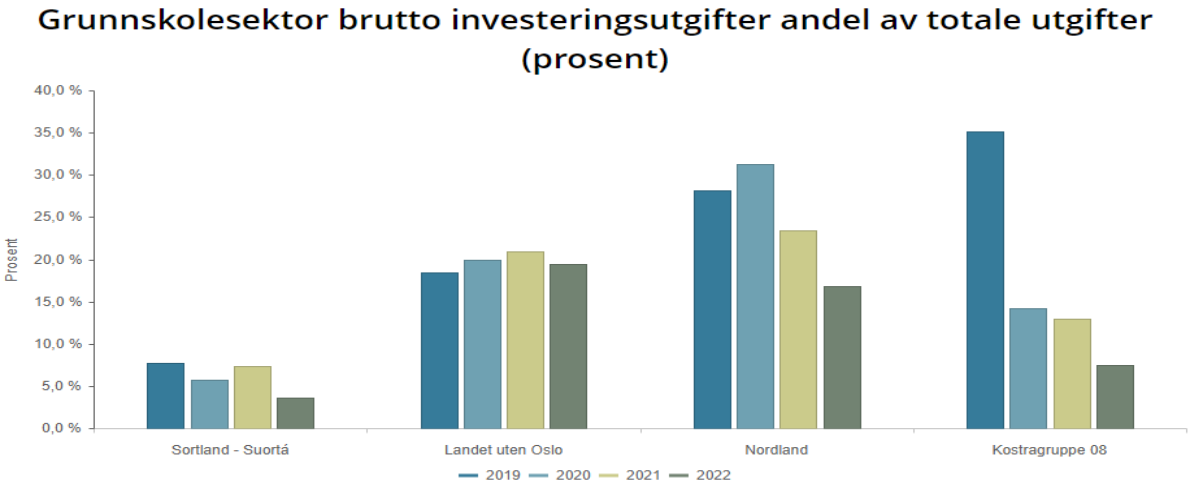

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	16,8 %	0,0 %	3,5 %	2,0 %
Landet uten Oslo	1,6 %	1,7 %	2,5 %	2,5 %
Nordland	2,1 %	2,8 %	4,6 %	4,6 %
Kostragruppe 08	1,8 %	3,2 %	2,8 %	3,4 %

Brutto investeringsutgift grunnskolesektor

Sortland kommune lå i 2022 på en 3,6 % andel av investeringsutgiftene til grunnskolesektoren. Sammenlignet med foregående år 2021 er investeringstakten omtrent halvert i 2022. Kommunen ligger betraktelig lavere enn KOSTRA-gruppen med 7,5 % og fylket med 16,8 %. Sortland kommune ligger på 11.

plass i KOSTRA-gruppen, hvor bare 2 andre kommuner hadde lavere investeringsandel i gruppen, henholdsvis Vefsn med 3 % og Sør-Varanger med 2,3 %. Til sammenligning med nabokommunene hadde Øksnes en andel på 6,8 %, mens Hadsel hadde en andel på 0,3 %.

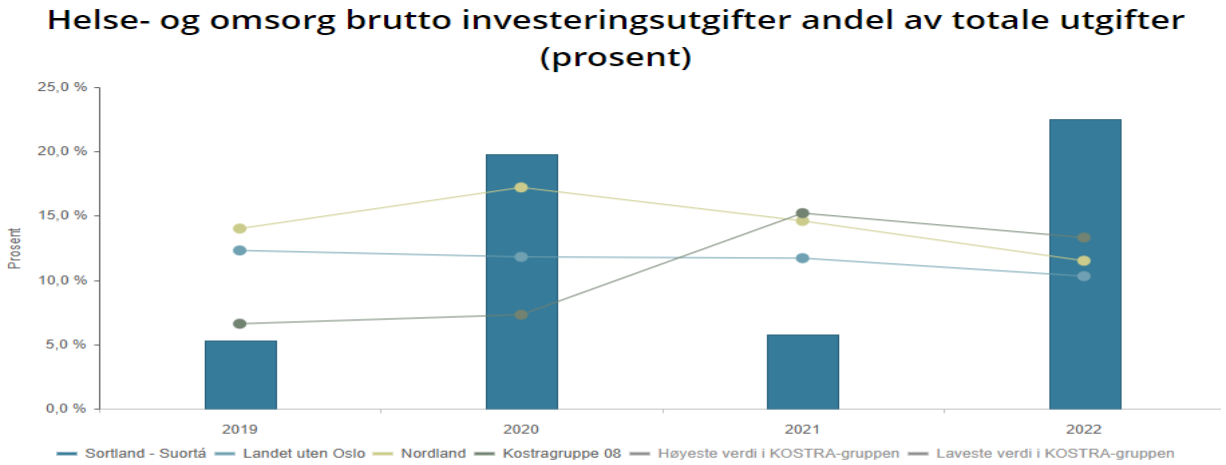

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	7,7 %	5,7 %	7,3 %	3,6 %
Landet uten Oslo	18,4 %	20,0 %	20,9 %	19,5 %
Nordland	28,1 %	31,3 %	23,4 %	16,8 %
Kostragruppe 08	35,1 %	14,2 %	13,0 %	7,5 %

Brutto investeringsutgifter helse- og omsorg

Kommunen brukte i 2022 en andel på 22,5 % av sine investeringsutgifter innen tjenesteområdet helse- og omsorg. Andelen er av høyere nivå enn både KOSTRA-gruppen, landet og fylket. Av investeringer er det hovedsakelig brukt mest i forarbeid, klarlegging tomt og oppstart med kommunens nye sykehjem på i overkant av 25 MNOK, i tillegg er det benyttet 3,2 MNOK til utvendig og innvendig rehabilitering, nytt alarmanlegg og brannsikkerhet ved lamarktunet.

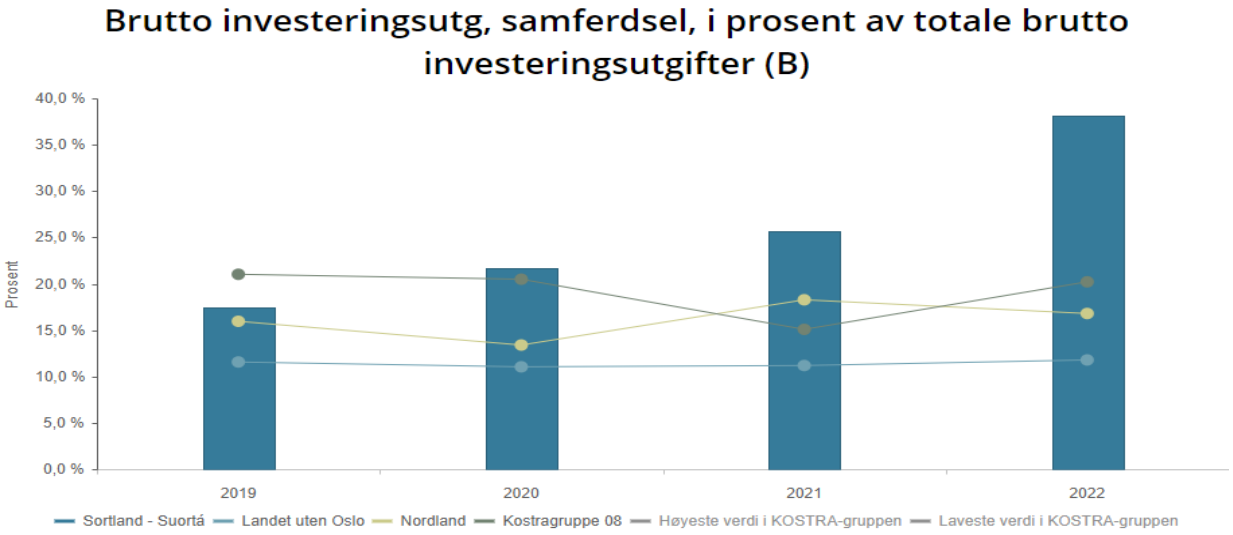
Av kommuner i KOSTRA-gruppen er Sortland på en 3. plass, hvor Ullensvang og Hammerfest har høyere andel investeringsutgifter innen helse og omsorg med henholdsvis 35,5 % og 24,8 % andel. Sortland er også på 3. plass i fylket, hvor bare Steigen og Narvik har høyere andel.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	5,3 %	19,8 %	5,8 %	22,5 %
Landet uten Oslo	12,3 %	11,8 %	11,7 %	10,3 %
Nordland	14,0 %	17,2 %	14,6 %	11,5 %
Kostragruppe 08	6,6 %	7,3 %	15,2 %	13,3 %

Brutto investeringsutgift samferdsel

Sortland kommune brukte i 2022 en andel på 38,1 % på samferdsel av totale investeringsutgifter for året. Andelen for året er gjennomgående høyere enn KOSTRA-gruppen som har en gjennomsnittlig andel på 20,2 % og fylket som har en andel på 16,8 %.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	17,4 %	21,7 %	25,6 %	38,1 %
Landet uten Oslo	11,6 %	11,0 %	11,2 %	11,8 %
Nordland	16,0 %	13,4 %	18,3 %	16,8 %
Kostragruppe 08	21,0 %	20,5 %	15,1 %	20,2 %

Som en kan se av tabellen har Sortland kommune hatt en gradvis økning i investeringstakten for de kommunale veiene. Fra 2019 er andelen økt fra 17,4 % til 38,1 %, som tilsvarer en god økning gjennom den siste fireårsperioden. I KOSTRA-gruppen er kommunen på 2. plass, hvor det kun er Hammerfest som har

høyere investeringsandel med 45 % på samferdsel. I fylket er Sortland på en 6. plass av totalt 37 kommuner, som tilsier at vi også i fylkessammenheng har en investeringsandel i det øvre sjiktet i Nordland.

Andre (fremtidige) investeringer

Sortland kommune har i overkant av 1 MRD NOK i lånegjeld/forpliktelser ved utgangen av 2022. Utover disse forpliktelsene er flere fremtidige investeringsprosjekter utredet, men foreløpig ikke vedtatt og/eller kommet til politisk behandling. Andre prosjekter er ikke ferdig utredet, men antas å bli det innen de neste økonomiplanperioder.

- Ny hall
- Sykehjem
- Svømmehall?
- Barneskole?
- Diverse VA prosjekter
- Oppgradering renseanlegg
- GAIA
- Nattsteinsøyra

Kommunedirektøren kjenner til tidligere stipulerte investeringsestimater på noen av de forannevnte prosjektene, men tar ikke disse med i denne drøftingen. Det vises til den tidligere rapporten (fra 2017) på vedlikeholdsetterslepet i kommunen. Vi har per rapporttidspunkt ikke noe oppdaterte beregninger på totalt vedlikeholdsetterslep. Det totale etterslepet over 10 år var beregnet til å koste kommunen 132 MNOK. Alt annet likt, hvis dette justeres med 5 % kostnadsøkning pr. år, kan en stipulere det totale etterslepet til 177 MNOK. Dette kan ikke lånefinansieres, og må tas innenfor ordinær drift.

Totalt vedlikeholdsetterslep alle kommunale bygg 2017

Byggruppe	Ant. m2	0-1 år	2-5 år	6-10 år	Totalsum	Herav UU	Etterslep pr m2	Uteområder
Skolebygg	22 227	221 250	33 473 250	10 754 000	44 448 500	3 420 750	2 000	14 500 000
Barnehager	2 461	0	6 809 000	2 060 000	8 869 000	2 659 000	3 604	
Omsorgsbygg	13 038	100 000	7 438 700	1 994 500	8 281 200	0	635	
Adm-idrett-kultur	35 287	2 250 000	33 695 210	20 170 000	56 115 210	0	1 590	
SUM	73 013	2 571 250	81 416 160	34 978 500	**117 713 910**	**6 079 750**		14 500 000

Totalt etterslep inkl. uteområder skoler: **132 213 910**

Oppsummert

Slik kommunedirektøren vurderer kommunes økonomiske potensial, er inntektssiden i form av utbytte, eiendomsskatt og havbruksfond er dette i stor grad maksimalisert. Det samme gjelder til en viss grad også brukerbetalinger, som i mange sammenhenger er forskriftsbasert med maksimaltak. Lånegjelden er (med forpliktelsene til Kulturfabrikken Eiendom AS) relativt høy, og ytterligere økning av kommunal lånegjeld, uten å redusere driftsutgiftene tilsvarende vil over tid ikke være økonomisk bærekraftig.

Demografikostandene som fremkommer i kapittel 5, fordrer i tillegg til foranstående, at det fremover må prioriteres innenfor en begrensede økonomisk ramme.

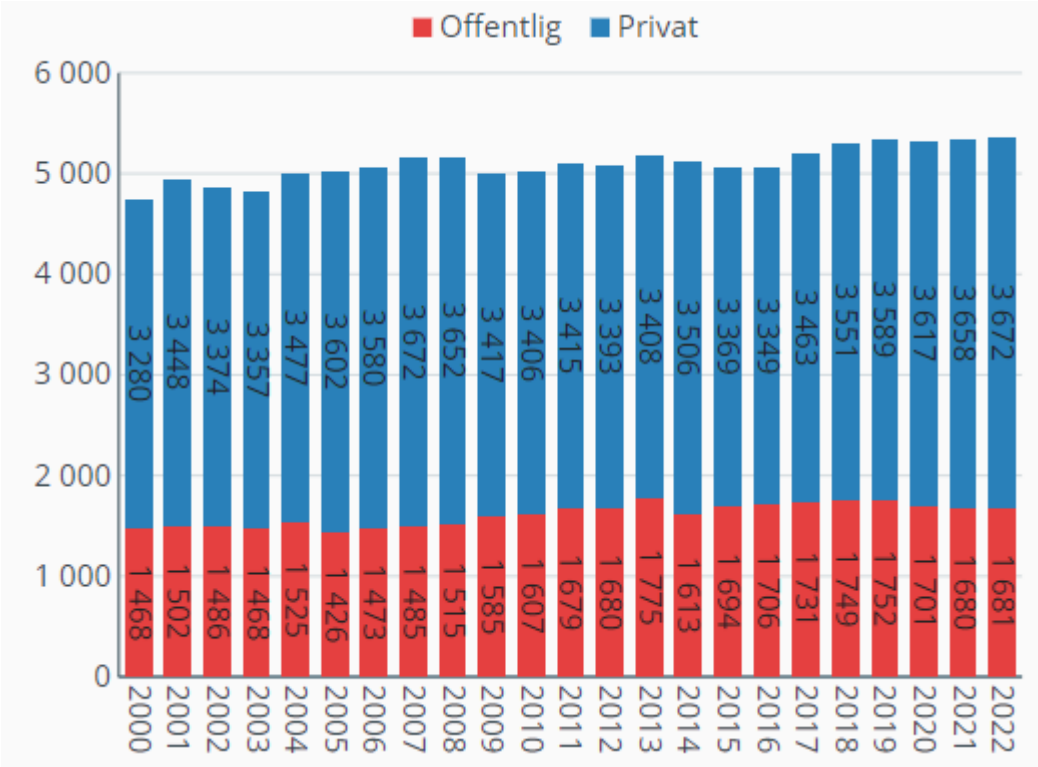
Næringslivet i Sortland kommune

Dette delkapittelet tar for seg en analyse av sysselsetting i kommunen og av næringslivet i Sortland kommune. Datagrunnlaget som benyttes i dette kapittelet er hentet fra SSB og Telemarksforskning.

Noen hovedtrekk fra Indeks Nordland vil også presenteres for synliggjøring av fylkets næringsstatus og noen sammenligninger med regionene i Nordland.

Sysselsetting

Ved årsslutt 2022 var det 3 672 arbeidsplasser i næringslivet i Sortland kommune. I offentlig sektor var det 1 681 arbeidsplasser i 2022, totalt 5 353 i kommunen.

Figur: Antall sysselsatte i Sortland kommune, offentlig og privat 2000-2022. Kilde Regional analyse, telemarksforskning.

Fra år 2000-2022 har det i privat næringsliv blitt 392 flere arbeidsplasser, mens det i samme periode har blitt 213 flere arbeidsplasser i offentlig sektor. Denne økningen tilsvarer en vekst på 11,95 % i privat sektor, mens offentlig sektor har en vekst på 14,5 %. Det vil si at veksten i det offentlige har vært større i perioden sammenlignet med det private næringslivet i kommunen. Antall arbeidsplasser har omtrent stått stille de fire siste årene, samlet sett.

Relativ arbeidsplassvekst

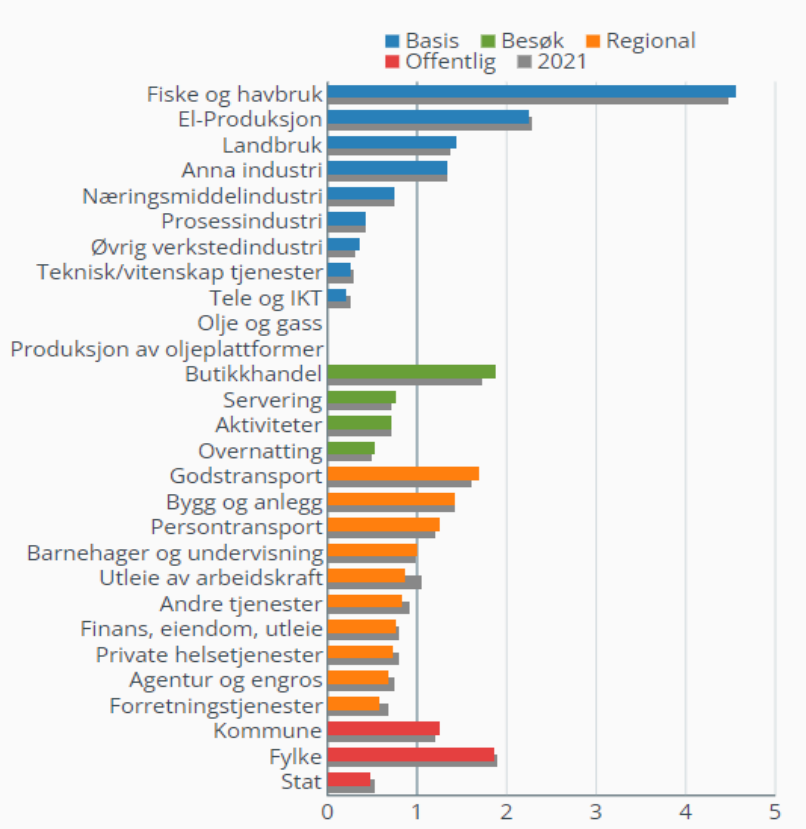
Relativ vekst i arbeidsplasser er forskjellen mellom veksten i kommunen og veksten i Norge for øvrig. Hvis vi ser på utviklingen de siste ti år så har arbeidsplassveksten i Sortland kommune vært 3,3 % svakere enn

landsgjennomsnittet. Sortland er likevel klart bedre enn middels i kommunesammenheng og er samlet sett (offentlig og privat sektor) rangert som nummer 117 av 356 kommuner i landet. Sortland har lavere vekst enn Vågan, Rana og Vestvågøy, men sterkere vekst enn Vefsn, Hadsel, Brønnøy, Øksnes, Alstadhaug og Narvik.

For privat sektor alene er Sortland kommune på nummer 101. plass for arbeidsplassvekst med 1,3 % i perioden 2013-2022, som er bede vekst enn landet som helhet. I 2022 fikk Sortland en svakere arbeidsplassutvikling enn landet, med svak utvikling i både offentlig og privat sektor.

Næringsstruktur

Nedenfor i tabellen synliggjøres andel arbeidsplasser i de ulike bransjene i næringslivet i Sortland kommune. De fargede søylene viser året 2022, mens de grå søylene presenterer året 2021. Dette gir et innblikk i endringer i bransjenes sammensetning og utviklingstrend det siste året.

Tabell: Fordeling av arbeidsplasser i næringene i Sortland kommune

De blå søylene viser utviklingen i basisnæringene. De bransjene som nasjonalt sett har vokst mest i basisnæringene er tele og IKT, fiske og havbruk og teknisk/vitenskapelige tjenester. Bransjen for produksjon av Olje og gass har færre ansatte nå enn for ti år siden. Dette gjelder også landbruk og verkstedindustri sett i et nasjonalt perspektiv. For Sortland kommunes del fremkommer det av tabellen at Fiske og havbruk, landbruk og verkstedindustri har noe økning, mens de øvrige basisnæringene forholder seg stabile eller har noe nedgang.

De grønne søylene i tabellen representerer besøksnæringene. Det vil si bransjer som krever personlig oppmøte og blir mest påvirket av besøk. I Norge har aktiviteter og servering hatt vekst i arbeidsplasser, mens butikkhandel og overnatting har hatt en nedgang i den siste tiårs-perioden. For Sortland kommune sin del kan en derimot se at butikkhandel, servering og overnatting har økt noe, sammenlignet med 2021.

De regionale næringene (oransje søyler) representerer bygg- og anleggsbransjen, private helsetjenester, barnehager og undervisning, forretningstjenester, utleie av arbeidskraft, godstransport etc. I Norge er det sterkest vekst i bygg- og anleggsbransjen, samt ved private helsetjenester, mens godstransport har hatt størst nedgang. For kommunens del ser det derimot litt annerledes ut, hvor andelen godstransport og persontransport har økt noe, mens det ellers er flat utvikling eller nedgang i de resterende regionale næringene.

De røde søylene representerer offentlig sektor, herunder kommune, stat og fylke. Det er noe vekst innen kommune, mens fylke og stat har en liten nedgang sammenlignet med 2021.

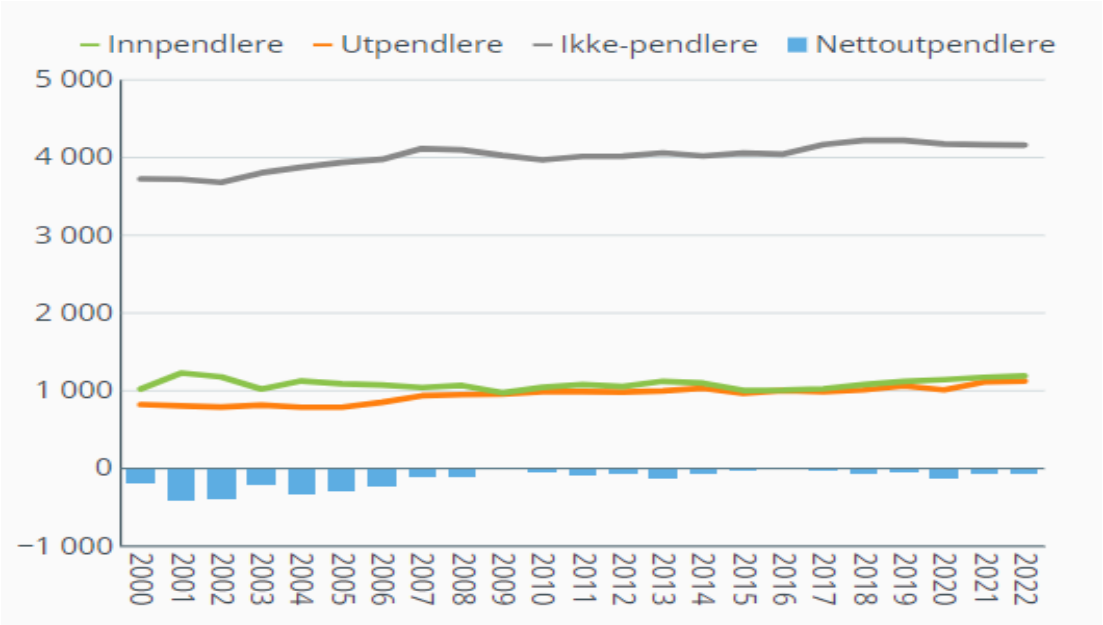
Totalt sett har Sortland en ganske variert næringsstruktur med ansatte i mange ulike bransjer. Det er likevel en bransje som er lite representert som en kan se av ovenstående tabell er det bare olje, gass og oljeplattformer som mangler.

Pendling

Pendling er et viktig moment for nærmere forståelse i den regionale utviklingen. Noen steder har flere arbeidsplasser enn de kan sysselsette og har netto innpendling. For de fleste steder er det motsatt hvor de er avhengige av å pendle ut til andre områder. Pendling muliggjør vekst i folketall uten tilsvarende vekst i antall arbeidsplasser gjennom økt utpendling. Forholdene med inn- og utpendling kan også fortelle noe om arbeidsmarkedet imellom nabo-kommunene.

I Norge var det i år 2000 en pendlingsandel på 29,4 % som pendlet til en annen kommune. I 2022 har andelen økt til 34,4 %. Det var spesielt stor økning i 2021 og 2022, som med stor sannsynlighet kan ha sammenheng med bruk av hjemmekontor gjennom koronapandemien.

Nedenfor i tabellen vises fordelingen med pendling i Sortland kommune.

Tabell: Innpendlere, utpendlere og nettopendling til Sortland fra 2000 til 2022.

Det fremgår av tabellen at det på tidlig 2000-tallet var flere innpendlere enn utpendlere. Fra 2008 og frem mot 2022 har forholdene mellom inn- og utpendling vært forholdvis like.

Sortland kommune er en av relativt få kommuner som har overskudd av arbeidsplasser. Dette overskuddet tilsvarte 65 arbeidsplasser i 2022.

Sortland har flest og økende antall innpendlere fra Hadsel. I 2022 var det 446 personer som pendlet fra Hadsel til Sortland. Det er også en del pendling fra Øksnes (194 personer), Andøy (97 personer) og Bø (72 personer).

Når det gjelder utpendling fra Sortland er det flest som pendler til Hadsel (396 personer), men også en del pendling til Øksnes (107 personer).

Nordland fylke er for øvrig kjennetegnet av at det er liten pendling mellom kommunene, sammenlignet med øvrige fylker i landet.

Sysselsettingsandel i kommunen

Sysselsettingsandelen blir målt som andelen sysselsatte i befolkningen mellom 15 og 74 år. I de yngste og de eldste aldersgruppene er det ganske små andeler som er sysselsatt. Dette gjør at andelen vil kunne ha store forskjeller med hensyn til demografisk sammensetning av befolkningen. På landsbasis er Sortland kommune nummer 205 av de 356 kommunene med hensyn til sysselsetningsandel korrigert for alder og kjønn. Det vil si at kommunen her er noe under middels.

Nedenfor i tabellen fremgår oversikt over antall sysselsatte per sektor i Sortland kommune perioden 2019-2022.

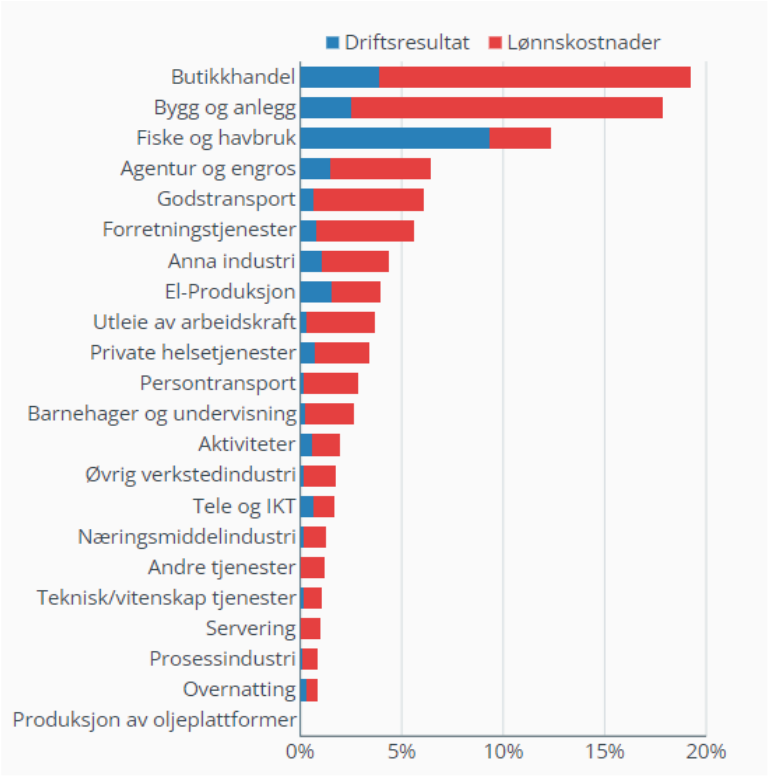
Næring/årstall	2019	2020	2021	2022	Endring 2019-2022
00-99 Alle næringer	5280	5185	5274	5292	12
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	236	251	265	266	30
05-09 Bergverksdrift og utvinning	81	72	85	89	8
10-33 Industri	300	294	299	303	3
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	123	128	125	123	0
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	564	580	585	569	5
45-47 Varehandel, reparasjon av mote	916	886	872	908	-8
49-53 Transport og lagring	292	271	266	283	-9
55-56 Overnattings- og serveringsvirk	129	130	151	155	26
58-63 Informasjon og kommunikasjon	79	77	77	84	5
64-66 Finansiering og forsikring	20	19	17	22	2
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendom	230	219	234	230	0
77-82 Forretningsmessig tjenesteytin	179	188	215	205	26
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	352	341	366	364	12
85 Undervisning	494	471	450	438	-56
86-88 Helse- og sosialtjenester	1106	1089	1082	1090	-16
90-99 Personlig tjenesteyting	143	136	139	137	-6
00 Uoppgitt	36	33	46	26	-10

Tabell: Sysselsatte i Sortland kommune, perioden 2019-2022

Fra 2019 til 2022 er det en total økning på 12 personer sysselsatt i kommunen. Vi ser av tabellen at det er noen sektorer som har nedgang, mens andre har hatt noe oppgang. Næringer som har økt mest i sysselsetting i kommunen de siste 4 år er hovedsakelig jordbruk, skogbruk og fiske, overnattings- og serveringsvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. Forretningsmessig tjenesteyting gjelder selskaper som driver utleie- og leasingvirksomhet, arbeidskrafts tjenester, reisebyrå, vakttjeneste og tjenester tilknyttet eiendomsdrift. Vi ser at andelen sysselsatte innen overnattings- og serveringsvirksomhet har økt fra 2021, som nok i stor grad skyldes nytt hotell i kommunen.

Verdiskapning

I det videre skal vi se nærmere på hvilke næringer som står for den største verdiskapningen i Sortland kommune. Verdiskapningen er fordelt i komponentene driftsresultat og lønnskostnader. Den største delen av verdiskapningen i næringslivet går med til lønnskostnader. I figuren nedenfor fremgår verdiskapningen i perioden 2012-2021.

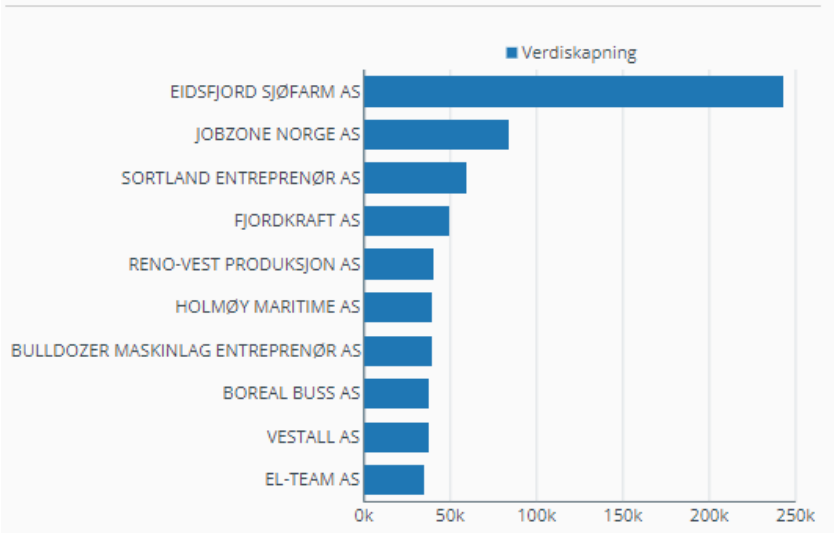

Figur: Verdiskapning fordelt på driftsresultat og lønnskostnader i de ulike bransjene, fra 2012-2021. Kilde: regional analyse, telemarksforskning.

Som en kan se av figuroversikten er det butikkhandel som representerer den samlede største verdiskapningen. Dette er også den næringen som har flest sysselsatte. Videre er det bygg- og anleggsbransjen, samt fiske og havbruk som han henholdsvis andre og tredje største verdiskapning. Vi kan også se at mye av verdiskapningen innen fiske og havbruk i kommunen er i form av driftsresultat. Det fremgår altså at det er svært høy lønnsomhet i denne bransjen også på Sortland.

De største verdiskaperne i Sortland

I figuren nedenfor fremgår de ti største verdiskaperne i Sortland kommune i 2021.

Figur: De største bedriftene med hensyn til verdiskapning i år 2021. Kilde: regional analyse, telemarksforskning.

Det er Eidsfjord Sjøfarm som i 2021 var den største verdiskaperen i Sortland kommune. Bedriften hadde en verdiskapning på over 243 MNOK. Deretter er det Jobzone Norge AS med 83,5 MNOK og Sortland Entreprenør AS med 59 MNOK.

Bedriftene representert i oversikten representerer varierte næringer, herunder Fiske og havbruk, bygg- og anlegg, El-produksjon, persontransport etc.

Produktivitet

Produktivitet representerer verdiskapning per ansatt. Det er viktig med produktivitet i arbeidsplassene for økonomisk bærekraftighet. Nedenfor i tabellen fremgår produktiviteten i de ulike bransjene i Sortland i løpende kroner. Av tabellen kan en se at bransjene fiske og havbruk, samt el-produksjon hadde den høyeste produktiviteten i 2021.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Anna industri	496	757	564	574	639	613	757	607	712	724	720	667	588	700
Næringsmiddelindustri	354	432	361	324	318	507	501	415	589	504	494	328	368	86
Prosessindustri	553	622	670	682	623	793	921	814	848	875	824	1 000	970	1 116
Øvrig verkstedindustri	475	449	415	403	440	393	417	347	307	428	444	560	686	778
El-Produksjon	982	787	1 208	1 081	840	1 023	830	662	980	759	970	1 425	1 336	1 542
Produksjon av oljeplattformer														
Fiske og havbruk	3 161	1 790	3 155	6 098	3 080	8 628	5 509	2 462	3 170	3 210	3 062	2 825	2 535	3 515
Teknisk/vitenskap tjenester	427	547	612	745	662	952	998	578	493	630	607	646	687	689
Tele og IKT	944	1 011	828	728	836	913	1 182	717	908	937	1 136	889	833	809
Aktiviteter	284	326	322	343	314	331	301	217	216	291	248	404	279	337
Butikkhandel	335	356	374	401	409	391	416	294	323	340	338	356	435	423
Overnatting	249	204	267	299	445	594	512	167	160	197	282	280	356	203
Servering	184	148	167	251	174	199	228	101	89	105	99	126	112	158
Agentur og engros	686	848	770	684	631	711	656	742	616	663	584	535	621	688
Bygg og anlegg	511	454	546	513	517	560	598	494	508	490	576	536	554	615
Andre tjenester	445	472	450	483	419	485	492	187	279	213	330	304	311	354
Forretningstjenester	428	522	554	502	547	565	610	447	494	492	580	635	601	605
Private helsetjenester	355	403	406	448	444	477	471	373	366	376	385	377	455	425
Barnehager og undervisning		541	408	437	466	458	451	276	285	285	300	308	332	366
Utleie av arbeidskraft	843	638	530	498	370	379	457	284	309	289	481	273	233	261
Persontransport	461	573	541	776	764	707	841	488	532	457	364	426	380	457
Godstransport	743	812	701	619	595	585	723	405	410	396	499	414	440	423

Tabell: Verdiskapning per ansatt i Sortland.

Nyetableringer

Det er viktig å følge med på utviklingen i nyetableringer i forhold til eksisterende næringsliv og for å kunne sammenligne med utviklingen i fylket og landet for øvrig. Samtidig om bedrifter er blitt avviklet og hva er nettoendring i antall bedrifter. Det vil bli presentert i det videre.

På Sortland har antall bedrifter økt med 21,8 prosent siden år 2009. Veksten i antall bedrifter er lavere enn i landet. Det var totalt 1168 bedrifter i kommunen ved inngangen til år 2023. Av disse er det 120 bedrifter tilhørende foretak som har hovedkontor utenfor Sortland kommune.

I 2021 var det 105 nyetablerte bedrifter i Sortland kommune. Det er et lavere antall enn det har vært de seks foregående årene. På landsbasis de siste ti årene fra 2013-2022 er Sortland rangert som nummer 326 av de 356 kommunene i landet når det gjelder etableringsfrekvens i perioden. Kommunen ligger i det nedre sjiktet og det har altså vært liten grad av nyetableringer i kommunen de siste ti årene. I 2022 var det noe

bedring med rangering som nummer 302, men fortsatt på et lavt nivå sammenlignet med landets kommuner.

Avslutningsvis for næringskapittelet oppsummeres det med hovedtrekk av funn for Nordland fylkes næringsutvikling, fra Indeks Nordland.

Indeks Nordland 2023

Indeks Nordland presenterer årlig sammenligninger i utviklingen i Nordland fylke og tilhørende regioner med resten av landet. Indeksrapporten presenterer årlig en rapport om utviklingen i Nordland som kan sammenlignes på tvers av fylker, overordnede bransjer og regioner.

Indeksen gir ikke direkte tallgrunnlag ned på kommunenivå, men forteller i hovedtrekk hvordan trendene er i fylket og i fylkets regioner.

Utviklingstrekk i Nordland er hovedsakelig at det har vært en oppgang på 894 innbyggere, hvor veksten forklares med stor innvandring fra Ukraina. Nordland har også høy utflytting av unge voksne. På arbeidsmarkedet i fylket er det 1,2 % arbeidsledighet, og fylket har en økning på 506 sysselsatte. Videre er det færre unge som faller utenfor arbeidslivet i fylket enn det som har vært tidligere.

Bedriftene i Nordland omsatte i 2022 for 249 MRD NOK, som er en vekst på 20 prosent og gjelder oppgang i alle sektorer.

Når det gjelder sammenligning av regionene i fylket kommer region Vesterålen ut på en samlet 4. plass av 5 regioner i Vesterålen. Kriteriene for rangeringen er vekst i omsetningen de siste to årene, driftsmargin, verdiskapning per omsatte krone, vekst i sysselsettingen, vekst i befolkningen og vekst i unge personer. Vesterålen var i 2021 på en tredjeplass, hvor Lofoten har gått forbi i 2022. Region Vesterålen har den svakeste sysselsettingsutviklingen av alle regionene i Nordland. Samtidig kan regionen vise til den sterkeste omsetningsveksten.

3 Folketall-demografi og -utvikling

Befolkningsutvikling

Den demografiske befolkningsutviklingen har i stor grad betydning for kommunal tjenesteproduksjon, med hensyn til utvikling for brukere og tjenestetilbud, samt behovet for bygning og anlegg.

I tabellen nedenfor synliggjøres årlig befolkningsutvikling slik den har vært i de ulike aldersgrupper de siste ti årene, til og med innbyggere per 01.01.2023. I tabellen fremgår også prosentvis endring de siste ti årene og endring i prosent fra 2022 til 2023.

Folkemengde per 1. januar, etter aldersgruppe perioden 2013-2023. Kilde SSB.

1. januar år	Totalt	0 år	1-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år +
2013	10 082	105	622	901	449	599	3 157	2 910	898	341	100
2014	10 129	118	617	851	473	610	3 146	2 911	971	331	101
2015	10 166	103	605	872	461	603	3 160	2 916	1 023	315	108
2016	10 214	98	600	870	438	623	3 160	2 932	1 077	309	107
2017	10 378	122	582	893	382	662	3 212	2 982	1 118	326	99
2018	10 401	97	571	903	355	637	3 233	3 005	1 158	336	106
2019	10 518	114	579	902	360	621	3 278	3 019	1 203	333	109
2020	10 566	113	573	921	370	568	3 295	3 016	1 271	341	98
2021	10 514	94	577	898	377	526	3 281	2 978	1 332	359	92
2022	10 468	99	583	862	396	487	3 272	2 925	1 384	372	88
2023	10 561	81	568	876	427	494	3 256	2 966	1 418	393	82
2013	10 082	105	622	901	449	599	3 157	2 910	898	341	100
2023	10 561	81	568	876	427	494	3 256	2 966	1 418	393	82
Endring	**479**	**-24**	**-54**	**-25**	**-22**	**-105**	**99**	**56**	**520**	**52**	**-18**
% endring	5 %	-23 %	-9 %	-3 %	-5 %	-18 %	3 %	2 %	58 %	15 %	-18 %
2022	10 468	99	583	862	396	487	3 272	2 925	1 384	372	88
2023	10 561	81	568	876	427	494	3 256	2 966	1 418	393	82
Endring	**93**	**-18**	**-15**	**14**	**31**	**7**	**-16**	**41**	**34**	**21**	**-6**
% endring	1 %	-18 %	-3 %	2 %	8 %	1 %	0 %	1 %	2 %	6 %	-7 %

Sortland kommune har i perioden 2013-2023 hatt en økning i innbyggertallet med 479 personer som tilsvarer en økning på 5 %. På landsbasis har det i samme periode vært en befolkningsøkning på 9 % (437 709 personer).

Totalt sett har Sortland i perioden 2013-2023 hatt en økning i befolkningstall. En kan likevel av statistikken se noen negative utviklingstrekk i sammensetningen. Det kommer frem av statistikken at kommunen i den siste tiårs- perioden har en minimal vekst av voksne i alderen 20-44 år, mens det i de yngste aldersgruppene 0-19 år er en gjennomgående nedgang fra år 2013 til 2023. Samtidig er det en betydelig økning av antall innbyggere i aldersgruppen 67-79 år.

Videre er det viktig å bemerke at Sortland kommune i år 2022 begynte å ta imot flyktninger som følge av Russlands invasjon i Ukraina. Økning i innbyggertallet i kommunen fra 2022-2023 vil med det som bakgrunn i all hovedsak kunne knyttes til tilflytting av flyktninger.

Utover dette er hovedtrekk i statistikken som følger:

- Fødselstallene har en gjennomgående nedgang de senere år. De siste tre år har alle vært under 100 nyfødte per år. Total nedgang i perioden er 24 %, sammenlignet med en nedgang i Norge på 14 % i samme periode.
- I aldersgruppen for barnehagebarn (1-5 år) er det en nedgang på 54 personer i perioden, som tilsvarer 9 %. Sortland gjenspeiler her en lik utvikling med Norge på landsbasis i perioden, mens kommunen har en lavere nedgang enn Nordland fylke som hadde en samlet nedgang på 16 % i samme tidsrom.
- Barn i alderen 6-12 år har i perioden blitt redusert med 25 personer som tilsvarer 3 % i gruppen. Her har Sortland en noe lavere nedgang i perioden, sammenlignet med Nordland fylke som totalt sett har en nedgang på 6 % i samme tidsrom. På landsbasis er det 4 % økning i denne aldersgruppen.
- For aldersgruppen 13-15 år er det en reduksjon på 22 personer i løpet av den siste tiårsperioden, som tilsvarer 5 % nedgang i aldersgruppen. Også her er nedgangen noe mindre enn i Nordland fylke samme periode som hadde en nedgang på 11 %.
- I alderen 16-19 år viser statistikken en nedgang på hele 105 personer fra 2013-2023 som tilsvarer en reduksjon på 18 %. Her ligger Sortland kommune på likt utviklingsnivå med Nordland fylke for øvrig. På landsbasis er det en reduksjon på 1 % i aldersgruppen i samme periode.
- For voksne i alderen 20-44 har det vært en økning på 99 personer, som utgjør 3 %. I Nordland fylke er det i samme periode en minimal nedgang, mens det i Norge er en økning på 6 %.
- I gruppen voksne i alderen 45-66 år er det en økning på 56 personer, som tilsvarer 2 %. Dette er en utvikling på likt nivå som Norland fylke, mens det i landet er en økning på 10 % i gruppen i samme tidsrom.
- Innbyggere i alderen 67-79 år har fra 2013 til 2023 vokst med 520 personer, som tilsvarer en økning på 58 %. Dette er en større økning sammenlignet med Nordland fylke som hadde en 34 % økning i samme periode. På landsbasis var det en økning på 43 % i denne aldersgruppen.
- Gruppen med innbyggere mellom 80-89 år, har den siste tiårsperioden økt med 52 personer, som utgjør 15 % økning for gruppen. Dette er en noe høyere økning enn fylket som hadde en økning på 11 % i tidsrommet.
- Personer som er 90 år eller mer har blitt redusert med 18, som tilsvarer 18 % nedgang fra 2013 til 2023. Til sammenligning var det i Nordland fylke en økning på 7 % i samme periode, mens det i Norge samlet sett er en økning på 12 %.

Hovedtrekkene en kan se av utviklingen i de forskjellige aldersgruppene er at Sortland kommune har en nedgang blant de yngre aldersgruppene, men at nedgangen er noe lavere enn i fylket som helhet. Samtidig opplever kommunen en økning i de eldre aldersgruppene (67-89 år), utover det som er trenden i fylket og i landet. Årsaken til økning i antall innbyggere fra 2022-2023 skyldes tilflytting av flykninger. Dersom kommunen ikke hadde hatt denne tilflyttingen ville kommunen hatt nedgang i befolkningstallene.

Utover utviklingen av befolkningstall på kommunenivå er det viktig å se nærmere på trendene for bosetting i Sortland kommunes grunnkretser. Utvikling i antall personer som bor i de ulike grunnkretsene gir et bilde på bostedsattraktivitet og behov for infrastruktur ved de ulike stedene internt i kommunen.

Befolkning per grunnkrets i Sortland kommune, utvikling fra 2013-2023.

Tabell, Grunnkrets og utvikling fra 2013-2023. Kilde: SSB

Grunnkretsdata 1. januar	Antall innbyggere pr. grunnkrets			Endring	Endring i %
Grunnkrets	2013	2018	2023	2013-2023	2013-2023
Holm/Bremnes	49	53	55	6	12,24 %
Jennestad/Vik	323	316	334	11	3,41 %
Holmstad,Stranden,Valfjord, Sildpollen, Frøskeland	933	879	812	-121	-12,97 %
Holand/Bø	530	530	488	-42	-7,92 %
Sortland	5529	5823	6010	481	8,70 %
Hognfjord, Liland, Reinsnes	694	673	649	-45	-6,48 %
Strand, Osvolldalen	807	896	981	174	21,56 %
Sigerfjord,Kjerringnesdalen, Ridderset	1026	1028	1058	32	3,12 %
Blokken	106	89	85	-21	-19,81 %
Godfjord	74	82	80	6	8,11 %
Uoppgitt grunnkrets	11	30	6	-5	
Totalt antall innbyggere	10082	10399	10558	476	4,72 %

Det er viktig å merke seg at i grunnkretser hvor det bare er en eller to beboere, så er dette i statistikken endret til '0' eller '3' med hensyn til personvern. I ovenstående tabell er flere kretser i nærliggende områder sett sammen. Personvern er hensyntatt og det er følgelig naturlig med et mindre avvik mellom totalt antall innbyggere per grunnkrets sett opp mot befolkningstall i kommunen per 1. januar.2023.

Tabellen viser en oversikt over utvikling i grunnkretser i Sortland kommune fra 2013-2023. For Sortland som grunnkrets i ser vi en stabil økning i perioden som tabellen presenterer, med til sammen 481 personer fra år 2013 til 2023. Av disse er 132 personer en økning fra 2022-2023. Dette viser en sentraliseringstendens, men det må samtidig tas i betraktning den tilflyttingen som kommunen har hatt av flykninger i forbindelse med krigen i Ukraina.

I grunnkretsene Holm/Bremnes og Jennestad/Vik ser en tendens til økning i perioden.

Holm har gjennom årene hatt en nedgang fra 9 personer i 2013 ned til 3 personer ved inngangen til 2023, mens Bremnes i samme periode har hatt en økning fra 40 i 2013 til 52 personer i 2023.

Jennestad har i perioden økt med 2 personer, mens Vik har økt med 9 innbyggere i sin grunnkrets gjennom perioden 2013-2023.

I Holmstad og omegn er det nedgang ved de fleste grunnkretser. Holmstad har nedgang på 23 personer, Stranden med 25 personer, Sildpollen med 34 og Frøskeland med 45 personer i tidsperioden 2013-2023. Valfjord derimot har en liten økning på 6 personer i samme periode.

Bø og Holand har hatt en nedgang med 42 personer i perioden.

Hognfjorden har i perioden en nedgang med 26 personer, Liland med 9 personer og Reinsnes med 10 personer.

Strand grunnkrets har i perioden en økning på 171 personer, mens Osvolldalen har en økning på 3 personer. Videre har Sigerfjord og omegn en total økning på 32 personer, hvorav 4 i Kjerringnesdalen og 45 i Sigerfjorden, mens Ridderset har en nedgang med 17 personer.

I Blokken har det vært nedgang på 21 personer, mens det i Godfjorden har vært en liten økning på 6 personer i perioden 2013-2023.

Befolkningsprognose for Sortland kommune i planperioden 2024-2027 og 2024-2050

I befolkningsprognosen fra SSB (alternativ MMM) viser utviklingen at innbyggertallet vil reduseres fra dagens (01.01.2023) 10 561 personer til 10 401 i 2027 som utgjør en reduksjon på 160 innbyggere.

Frem til år 2050 er estimatet at det vil bo 10 260 personer i kommunen i 2050. Prognosene fremkommer i tabellen nedenfor.

	Faktisk	Planperioden 2024-2027					% endring
Aldersgruppe	2023	2024	2025	2026	2027	Endr. 24-27	2024-2027
0 år	81	97	95	95	95	14	17 %
1-5 år	568	541	522	507	506	-62	-11 %
6-12 år	876	859	854	843	813	-63	-7 %
13-15 år	427	414	393	382	385	-42	-10 %
16-19 år	494	482	511	520	530	36	7 %
20-44 år	3256	3216	3183	3166	3119	-137	-4 %
45-66 år	2966	2885	2885	2870	2886	-80	-3 %
67-79 år	1418	1432	1426	1423	1417	-1	0 %
80-89 år	393	431	463	517	567	174	44 %
90 år eller eldre	82	85	86	82	83	1	1 %
Sum	10561	10442	10418	10405	10401	-160	-2 %

Prognosen for planperioden viser at en nedgang i befolkning samlet sett antas å være:

- Nyfødte (0 år): økning med 14 barn
- Barnehagealder (1-5 år): reduksjon med 62 barn
- Grunnskolealder (6-15 år): reduksjon med 105 barn.
- Aldersgruppen 16-19 år: økning med 36 personer.
- Voksne (20-66 år): nedgang på totalt 217 personer.
- Voksne (67 år +): økning med 174 personer.

Hvis vi fremskriver prognosen til å gjelde frem til 2050 (også basert på hovedalternativet MMM til SSB), fremkommer følgende anslag:

	Faktisk	Perioden 2027-2050					% endring
Aldersgruppe	2023	2027	2030	2040	2050	Endr. 27-50	2027-2050
0 år	81	95	97	99	90	9	11 %
1-5 år	568	506	506	524	489	-79	-14 %
6-12 år	876	813	772	746	746	-130	-15 %
13-15 år	427	385	356	315	329	-98	-23 %
16-19 år	494	530	504	421	429	-65	-13 %
20-44 år	3256	3119	3114	2916	2692	-564	-17 %
45-66 år	2966	2886	2874	2735	2739	-227	-8 %
67-79 år	1418	1417	1443	1590	1492	74	5 %
80-89 år	393	567	645	807	944	551	140 %
90 år eller eldre	82	83	97	222	309	227	277 %
Sum	10561	10401	10408	10375	10259	-302	-3 %

Prognosen fra endt planperiode i 2027 frem til 2050 viser i hovedsak en liten økning i antall nyfødte i perioden, samt gjennomgående nedgang i aldersgruppene mellom 1-66 år. Det er derimot en stor forventet økning i sammensetning av innbyggere i alderen 67 år og eldre. Totalt sett vil disse gruppene ifølge anslagene kunne øke med 852 personer.

Samlet sett viser prognosene at Sortland anslagsvis vil være 302 færre innbyggere i år 2050, som tilsvarer en nedgang på 3 % i perioden.

De ovenstående tabeller er prognoser på folketallsutviklingen i Sortland kommune. Ved framskrivninger langt fram i tid, vil det være stor usikkerhet i anslag. Det er likevel viktig å bemerke seg utviklingstrekk som vises i prognosene for å imøtekomme fremtidige mulige utfordringer med hensyn til tjenesteproduksjon. Anslaget synliggjør likevel i stor grad utviklingstrekk i innbyggernes alderssammensetning fram mot 2050, og driften og tjenesteproduksjon for tiden fremover bør prioriteres der det vil være størst behov.

I det videre presenteres grunnkretsene og alderssammensetningen blant de bosatte i kommunen.

Tabell: Alderssammensetning i grunnkretsene i Sortland kommune. Kilde SSB.

Grunnkretsdata 1. januar	Alderssammensetningsgrupper						Sum
Grunnkrets	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 +	Totalt 2023
Holm/Bremnes	0	9	3	33	10	0	55
Jennestad/Vik	26	44	9	199	47	9	334
Holmstad,Stranden,Valfjord ,Sildpollen,Frøskeland	48	83	44	485	122	30	812
Holand/Bø	31	50	21	302	61	23	488
Sortland	362	740	300	3479	801	328	6010
Hognfjord,Liland,Reinsnes	34	76	32	400	88	19	649
Strand,Osvolldalen	78	131	44	605	96	27	981
Sigerfjord,Kjerringnesdalen ,Ridderset	65	163	40	622	141	27	1058
Blokken	3	3	0	42	28	9	85
Godfjord	6	6	0	48	17	3	80
Uoppgitt grunnkrets	0	0	0	6	0	0	6

En annen måte å fremvise sammensetningen i grunnkretsene per aldersgruppe er å se på den prosentvise fordelingen. I tabellen nedenfor fremgår dette.

Tabell: Prosentvis fordeling av bosetting i Sortland kommunes grunnkretser per aldersgruppe. Kilde: SSB.

Grunnkretser per 01.01.23	Prosentvis bosetting per aldersgruppe i grunnkretsene i Sortland kommune					
Grunnkretser	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 +
Holm/Bremnes	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %
Jennestad/Vik	4 %	3 %	2 %	3 %	3 %	2 %
Holmstad,Stranden,Valfjord ,Sildpollen,Frøskeland	7 %	6 %	9 %	8 %	9 %	6 %
Holand/Bø	5 %	4 %	4 %	5 %	4 %	5 %
Sortland	55 %	57 %	61 %	56 %	57 %	69 %
Hognfjord,Liland,Reinsnes	5 %	6 %	6 %	6 %	6 %	4 %
Strand,Osvolldalen	12 %	10 %	9 %	10 %	7 %	6 %
Sigerfjord,Kjerringnesdalen ,Ridderset	10 %	12 %	8 %	10 %	10 %	6 %
Blokken	0 %	0 %	0 %	1 %	2 %	2 %
Godfjord	1 %	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %
Uoppgitt grunnkrets	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Tabelloversikten viser at så mye som 77 % av alle småbarn i alderen 0-5 år er bosatt i grunnkrets Sortland, Strand og omegn, samt Sigerfjord. Hvis vi ser nærmere på barn i grunnskolealder (6-15 år) bor 79 % av barna i de samme grunnkretsene.

Trenden forholder seg forholdvis lik også for ungdommer i alderen 16-19 år, hvor 61 % er bosatt i grunnkrets Sortland og henholdsvis 9 % på Holmstad og omegn, 9 % på Strand, og 8 % i Sigerfjord og omegn. Samlet sett 87 % i denne aldersgruppen er bosatt i de nevnte kretser.

For voksne i alderen 20-66 år er det 56 % som bor i grunnkrets Sortland, samt 10 % på Strand og 10 % i Sigerfjord. Totalt utgjør disse tre 76 %, hvorav 24 % er fordelt bosatt i de øvrige kretser. Holmstad representerer så mye som en tredel av bosettingen for de øvrige kretsene i aldersgruppen 20-66 år.

For eldre i alderen 67-79 år er sammensetningen fortsatt ganske så lik som gruppen mellom 20-66 år.

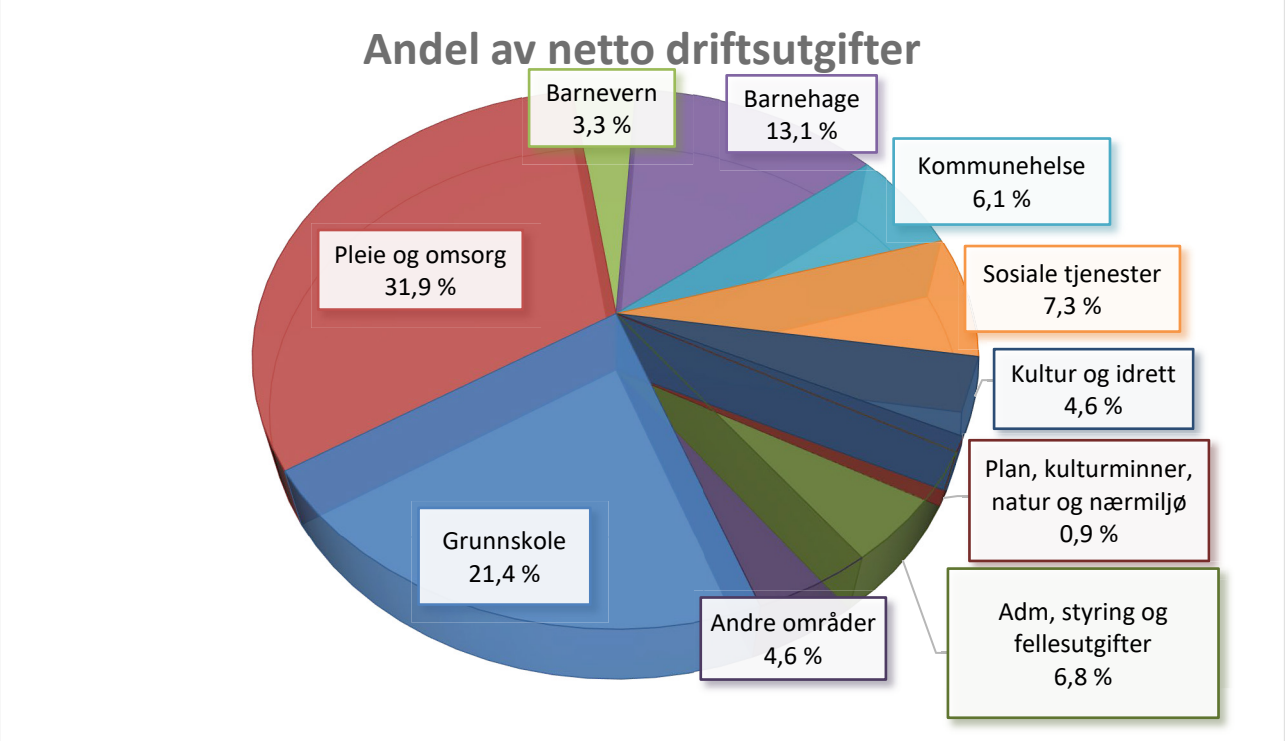
I gruppen for innbyggere over 80 år er det en klar sentraliseringstendens. Så mye som 69 % av kommunens innbyggere bor i Sortlands nærliggende grunnkretser. Utover det er det bosatt 18 % i aldersgruppen i henholdsvis Holmstad og omegn (6 %), Strand (6 %) og Sigerfjord (6 %). Totalt sett er det 87 % som bor i de overnevnte kretsene av innbyggere som er 80 år og eldre. Av de resterende 13 % innbyggere er det 5 % som bor på Holand/Bø og 4 % i Hognfjord og omegn.

4 Analyse av tjenesteområder

4.1 Overordnet KOSTRA og nøkkeltall – alle tjenesteområder

Kommunens prioritering – Andel av netto driftsutgifter

Under fremkommer en figur som viser det enkelte tjenesteområdets andel av kommunens samlede netto driftsutgifter (= driftsutgifter- driftsinntekter) i 2022. Andelen av netto driftsutgift viser hvor stor del av de frie midlene kommunen bruker på de ulike tjenesteområdene. Tjenesteområdene gjennomgås mer detaljert og utfyllende, videre i analysen. Eiendomsforvaltning utgjør 9 % av samlede netto driftsutgifter og er inkludert i figuren på de enkelte tjenesteområdene. Andre områder på 4,6 % inkluderer brann og ulykkesvern, kommunale boliger, samferdsel, næringsforvaltning og konsesjonskraft, landbruk samt kirke.

Figur: Tjenesteområdenes prosentandel av samlede netto driftsutgifter.

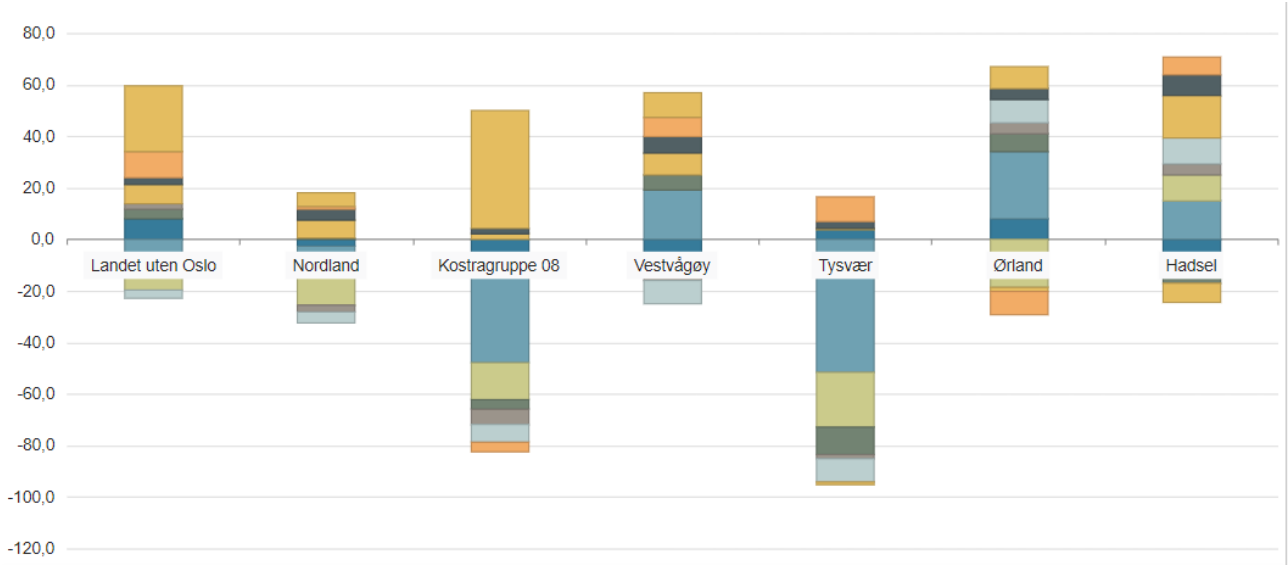
På neste side følger en tabell som viser innsparingsmulighet i forhold til tidligere sammenlignings-kommuner (i MNOK). Oversikten viser at det er i kommunene Vestvågøy, Ørland og Hadsel hvor totalsummen av innsparingsmuligheter går i pluss med henholdsvis 32,2 MNOK, 38,0 MNOK og 46,7 MNOK. Snittet for landet uten Oslo går også totalt i pluss. Ser man på innsparingsmulighetene per område er det bare ett område der Sortland kommune har innsparingsmuligheter mot alle fire sammenligningskommunene, det er:

- Plan, kulturminner, natur og nærmiljø (med gj. snitt innsparing 5,1 MNOK)

Innsparingsmuligheter hos tre av de fire sammenligningskommunene er:
- Pleie og omsorg (med gj. snitt innsparing 20,2 MNOK)
- kultur og idrett (med gj. snitt innsparing 8,6 MNOK)
- adm. styring og fellesutgifter (med gj. snitt innsparing 8,0 MNOK.)

Siden følger oversikt over netto driftsutgift per innbygger og tjenesteområde i kr sammenlignet med tidligere sammenligningskommuner. I den videre KOSTRA- analysen er det kun KOSTRA gruppen, fylket og landet uten Oslo som er medtatt i grafer, tabeller og oversikter. Der hvor det er naturlig er det tatt med i tekst form sammenligning mot tidligere sammenligningskommuner.

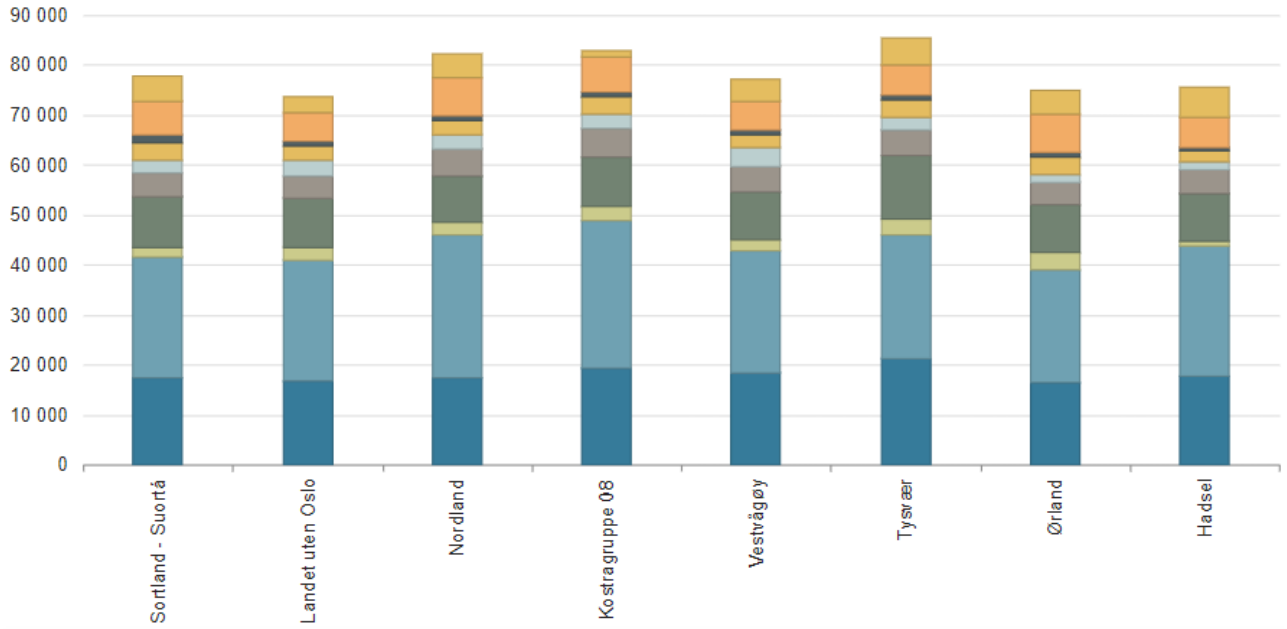
Oversikt innsparingsmulighet i forhold til tidligere sammenligningskommuner (MNOK)

	Landet uten Oslo	Nordland	Kostragruppe 08	Vestvågøy	Tysvær	Ørland	Hadsel
Grunnskole	8.0	-2.5	-13.2	-6.1	4.0	8.3	-12.8
Pleie og omsorg	-9.0	-10.8	-34.4	19.1	-51.3	26.2	15.3
Barnevern	-10.2	-12.2	-14.3	-5.7	-21.1	-18.5	10.0
Barnehage	4.1	0.9	-3.6	6.0	-11.0	6.7	-4.2
Kommunehelse	2.0	-2.3	-6.2	-4.1	-1.7	4.2	4.4
Sosiale tjenester	-3.6	-4.1	-6.6	-9.1	-9.0	9.0	10.1
Kultur og idrett	7.3	6.6	2.3	8.9	0.7	-1.5	16.1
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	3.0	4.2	2.0	6.0	2.3	4.1	8.0
Adm, styring og fellesutgifter	9.8	1.4	-4.0	7.5	9.4	-9.2	7.1
▸ Andre områder	25.5	5.1	45.8	9.8	-1.2	8.6	-7.2
Totalt	**36.8**	**-13.7**	**-32.2**	**32.2**	**-78.8**	**38.0**	**46.7**

Grafen viser tjenesteområdene som bruker mer/mindre enn sammenligningskommuner justert for utgiftsbehov, privatskoleandel og vertskommunetilskudd PU. Merforbruk vises over streken. Forskjellene vises videre i tabellen under.

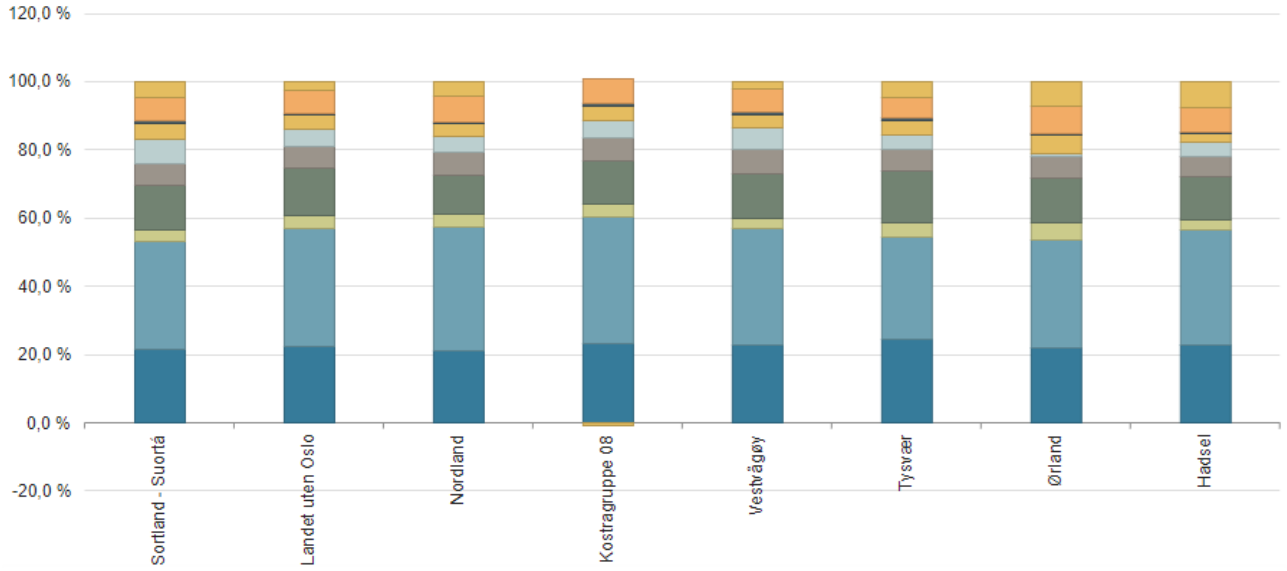
Oversikt netto driftsutgift per innbygger og tjenesteområde i kr

	Sortland - Suortá	Landet uten Oslo	Nordland	Kostragruppe 08	Vestvågøy	Tysvær	Ørland	Hadsel
Grunnskole	17 569	16 798	17 381	19 280	18 400	21 355	16 469	17 817
Pleie og omsorg	23 954	24 295	28 609	29 558	24 569	24 660	22 704	25 880
Barnevern	2 015	2 545	2 593	2 814	2 229	3 188	3 408	923
Barnehage	10 187	9 681	9 049	10 034	9 471	12 680	9 405	9 733
Kommunehelse	4 721	4 436	5 515	5 491	5 122	5 019	4 461	4 620
Sosiale tjenester	2 573	3 173	2 959	3 055	3 613	2 614	1 562	1 767
Kultur og idrett	3 568	2 878	2 939	3 351	2 727	3 499	3 714	2 048
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1 310	1 027	913	1 117	746	1 088	919	556
Adm, styring og fellesutgifter	6 655	5 734	7 394	7 009	5 915	5 797	7 589	6 218
Andre områder	5 366	2 938	4 906	1 093	4 475	5 640	4 811	6 111
Brann og ulykkesvern	1 284	1 051	1 344	1 438	1 178	1 225	1 114	1 346
Kommunale boliger	33	287	316	86	-42	822	-94	767
Samferdsel	2 441	1 354	2 310	2 423	1 998	1 906	1 757	1 640
Næringsforv. og konsesjonskraft	779	-588	-77	-3 845	418	464	877	1 373
Landbruk	141	142	196	227	155	302	486	229
Kirke	688	692	817	764	768	921	671	756
Totalt	**77 918**	**73 505**	**82 258**	**82 802**	**77 267**	**85 540**	**75 042**	**75 673**

Grafen viser netto utgift per innbygger og tjenesteområde. Beløp viser netto driftsutgift per innbygger. Beløpene er justert med privatskoleandel og vertskommune tilskudd PU, men ikke justert med kommunens utgiftsbehov.

Oversikt netto driftsutgift per innbygger og tjenesteområde i prosent

	Sortland - Suortá	Landet uten Oslo	Nordland	Kostragruppe 08	Vestvågøy	Tysvær	Ørland	Hadsel
Grunnskole	21,4 %	22,5 %	21,0 %	23,1 %	22,9 %	24,5 %	22,1 %	22,9 %
Pleie og omsorg	31,9 %	34,6 %	36,4 %	37,3 %	34,0 %	30,0 %	31,7 %	33,5 %
Barnevern	3,3 %	3,8 %	3,5 %	3,8 %	3,2 %	3,9 %	4,8 %	3,2 %
Barnehage	13,1 %	13,7 %	11,4 %	12,6 %	13,1 %	15,4 %	13,1 %	12,6 %
Kommunehelse	6,1 %	6,3 %	7,0 %	6,9 %	7,1 %	6,1 %	6,2 %	6,0 %
Sosiale tjenester	7,3 %	5,2 %	4,5 %	4,9 %	6,4 %	4,1 %	1,2 %	4,0 %
Kultur og idrett	4,6 %	4,1 %	3,7 %	4,2 %	3,8 %	4,3 %	5,2 %	2,7 %
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	0,9 %	0,7 %	0,7 %	0,9 %	0,8 %	0,9 %	0,7 %	0,6 %
Adm, styring og fellesutgifter	6,8 %	6,6 %	7,6 %	7,3 %	6,6 %	5,8 %	7,7 %	7,0 %
Andre områder	4,6 %	2,6 %	4,1 %	-0,9 %	2,2 %	4,9 %	7,4 %	7,6 %
Totalt	**100,0 %**	**100,0 %**	**100,0 %**	**100,0 %**	**100,0 %**	**100,0 %**	**100,0 %**	**100,0 %**

Grafen viser netto utgift per innbygger og tjenesteområde. Prosent viser tjenesteområdets andel av netto driftsutgifter. Beløpene er justert med privatskoleandel og vertskommune tilskudd PU, men ikke justert med kommunens utgiftsbehov.

4.2 Oppvekst

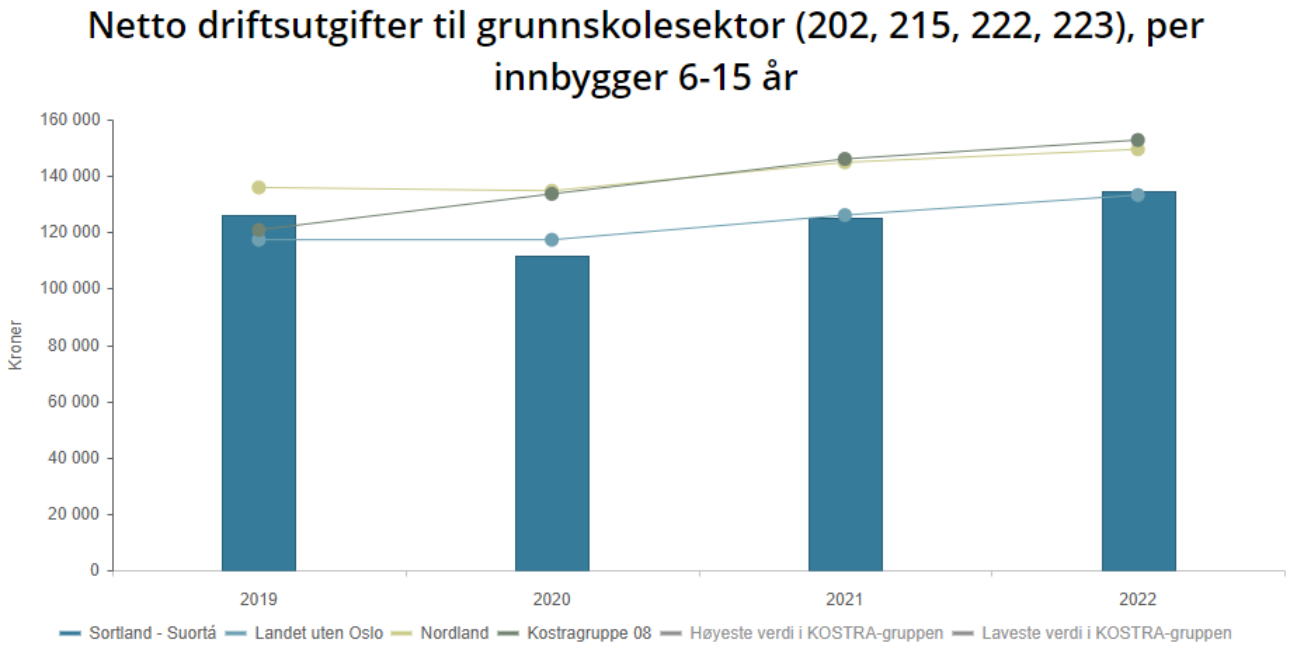
Grunnskole

Netto driftsutgifter grunnskolesektor i prosent av samlede netto driftsutgifter

Av kommunens samlede netto driftsutgifter brukte Sortland i 2022 21,4 % til grunnskolesektoren. Dette er noe mer enn Nordland med 21 %, men samtidig lavere enn landet på 22,5 og Sortland kommunes KOSTRA-gruppe 8 som ligger på 22,9 %.

I 2019 var Sortland kommune på likt nivå med landet, men brukte mer ressurser sammenlignet med Nordland. Trenden siden 2019 er en nedgang i utgiftene for sektoren, fra 2019 hvor kommunen lå på 23 %, til i år 2022 på 21,6 %.

Sortland brukte i snitt (til grunnskolesektor) kr 134 711 per innbygger i alderen 6-15 år i 2022. Dette er et noe lavere nivå sammenlignet med kommunens KOSTRA-gruppe og Nordland, men samtidig noe høyere enn landet uten Oslo.

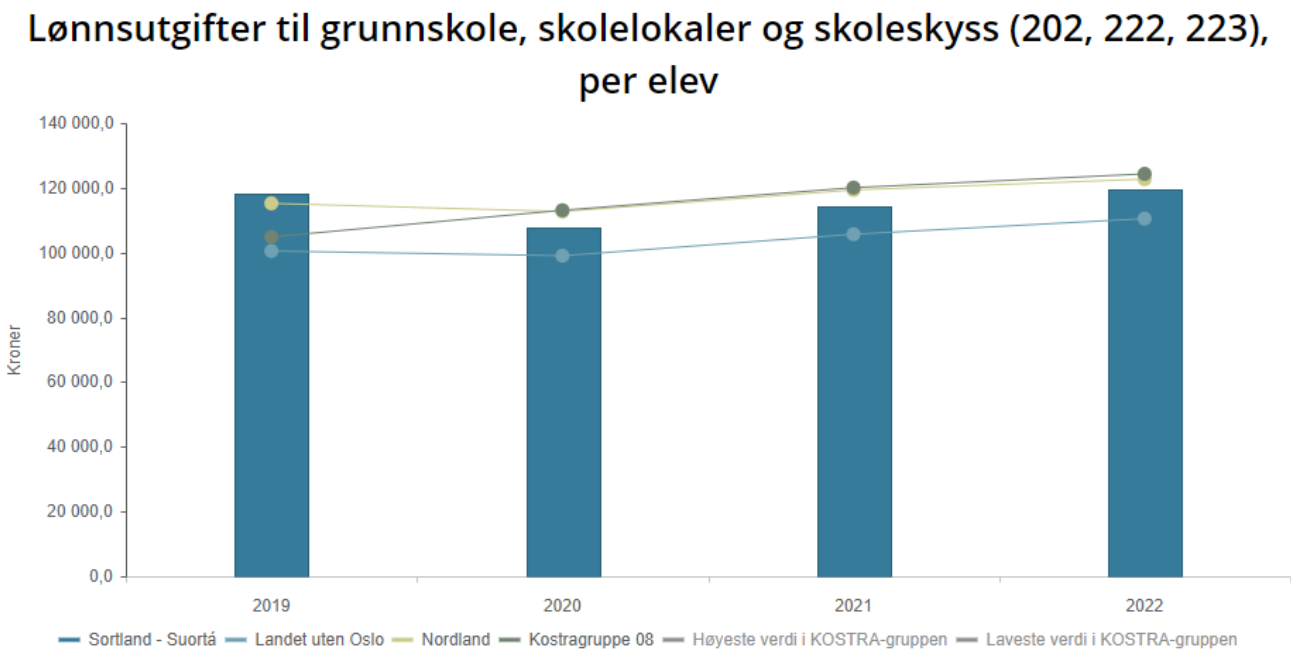
	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	125 939	111 700	125 028	134 711
Landet uten Oslo	117 308	117 307	126 051	133 179
Nordland	135 867	134 699	144 801	149 436
Kostragruppe 08	120 807	133 598	145 998	152 721

Sortland ligger på 12. plass i sin KOSTRA-gruppe av totalt 13 kommuner i gruppen. I Nordland fylke er Sortland kommune på 37. plass, hvor Bodø og Rana kommune er de eneste to kommuner som har lavere driftsutgifter til grunnskolesektor per innbygger 6-15 år.

I KOSTRA-gruppen er det kun Ørland som har mindre driftsutgifter enn Sortland til grunnskolesektor per innbygger i aldersgruppen, hvor de ligger på 131 132 kr i driftsutgifter. Ørland ligger altså lavere med 3 579 kroner per elev sammenlignet med Sortland kommune.

Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202,222,223), per elev

Lønnsutgifter utgjør en stor del av driftsutgiftene i grunnskolen. I tabelloversikten er ikke lønnsutgifter til SFO inkludert.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	117 996,0	107 781,1	114 247,1	119 515,1
Landet uten Oslo	100 481,1	99 009,8	105 652,6	110 471,1
Nordland	115 192,8	112 658,4	119 312,6	122 656,7
Kostragruppe 08	104 809,5	113 053,7	120 037,0	124 283,9

Sortland kommune har i 2022 lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss per elev på 119 515,1 kr. Når det gjelder lønnsutgifter er kommunen på 6. plass i KOSTRA-gruppen. Med 13 kommuner i KOSTRA-gruppen er det 7 kommuner som har lavere lønnsutgifter per elev sammenlignet med Sortland. Også her er Ørland minst i gruppen med kostnad på 106 232 kroner per elev.

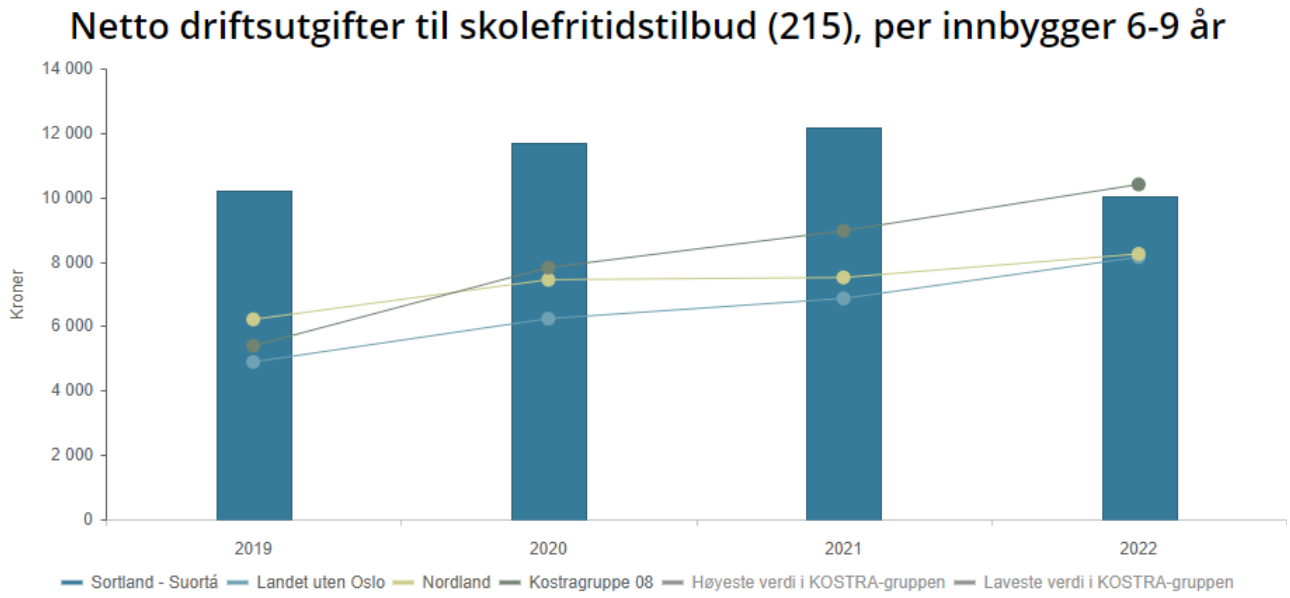
Andelen undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning er i 2022 på 89,9 %. I 2019 var andelen i kommunen oppe i 93,1 %, hvor den i 2020 og 2021 ble noe redusert, før en liten økning igjen i 2022. I 2020 og 2021 har det vært utfordringer med hensyn til pandemi, høyt sykefravær og manglende vikarressurser. Høyst sannsynlig er dette en årsak til nedgangen fra 2019. I KOSTRA-gruppen er resultatet varierende fra Tysvær kommune som er best med 98,9 % til Senja som kommer dårligst ut med andel på 85,4 %. Sortland kommune kommer rett foran Senja i gruppen, som nest lavest i KOSTRA-gruppen. Det er som følge av lavere andel undervisningspersonale i KOSTRA-gruppen en naturlig konsekvens at Sortland kommunes lønnskostnader per elev er noe lavere enn gruppen for øvrig.

Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (SFO), per innbygger 6-9 år

Kostnadene til skolefritidsordningen ligger litt under nivået i KOSTRA-gruppen, men høyere enn fylket og landet for øvrig. Sortland ligger på 7. plass i KOSTRA-gruppen, som vil si at det er 6 kommuner i gruppen

som har høyere driftskostnader til SFO per innbygger 6-9 år. Med 13 kommuner i KOSTRA-gruppen representerer Sortland et omtrentlig gjennomsnitt.

I Sortland kommune er det i år 2022 54,6 % av innbyggerne i alderen 6-9 år som benytter seg av SFO-plass, dette er henholdsvis 2,1 % og 3,7 % høyere enn KOSTRA-gruppen og fylket.

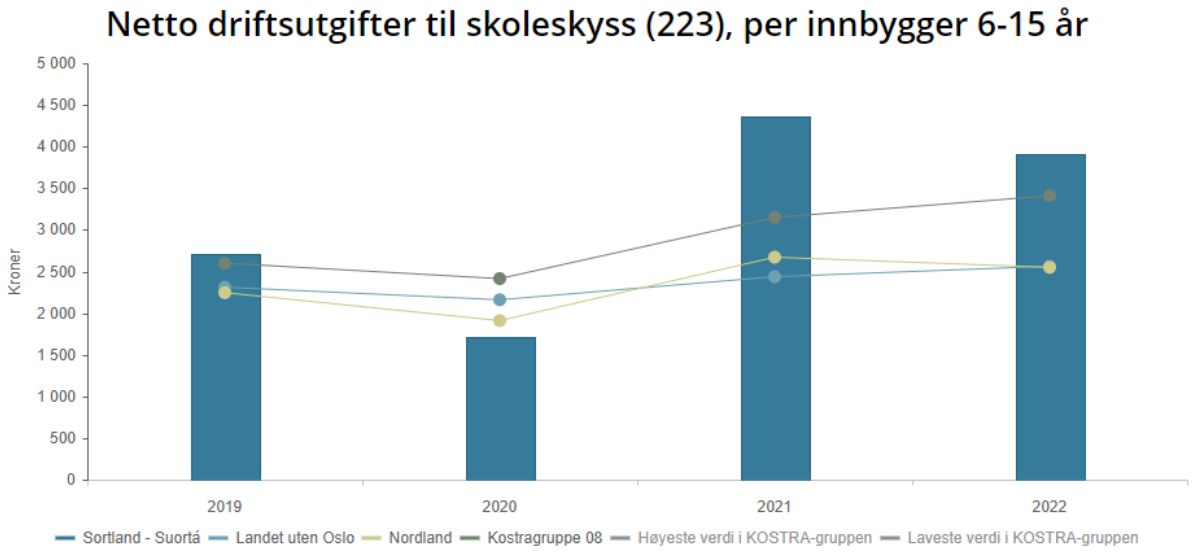

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	10 204	11 685	12 165	10 023
Landet uten Oslo	4 886	6 232	6 858	8 143
Nordland	6 209	7 440	7 509	8 240
Kostragruppe 08	5 388	7 818	8 959	10 398

Sortland kommunes egenfinansiering av SFO utgjorde i 2022 5,323 MNOK. I KOSTRA-gruppen er kommunen nummer 8, hvor 7 kommuner har større grad av egenfinansiering enn Sortland. Kommunen mottok i 2022 4,7 MNOK i foreldreinnbetaling til drift av SFO.

Netto driftsutgifter til skoleskyss (223) per innbygger 6-15 år

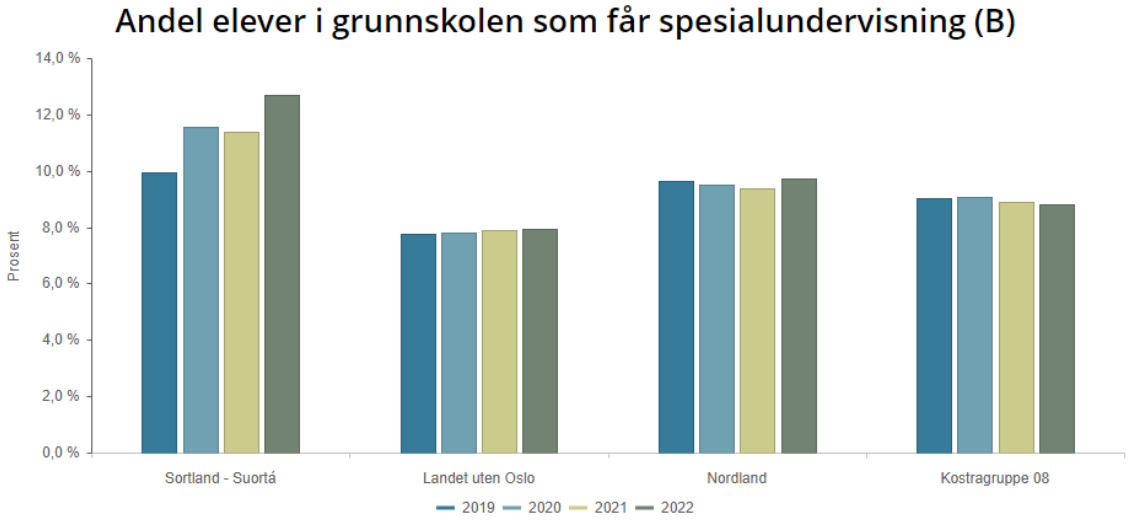
Utgifter til skoleskyss har for Sortland kommune de senere årene vær noe variabel, men har totalt sett økt med 44,6 % siden i år 2019. Sortland ligger noe høyere enn KOSTRA-gruppen, og betydelig høyere enn Nordland fylke.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	2 705	1 713	4 364	3 911
Landet uten Oslo	2 311	2 160	2 437	2 562
Nordland	2 246	1 909	2 671	2 550
Kostragruppe 08	2 600	2 414	3 149	3 410

Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning

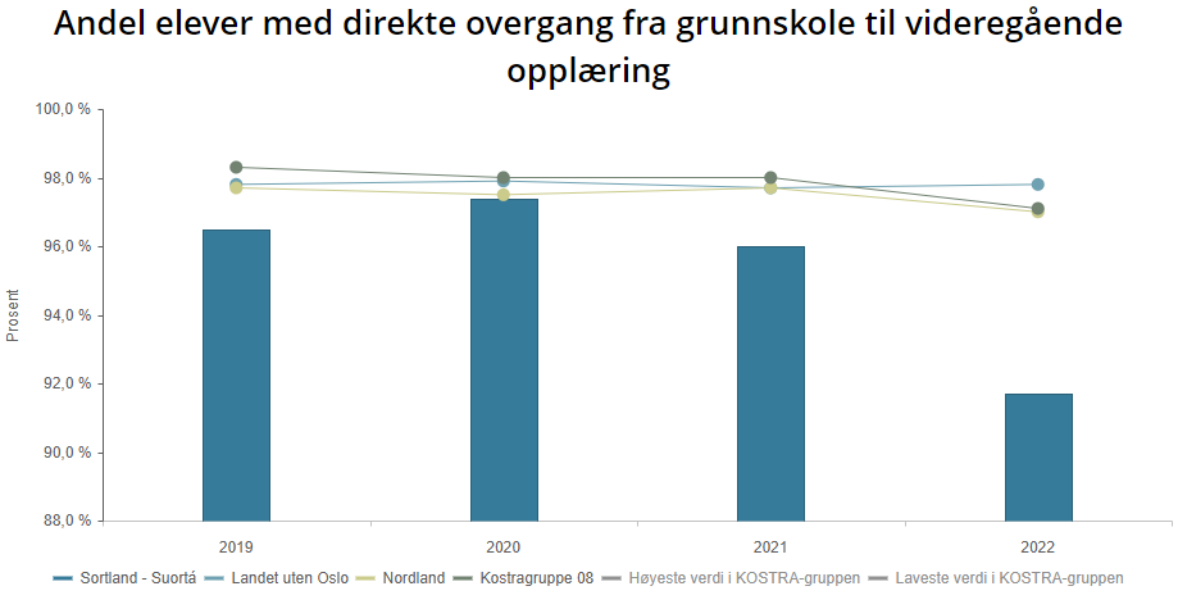
Sortland har hatt en økning i andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, fra 10 % i 2019 opp til 12,7 % i 2022. Sortland ligger høyere enn KOSTRA-gruppen som har 8,8 % og fylket med 9,7 %. Kommunen er den som har størst andel spesialundervisning i grunnskolen i sin KOSTRA-gruppe.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	10,0 %	11,6 %	11,4 %	12,7 %
Landet uten Oslo	7,8 %	7,8 %	7,9 %	7,9 %
Nordland	9,6 %	9,5 %	9,4 %	9,7 %
Kostragruppe 08	9,0 %	9,1 %	8,9 %	8,8 %

Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring

Sortland har i den siste fireårsperioden hatt en andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring mellom 91,7 % og 97,4 % i perioden 2019-2022. Kommunen ligger under KOSTRA-gruppen og fylket. For år 2022 fremgår det at det i KOSTRA-gruppen er en nedgang på 0,9 %, mens fylket har en nedgang på 0,7 % sammenlignet med foregående år. Sortland har fra 2021 til 2022 en nedgang på 4,3 %.

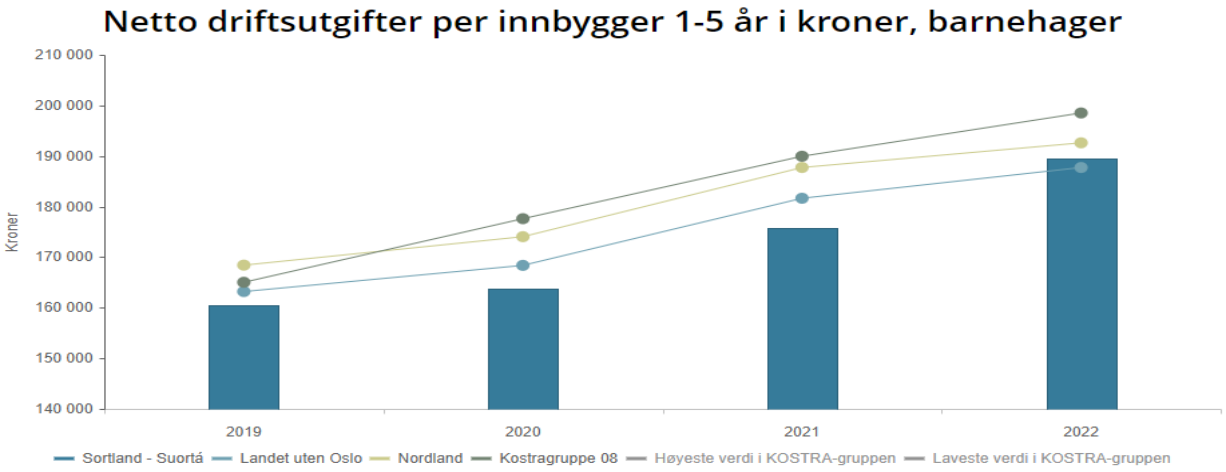
	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	96,5 %	97,4 %	96,0 %	91,7 %
Landet uten Oslo	97,8 %	97,9 %	97,7 %	97,8 %
Nordland	97,7 %	97,5 %	97,7 %	97,0 %
Kostragruppe 08	98,3 %	98,0 %	98,0 %	97,1 %

Barnehage

Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager

Av kommunens samlede netto driftsutgifter brukte Sortland i snitt 189 419 kroner per innbygger 1-5 år til barnehage. Sammenligner en med gjennomsnitt i KOSTRA-gruppen og fylket ligger kommunen på et lavere nivå per innbygger, men høyere enn landet uten Oslo. I KOSTRA-gruppen er kommunen på en 8. plass av totalt 13 kommuner i gruppen, som vil si at det er 7 kommuner som bruker mer per innbygger 1-5 år i barnehage sammenlignet med Sortland kommune.

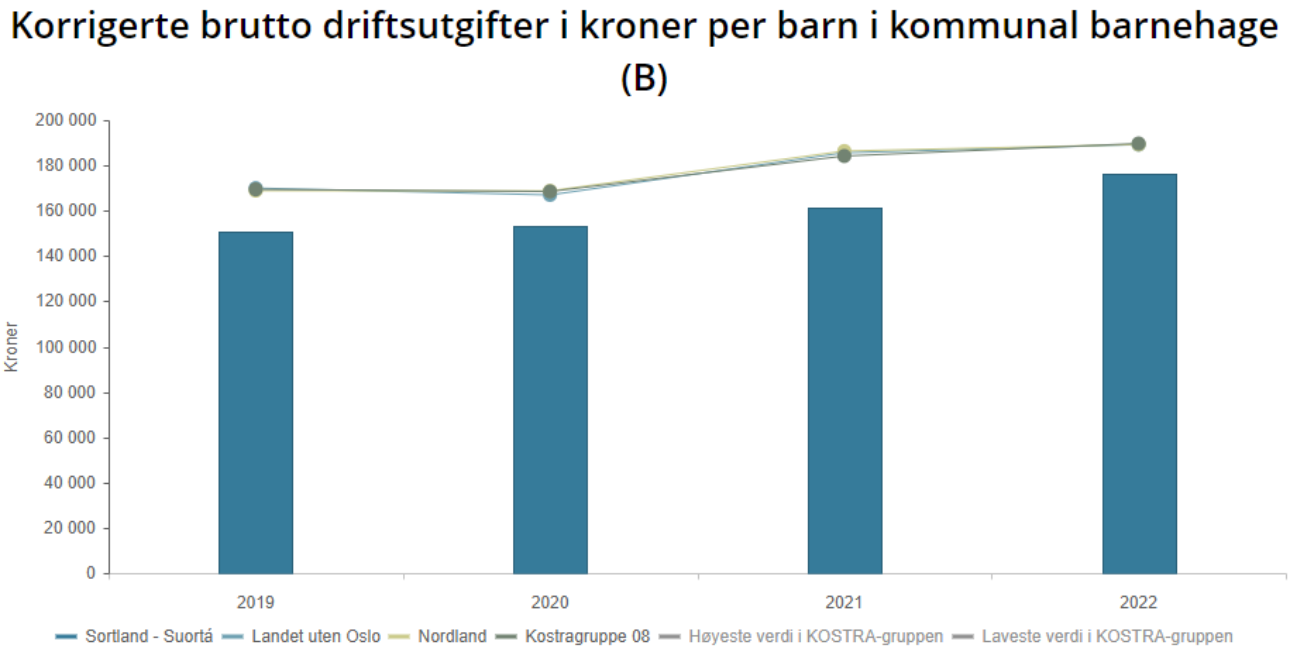
Når det gjelder utviklingen i driftsutgiftene over tid, ser en felles for kommunen, KOSTRA-gruppen Nordland og landet uten Oslo at det har vært en jevn utgiftsøkning per innbygger 1-5 år i barnehage siden år 2019.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	160 600	163 776	175 859	189 419
Landet uten Oslo	163 202	168 377	181 644	187 725
Nordland	168 420	174 049	187 727	192 602
Kostragruppe 08	165 033	177 607	189 952	198 506

Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage

Grafen fremstiller kostnad for å produsere en barnehageplass i kommunal barnehage og hensyntar alle regnskapsførte kostnader i barnehagene, med unntak av tilskudd til private barnehager.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	150 672	153 260	161 298	176 596
Landet uten Oslo	169 979	166 965	185 600	189 188
Nordland	168 856	168 762	186 349	189 235
Kostragruppe 08	169 430	168 490	184 151	189 674

Kommunen har gjennomgående lavere driftsutgifter per barn enn KOSTRA-gruppen, fylket og landet uten Oslo.

For Sortland kommune har det vært en økning i driftsutgifter per barn fra 2019 til 2022 på 17,2 %, mens KOSTRA-gruppen har økt med 11,95 % i samme periode. Sortland som har ligget på et lavere utgiftsnivå har i perioden hatt en større prosentvis utgiftsøkning, som gjør at differansen mellom kommunen og KOSTRA-gruppen i den siste 4-års perioden har blitt noe mindre.

I kommunens KOSTRA-gruppe er Sortland nummer 10 av 12 kommuner, hvor det bare er Sogndal og Sør-Varanger som har lavere driftsutgifter per barn i kommunal barnehage.

Sør-Varanger som ligger på lavest kostnadsnivå i KOSTRA-gruppen har utgifter per barnehagebarn på 154 172 kroner, som er 22 424 kroner lavere per barn enn Sortlands nivå.

Andel barn 1-5 år med barnehageplass

Andel barn 1-5 år i barnehage i forhold til innbyggere 1-5 år er i 2022 på hele 99,5 %. Siden år 2019 har det vært en gradvis økning fra 96,9 % og opp til 99, 5 % i 2022.

Til sammenligning for året 2022 hadde KOSTRA-gruppen i snitt 95,3 % andel, fylket på 94,5 % og landet uten Oslo med 93,6 %.

Sortland er den kommunen i KOSTRA-gruppen med høyst andel barn med barnehageplass for innbyggere mellom 1-5 år.

Barnehagebestyrere med godkjent barnehagelærerutdanning

Andel barnehagebestyrere med godkjent barnehagelærerutdannning er 100 % i de kommunale barnehagene.

Kommunens egenfinansiering av barnehage

Sortland kommune har i 2022 hatt en egenfinansiering for drift av kommunens barnehager med 58,7 MNOK. Kommunen er nummer 10 i KOSTRA-gruppen, hvor de tre kommunene Bømlo, Vestvågøy og Vefsn har lavere egenfinansiering, mens det på den andre siden er 9 kommuner med høyere andel egenfinansiering. Høyest grad av egenfinansiering av barnehage er Senja i KOSTRA-gruppen med 117 MNOK.

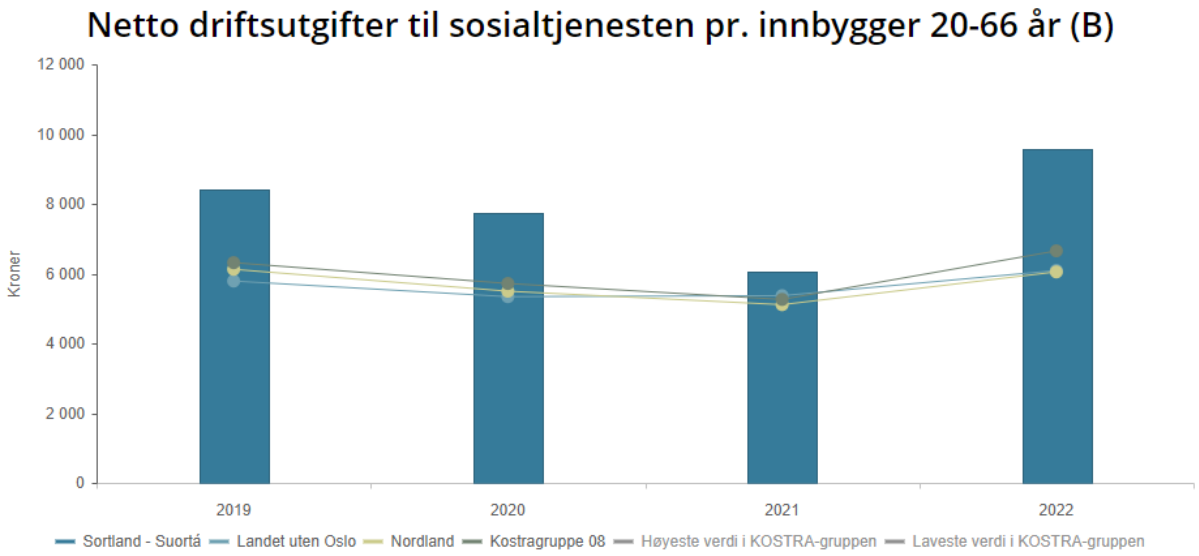
Sammenlignes egenfinansiering i Nordland fylke er Sortland på 4. plass, hvor Narvik, Rana og Bodø har høyere egenfinansiering av barnehagedriften, mens de øvrige kommunene ligger på et lavere nivå.

Sosialtjenesten

Sortland kommune brukte i 2022 7,3 % av sine samlede netto driftsutgifter til sosialtjenesten. Til sammenligning brukte KOSTRA-gruppen 4,9 %, fylket 4,5 % og landet uten Oslo 5,2 %. I KOSTRA-gruppen er vi på andreplass, hvor Ullensvang er eneste kommune som bruker mer.

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten per innbygger 20-66 år

Sosialtjenester er i denne sammenheng utgifter til rådgivning og veiledning, sosialt forebyggende arbeid, tilbud til personer med rusproblemer og utbetaling av økonomisk sosialhjelp. I 2019 var Sortland på 8 426 kroner per innbygger i aldersgruppen, før en nedgang i 2020 og 2021. I 2022 har nivået økt til 9 573 kroner per innbygger. I KOSTRA-gruppen er gjennomsnittet på 6 651 kroner per innbygger i alderen 20-66 år, mens Nordland fylke og landet uten Oslo ligger forholdsvis likt med henholdsvis 6 048 kroner og 6 089 kroner.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	8 426	7 757	6 055	9 573
Landet uten Oslo	5 786	5 338	5 367	6 089
Nordland	6 122	5 495	5 109	6 048
Kostragruppe 08	6 313	5 716	5 259	6 651

Øvrige nøkkeltall innen sosialhjelpstjenesten

- Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp per mottaker: I perioden 2019-2022 har Sortland gått ned fra 46 786 kroner per hjelpemottaker i 2019 til 42 511 i år 2022. Kommunen ligger her på et lavere nivå enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen, fylket og landet for øvrig.
- Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggere i denne aldersgruppen: Sortland har en andel på 8,3 % sosialhjelpsmottakere i aldersgruppen. I KOSTRA-gruppen er det kun Vestvågøy som har høyere en del med 9,2 %, mens de øvrige i gruppen har lavere andel. Kommunen ligger totalt sett høyere enn KOSTRA-gruppen som har et snitt på 5,9 %, mens fylket ligger på 6,1 %. I 2019 hadde Sortland et nivå på 9,7 %, slik at det har gjennom de siste fire årene vært en generell nedgang mot 8,3 % i 2022.
- Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år av innbyggere i samme aldersgruppe: Andelen er på 4,6 % i Sortland kommune. Til sammenligning hadde Sortland en andel på 4,8 % i 2019, slik at det er 0,2 % nedgang totalt sett den siste fireårsperioden. KOSTRA-gruppen ligger noe lavere med 3,7 % i 2022 som er likt med landet uten Oslo, mens fylket har en andel på 3,9 %. I KOSTRA-gruppen er Sortland nummer 2, hvor Vestvågøy har en høyere andel med 6 % og de øvrige kommunene i samme gruppe har lavere andel sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år.
- Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt: I kommunen er stønadslengden i snitt på 4,1 måneder i 2022. I 2019 hadde Sortland et gjennomsnitt på 5 måneder, slik at andelen har gått gradvis ned med totalt 0,9 måneder de siste fire årene. I KOSTRA-gruppen

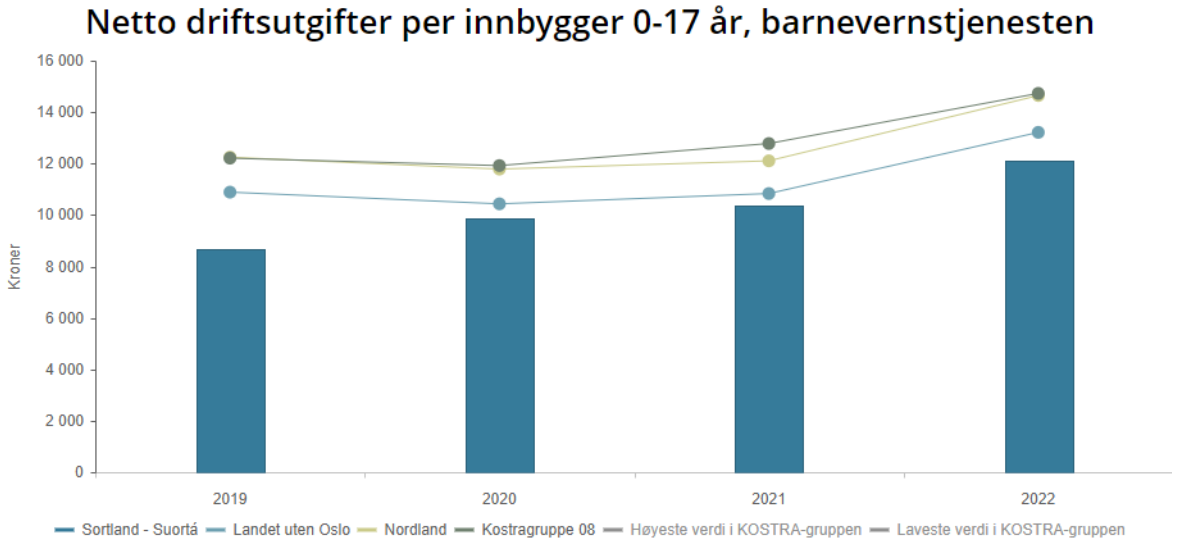
er gjennomsnittet 4,3 måneder, mens fylket ligger på 4,5 måneder og landet uten Oslo på 5,8 måneder, alle på høyere nivå enn Sortland.

Barnevern

Sortland kommune brukte i 2022 3,3 % av sine samlede driftsutgifter til barnevern. Dette er lavere enn gjennomsnittet KOSTRA-gruppen og landet uten Oslo med 3,8 %, samt fylket på 3,5 %. I KOSTRA-gruppen er Senja, Vestvågøy og Vefsn lavere enn Sortland med 3,2 %, samt Sogndal med lavest andel på 2,3 % av driftsutgiftene. De øvrige kommunene i gruppen har høyere kostnadsandel i driftsutgifter til barnevern.

Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten

Som tabellen nedenfor viser så ligger Sortland på et lavere nivå enn landsgjennomsnittet, KOSTRA-gruppen og fylket. I tabellen fremgår det at kommunen siden 2019 har vært på et lavere nivå enn de øvrige de siste fire årene, men har i perioden hatt en økning fra 2019 til 2022 på 39 % i driftutgifter. Av tabellen kan en se at Sortlands kostnadsnivå i 2022 var på tilnærmet likt nivå med KOSTRA-gruppen og driftsutgiftene i år 2019. Samtidig har KOSTRA-gruppen i samme tidsperiode fra 2019 til 2022 hatt en økning i driftsutgiftene på like i overkant av 20 %. Økningen i perioden er altså nær halvparten av Sortland kommunes økning i samme periode, som kan tyde på at forskjell i utgiftsnivå vil jevne seg ut over tid.

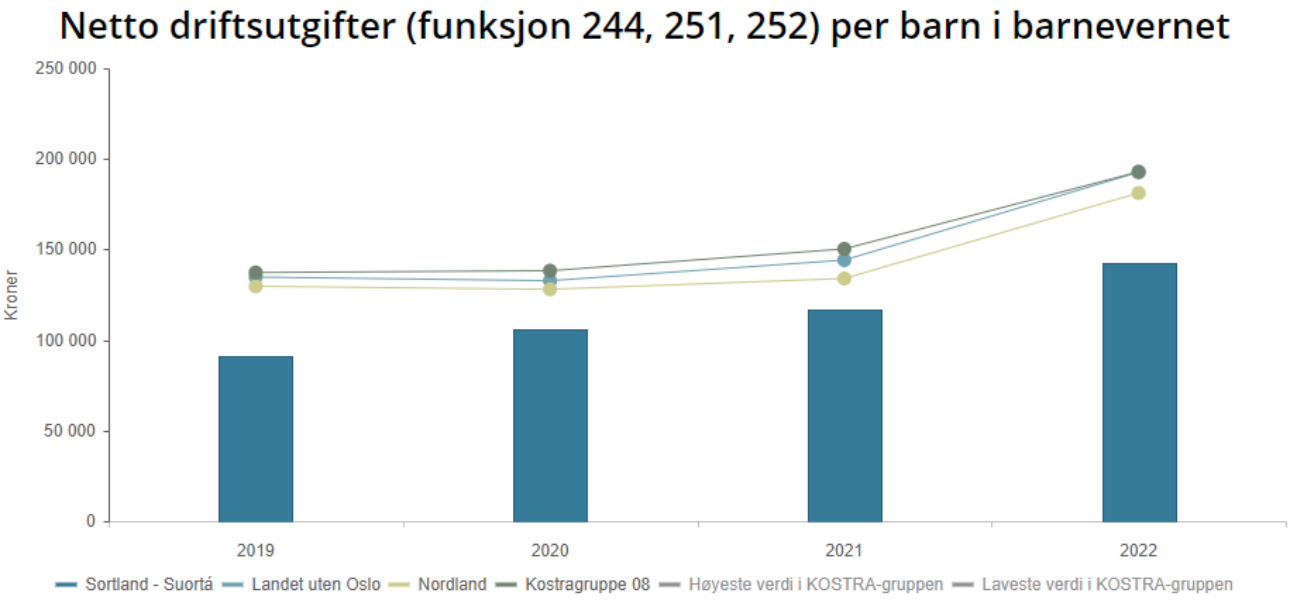

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	8 694	9 854	10 365	12 090
Landet uten Oslo	10 888	10 433	10 834	13 213
Nordland	12 247	11 785	12 106	14 646
Kostragruppe 08	12 210	11 921	12 779	14 729

Netto driftsutgifter per barn i barnevernet

Netto driftsutgifter per barn i barnevernet var i 2022 på 142 166 kroner. Utgiftene per barn i barnevernet har i Sortland kommune økt med 55 % den siste fireårsperioden. Likevel er utgiftene betraktelig lavere enn KOSTRA-gruppen med gjennomsnittlige utgifter per barn på 192 840 kroner, og Nordland på 181 178 kroner. I KOSTRA-gruppen er Sortland kommune den som har lavest driftsutgifter per barn i barnevernet.

Det er for øvrig ganske stor spredning i KOSTRA-gruppen hvor Sortland har de laveste driftsutgiftene per barn med 142 166 kroner og Bømlo kommune har høyest utgifter med 282 772 kroner per barn.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	91 448	105 872	117 073	142 166
Landet uten Oslo	134 751	132 739	144 122	192 678
Nordland	129 669	127 995	133 954	181 178
Kostragruppe 08	137 251	138 254	150 290	192 840

Barn med melding ift. Antall innbyggere 0-17 år

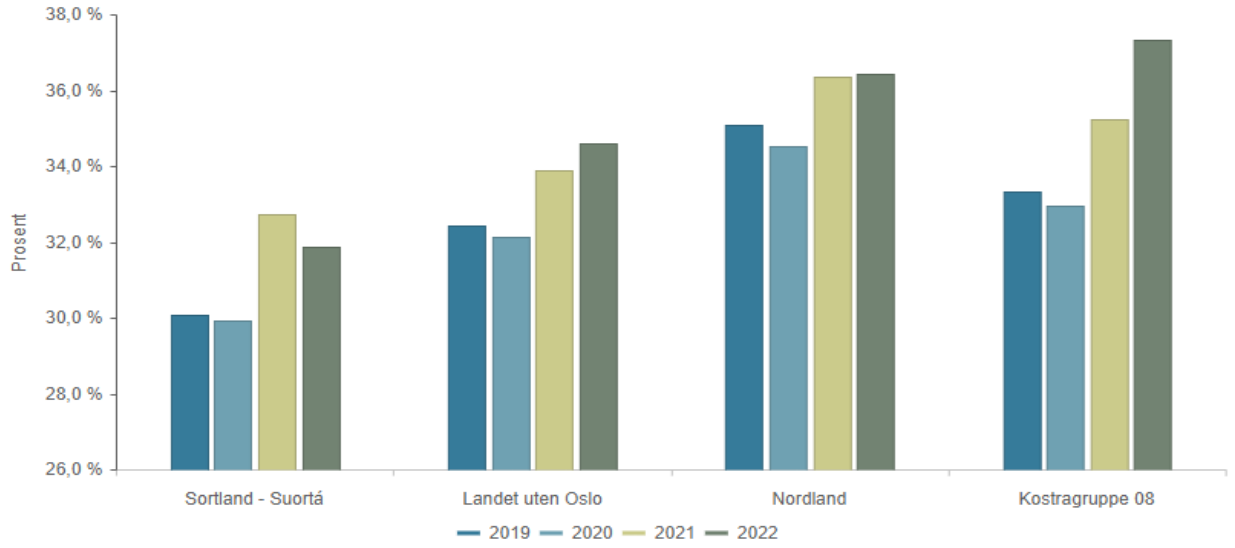
I år 2019 var andelen barn med melding i forhold til antall innbyggere i alderen 0-17 år på 7,3 %. Verdien var lik i år 2020, før det har vært en gradvis nedgang med 6,4 % i år 2021 og i 2022 var andelen 5,9 %. Sortland ligger noe over gjennomsnittet for fylket på som har en gjennomsnittlig andel på 5 %, mens KOSTRA-gruppen ligger på 4,6 %. Felles for alle er at det har vært en gradvis reduksjon de siste to årene.

4.3 Helse og omsorg

Pleie og omsorg

Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av totale netto driftsutgifter

Sortland bruker 31,9 % av kommunens totale driftsutgifter til tjenesteområdet pleie og omsorg. Dette er en noe lavere andel enn hva KOSTRA-gruppen, fylket og landet for øvrig bruker. Av tidligere sammenligningskommuner er det Tysvær som er lavest med 30 % og Ørland med 31,7 %. Prosenten har ligget i intervallet 29,9 % - 32,7 % i perioden 2019-2022.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	**30,1 %**	**29,9 %**	**32,7 %**	**31,9 %**
Landet uten Oslo	32,4 %	32,1 %	33,9 %	34,6 %
Nordland	35,1 %	34,5 %	36,3 %	36,4 %
Kostragruppe 08	33,3 %	33,0 %	35,2 %	37,3 %

Sortland brukte i snitt (til pleie og omsorg) kr. 137 830 per innbygger i målgruppen 67 år og over. Dette er mindre enn snittet for landet uten Oslo, fylket og KOSTRA-gruppen. Antall 67 år og over har økt med 183 personer fra 2019 til 2022 (ca. 10,7 %).

Kostnad pr hjemmetjeneste-mottaker var for 2022 kr. 239 146 og kostnad pr institusjonsplass kr. 1 281 767. Sammenlignet med 2019 har kostnadene pr hjemmetjenestemottaker og pr institusjonsplass økt med henholdsvis 14,3 % og 2,5 %. Antall mottakere av hjemmetjeneste er uendret i perioden 2019-2022 for Sortland kommune. Både antall tjenestemottakere utenfor institusjon og antall beboere i institusjon har i perioden hatt en nedgang på ca. 8 %.

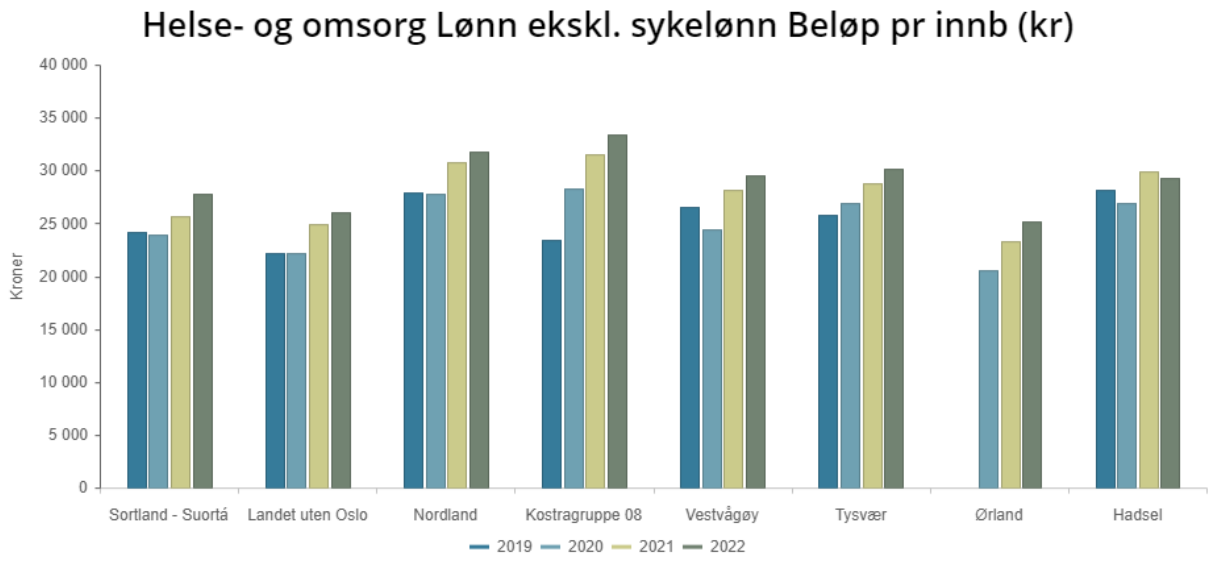
Sortland har lavest kostnad pr. mottaker av hjemmetjenesten i KOSTRA gruppen, 12. plass i fylket og på 70. plass for hele landet sortert på lavest kostnad.

- Sammenlignet med KOSTRA gruppen er Sortland lavest og har økt snittkostnaden fra 2019 til 2022 med ca. 30 000,- per mottaker av hjemmetjeneste.

- Sammenlignet med best av tidligere sammenligningskommuner er Sortland også der lavest i kostnad pr. mottaker av hjemmetjenester.

Helse- og omsorg Lønn ekskl. sykelønn Beløp pr innbygger (kr)

Lønnsutgifter innen helse og omsorg pr innbygger har økt jevnt de siste tre årene. I 2019 til 2020 gikk beløpet litt ned, men var omtrent på samme nivå. Ser vi på grafen nedenfor er trenden til Sortland Kommune lik den for landet uten Oslo. Sammenlignet med de andre kommunene i KOSTRA-gruppen er det bare Ørland som har lavere snitt på 25 207,-. Landet uten Oslo har også et lavere snitt for 2022, mens snittet for KOSTRA-gruppen og Nordland fylket ligger høyere enn Sortland Kommune.

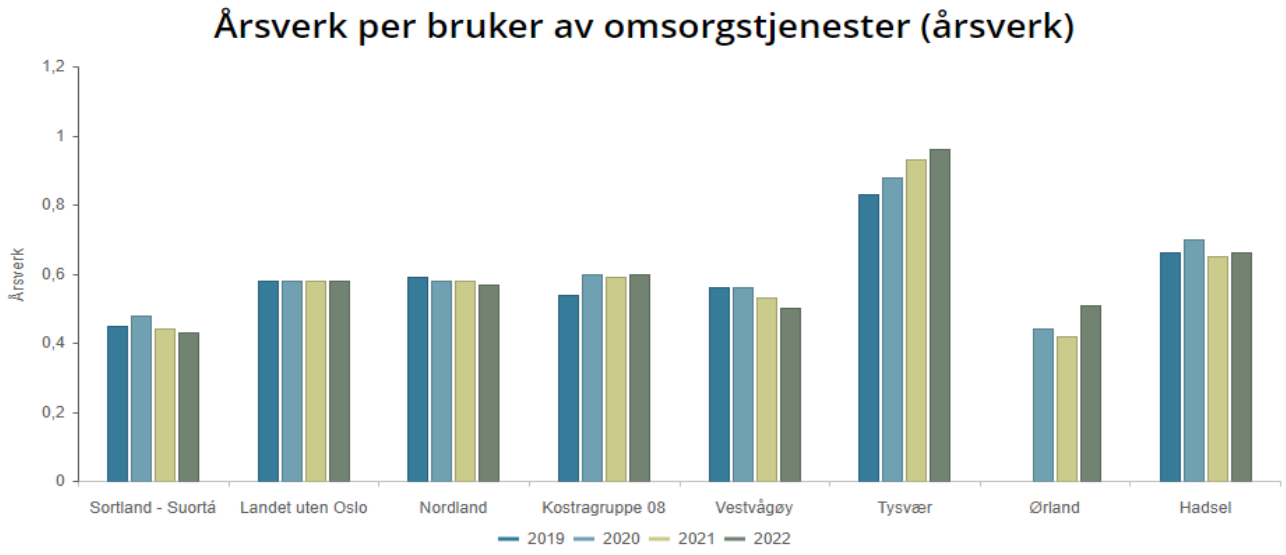

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	24 129	23 981	25 715	27 767
Landet uten Oslo	22 210	22 193	24 879	25 999
Nordland	27 940	27 766	30 803	31 742
Kostragruppe 08	23 387	28 335	31 500	33 356
Vestvågøy	26 596	24 417	28 127	29 502
Tysvær	25 776	26 871	28 758	30 148
Ørland		20 574	23 293	25 207
Hadsel	28 160	26 898	29 847	29 236

Totale lønnsutgifter pleie og omsorg pr innbygger har økt med ca. 15 % siden 2019, og sett i sammenheng med at antall tjenestemottakere utenfor institusjon og beboere i institusjon er redusert med ca. 1,3 %, har lønnsutgifter per tjenestemottaker pleie og omsorg økt med totalt 16,3 %.

Årsverk

Tabellen under viser at kommunen bruker langt mindre årsverk pr tjenestemottaker enn KOSTRA-gruppen, fylket og landet for øvrig. Det er 65 kommuner i hele landet som bruker mindre årsverk pr mottaker enn Sortland, hvorav kun en kommune i KOSTRA-gruppen (Bømlo; 0,33).

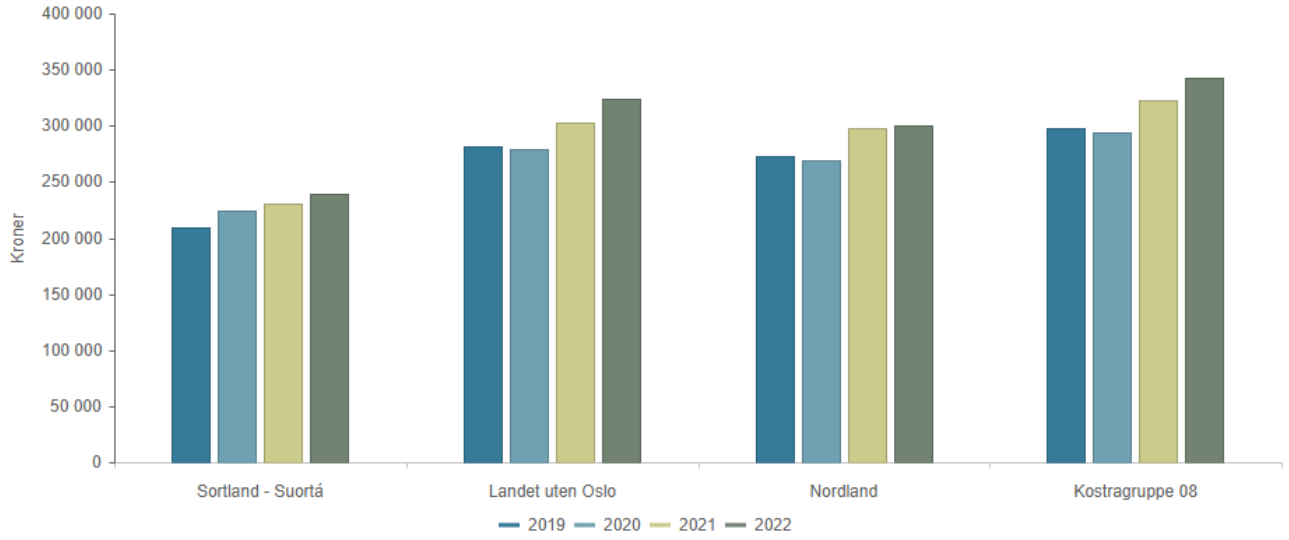
	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	0,45	0,48	0,44	0,43
Landet uten Oslo	0,58	0,58	0,58	0,58
Nordland	0,59	0,58	0,58	0,57
Kostragruppe 08	0,54	0,60	0,59	0,60
Vestvågøy	0,56	0,56	0,53	0,50
Tysvær	0,83	0,88	0,93	0,96
Ørland		0,44	0,42	0,51
Hadsel	0,66	0,70	0,65	0,66

Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)

Andel tjenester til hjemmeboende av totale driftskostnader til pleie og omsorg ligger på 56,4 %. Det har vært en svak økning på 2,2 % siden 2019. Andelen kommunen bruker på hjemmeboende er fremdeles høyere enn KOSTRA gruppen (51,7 %), fylket (51,2 %) og landet utenom Oslo (52,9 %).

Som man ser av tabellen på neste side ligger Sortland lavere enn både KOSTRA gruppen, fylket og landet uten Oslo på korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker. Dette har sammenheng med antall årsverk per mottaker som en ser ovenfor, der kommunen bruker i snitt langt mindre tid per bruker. Det er verd å merke seg at Sortland har hatt en økning på 14,3 % i perioden, mens fylket har en økning på 10,5 % og landet for øvrig har en økning på 15,3 %. Økningen er todelt og består av økning av driftsutgifter på 21,9 % (sees i sammenheng med økning i lønnsutgifter) og reduksjon i antall tjenestemottakere.

Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B)

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	209 199	224 428	230 435	239 146
Landet uten Oslo	281 300	278 835	303 300	324 340
Nordland	272 419	268 940	298 058	300 932
Kostragruppe 08	297 269	293 903	322 413	342 169

Sortland ligger for øvrig på 1. plass i KOSTRA gruppen, 12.plass i fylket og 97. plass i landet sortert etter laveste verdi. Av tidligere sammenlikningskommuner er det ingen av de som har lavere driftsutgifter per mottaker av hjemmetjenester.

Mottakere av hjemmetjenester

Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år

Kommunen har langt flere mottakere av hjemmetjenester pr 1000 innbygger 0-66 år (42) enn både landet (25), fylket (31) og KOSTRA gruppen 30). Det har imidlertid vært en reduksjon av antall mottakere i perioden før de i 2022 nesten er på nivå med 2019 igjen (43 til 42). I prosent mottar nå 4,2 % pr. 1000 innbygger 0-66 år hjemmetjenester i Sortland, mot KOSTRA gruppens 3,0 %. Antall innbyggere 0-66 år har i perioden hatt en svak nedgang på 2,8 %.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	43	36	39	42
Landet uten Oslo	23	24	25	25
Nordland	30	30	30	31
Kostragruppe 08	27	28	29	30

Som vi ser har *antall* mottakere i perioden blitt litt redusert, men antallet med *omfattende bistandsbehov* i denne aldersgruppen har gått ned fra 18,6 % til 15,6 %. Kommunen ligger her under snittet for både KOSTRA gruppen på 16,8 %, fylket på 17,9 % og landet for øvrig på 18,7 %.

Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år

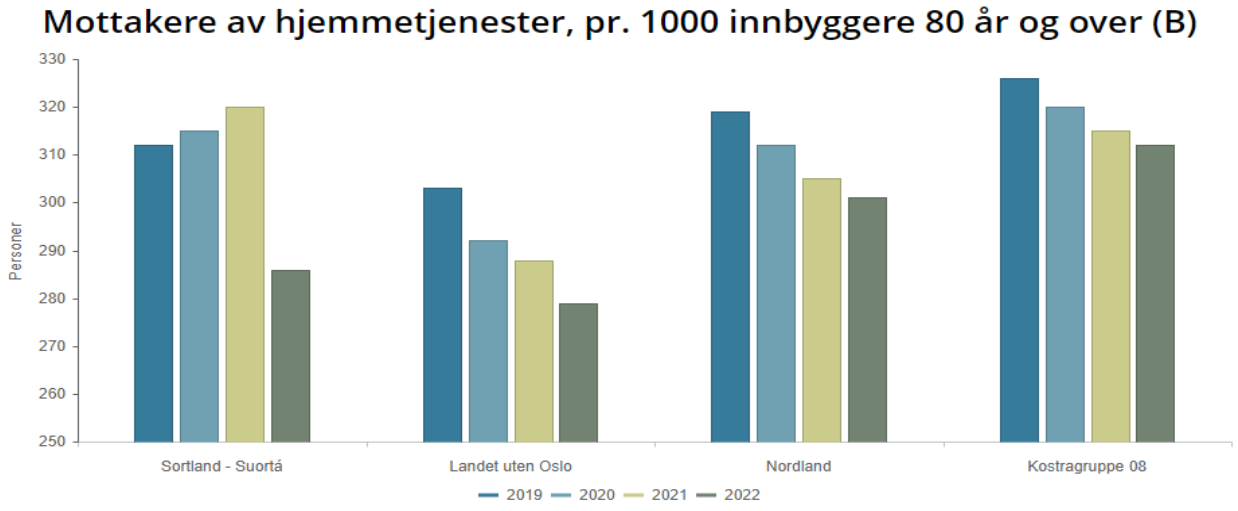
I aldersgruppen 67-79 år ser man det samme som for aldersgruppen 0-66 år. Langt flere pr. 1000 innbygger mottar hjemmetjenester sammenlignet med KOSTRA-gruppen, fylket og landet for øvrig.

Antall mottakere med omfattende bistandsbehov i denne aldersgruppen har gått ned fra 28,4 % til 22,6 % i perioden, og ligger fremdeles over både KOSTRA gruppen på 18,1 %, fylket på 19,4 % og landet for øvrig på 16,6 %.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	80	76	75	81
Landet uten Oslo	67	66	67	66
Nordland	76	76	75	75
Kostragruppe 08	73	70	72	71

Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	312	315	320	286
Landet uten Oslo	303	292	288	279
Nordland	319	312	305	301
Kostragruppe 08	326	320	315	312

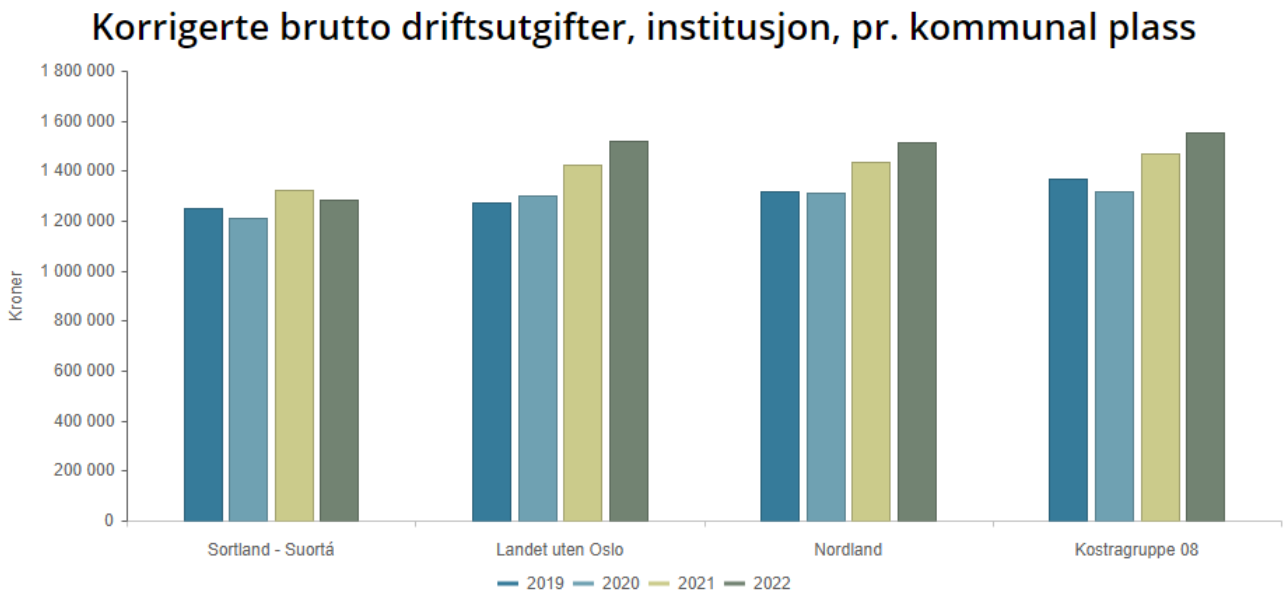
Kommunen ligger også høyere pr innbygger 80 år og over, enn landsnittet. Sammenlignet mot KOSTRA gruppen og fylket ligger Sortland under snittet. Vi ser en større synkende trend på antall mottakere av hjemmetjenester i perioden for 80 år + enn vi gjorde for aldersgruppene 0-66 år og 67-79 år.

Andelen med omfattende bistandsbehov i denne aldersgruppen har samme trend som de andre aldersgruppene og har hatt en reduksjon fra 19,0 % til 14,7 %. Her ligger kommunen i 2022 lavere sammenlignet med KOSTRA gruppen på 16,3 %, fylket på 17,6 % og landet for øvrig på 15,9 %.

I starten av perioden i 2019 lå Sortland kommune høyere sammenlignet med KOSTRA gruppen, fylket og landet uten Oslo.

Sum hjemmetjenestemottakere som har omfattende bistandsbehov har hatt en relativt stabil nedgang i perioden, med en svak nedgang fra 125 mottakere i 2019 mot 103 mottakere i 2022.

Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	1 250 363	1 213 329	1 324 024	1 281 767
Landet uten Oslo	1 274 537	1 302 839	1 426 545	1 519 973
Nordland	1 315 310	1 311 101	1 437 684	1 513 699
Kostragruppe 08	1 367 079	1 318 677	1 467 093	1 556 034

Grafen ovenfor viser kostnad for å produsere en institusjonsplass i kommunal institusjon. Vi ligger godt under snittet for KOSTRA gruppen, fylket og landet. Økningen i driftsutgifter per plass er i perioden 2,5 %, mens KOSTRA gruppen (13,8 %), fylket (15,1 %) og landet for øvrig (19,3 %). Økningen er todelt og består av en økning i driftsutgifter på 12,6 %, samt en økning av antall kommunale plasser i institusjon i alt inkl. barnebolig/avlastningsinstitusjon på ca. 7,5 %.

Sortland ligger på 2. plass i KOSTRA gruppen, 5.plass i fylket og 74. plass i landet.

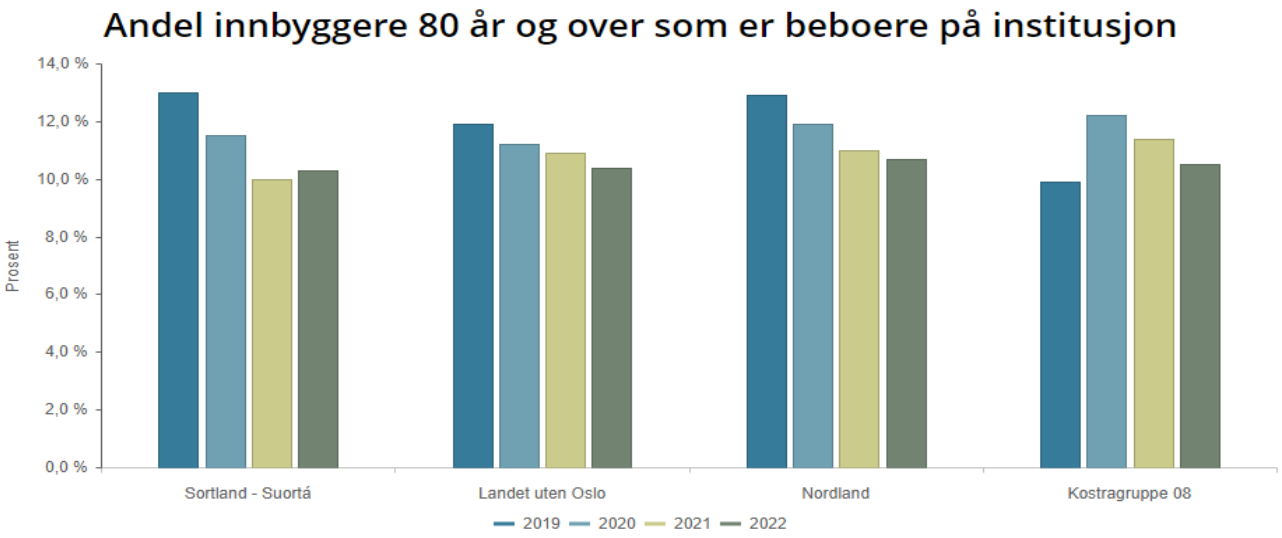
- Sammenlignet med best i KOSTRA gruppen (Senja) som bruker kr. 1 160 009 i snitt, er det et teoretisk handlingsrom på 10,5 MNOK.

- Sammenlignet med best av tidligere sammenligningskommuner Vestvågøy som bruker kr. 1.353.288 i snitt, er det ikke noe teoretisk handlingsrom.

Beboere på institusjon

Kommunen hadde 86 kommunale plasser i institusjon i 2022.

Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	13,0 %	11,5 %	10,0 %	10,3 %
Landet uten Oslo	11,9 %	11,2 %	10,9 %	10,4 %
Nordland	12,9 %	11,9 %	11,0 %	10,7 %
Kostragruppe 08	9,9 %	12,2 %	11,4 %	10,5 %

Kommunen ligger likt i prosentandel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon, sammenlignet med KOSTRA gruppen, fylket og landet. I denne aldersgruppen ser vi en nedgang i perioden sammenlignet med 2019. Trenden er svært lik mellom landet, fylke og KOSTRA gruppen.

Andre nøkkeltall

- For brutto driftsutgifter per liggedøgn for alle institusjoner som utgiftsføres på KOSTRA funksjon 253 (sykehjem, aldershjem, barne- og avlastningsbolig) ligger Sortland på nivå med fylket og landssnittet, mens KOSTRA gruppen ligger høyere. Utgiftene er nå på kr 4 143,- per døgn og har hatt en økning på ca. 11,6 % siden 2019.

- Per sykehjemsbeboer mottar 0,54 legetimer pr uke i snitt. KOSTRA gruppen har 0,61 legetimer i snitt, fylket 0,51 timer og landet for øvrig 0,64 timer.

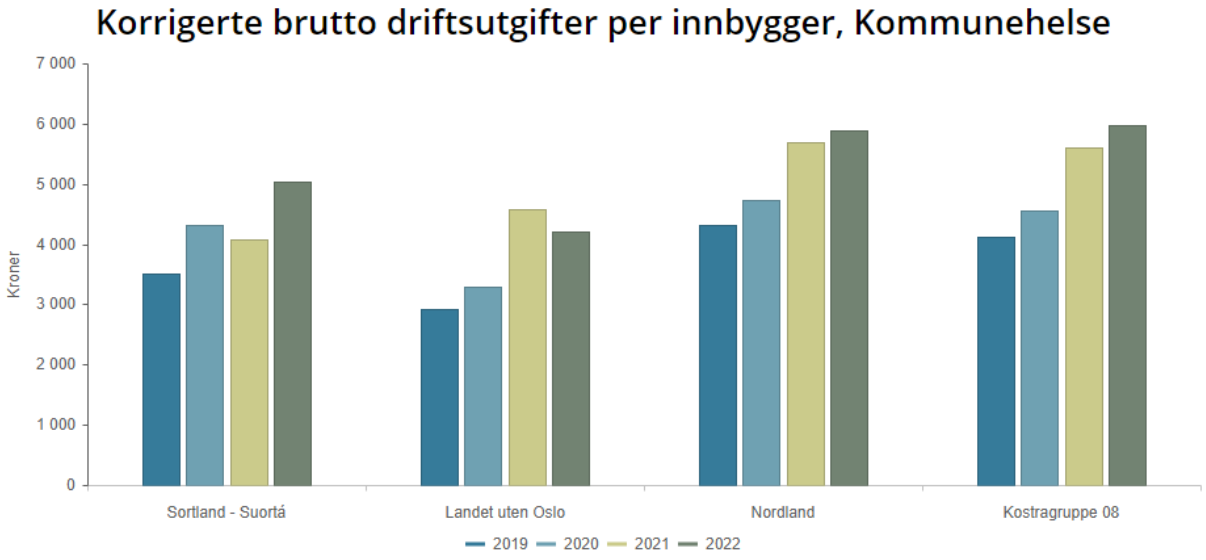
- Per sykehjemsbeboer mottar 0,52 fysioterapitimer pr uke i snitt. KOSTRA gruppen har 0,44 timer, fylket 0,35 timer og landet for øvrig 0,41 timer.

Kommunehelse

Sortland kommune brukte i 2022 6,2 % av sine samlede netto driftsutgifter til kommunehelse-tjenesten. Til sammenligning brukte KOSTRA gruppen 6,9 %, fylket 6,9 % og landet for øvrig 6,2 %.

Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten pr. innbygger

Kommunehelsetjenester i denne sammenheng er utgifter til forebygging, skole- og helsestasjonstjeneste, forebyggende arbeid, helse og sosial samt diagnose, behandling, og rehabilitering redusert for driftsinntekter som bl.a. inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter. Det har vært en økning i de siste årene (43,6 %), dette er også noe man ser i KOSTRA gruppen, fylket og landet for øvrig.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	3 515	4 327	4 076	5 047
Landet uten Oslo	2 929	3 294	4 571	4 216
Nordland	4 310	4 729	5 686	5 888
Kostragruppe 08	4 113	4 555	5 604	5 975

Sortland ligger på 5. plass i KOSTRA gruppen, 8.plass i fylket og 242. plass i landet og er nr. 3 av 5, av tidligere sammenligningskommuner. Hadsel er lavest med 3 996,- per innbygger og Tysvær med 4 004,- per innbygger.

Andre nøkkeltall

- Legeårsverk pr 10 000 innbygger har økt fra 13,8 i 2019 til 14,8 årsverk i 2022. Legedekningen har dermed økt i perioden og kommunen ligger over snittet for landet uten Oslo (12,4), men under KOSTRA gruppen (15,2) og fylket (15,2).

- Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbygger hos Sortland har gått ned fra 12,3 til 12,1 årsverk i perioden. Dette er en nedgang på 0,2 årsverk, de andre gruppene har endring med mindre enn 1 årsverk. Sortland ligger nå over landssnittet (9,6) og KOSTRA gruppen (10,7) men lavere enn fylkessnittet på 12,2 årsverk.

- Jordmødreårsverk pr 10 000 fødte har gått ned fra 91,7 til 65,8 årsverk. Den største endringen er fra 2021 til 2022 da det var 100 årsverk i 2021. Fylket har 123,5 og KOSTRA gruppen ligger på 146,3 årsverk i snitt, mens landet for øvrig ligger på 119,5 årsverk.

- Helsesøsterårsverk pr 10 000 innbygger 0-5 år er økt fra 72,9 årsverk til 108,6 årsverk. Økningen gjør at vi nå ligger over KOSTRA gruppen som har 104,0 årsverk, fylket som har 93,8 årsverk og landssnittet på 97,8 årsverk.

- Gjennomsnittlig listelengde er relativ lav og ligger på 725 i 2022. Nordland fylke har 787 i snitt, mens landet for øvrig ligger vesentlig høyere med 994. KOSTRA gruppen ligger på 806. Listelengden for Sortland har gått ned fra 826 i 2019.

4.4 Teknisk og samfunnsutvikling

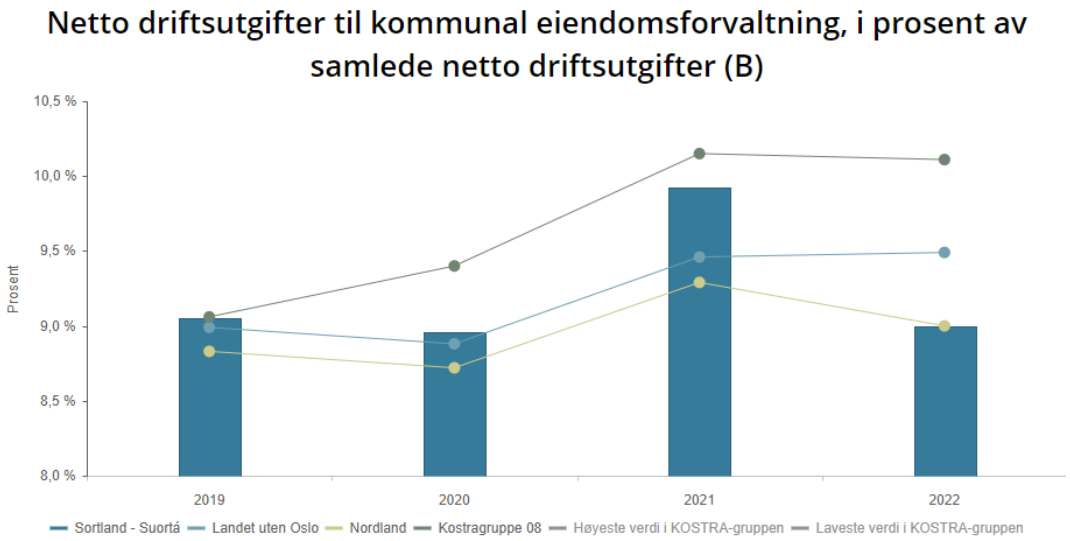
Eiendomsforvaltning

Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning i prosent av samlede netto driftsutgifter

Av kommunens samlede netto driftsutgifter, brukte Sortland kommune 9 % i 2022 til eiendomsforvaltning. I perioden 2019-2022 har kommunen hatt mellom 9 % og 9,9 % per år, slik at det har ikke vært store endringer i perioden. Sortland kommune ligger under KOSTRA-gruppen som har et gjennomsnitt på 10,1 %, mens fylket ligger på 9 %, tilsvarende kommunens nivå.

Kommunen brukte i snitt (netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning) 6 981 kroner per innbygger. Det har fra 2019 til år 2022 vært en 15 % økning i driftsutgifter per innbygger.

I år 2022 ligger Sortland kommune noe lavere enn KOSTRA-gruppen som brukte 8 051 kroner per innbygger, men ganske tilsvarende nivå som fylket med 7 139 kr per innbygger til eiendomsforvaltning. I KOSTRA-gruppen har Hammerfest høyest driftsutgifter per innbygger med 15 610 kroner, mens Bømlo ligger lavest med 5 121 kroner per innbygger.

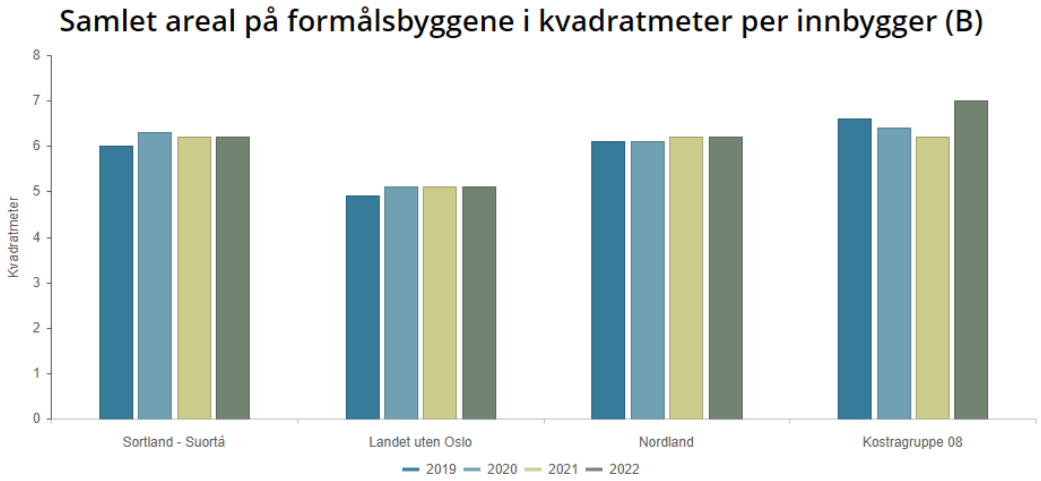

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	9,1 %	9,0 %	9,9 %	9,0 %
Landet uten Oslo	9,0 %	8,9 %	9,5 %	9,5 %
Nordland	8,8 %	8,7 %	9,3 %	9,0 %
Kostragruppe 08	9,1 %	9,4 %	10,2 %	10,1 %

Areal kommunal eiendomsforvaltning formålsbygg

Kommunale formålsbygg består av administrasjonslokaler, førskolelokaler, skolelokaler, institusjonslokaler, kommunale idrettsbygg og anlegg og kommunale kulturbygg.

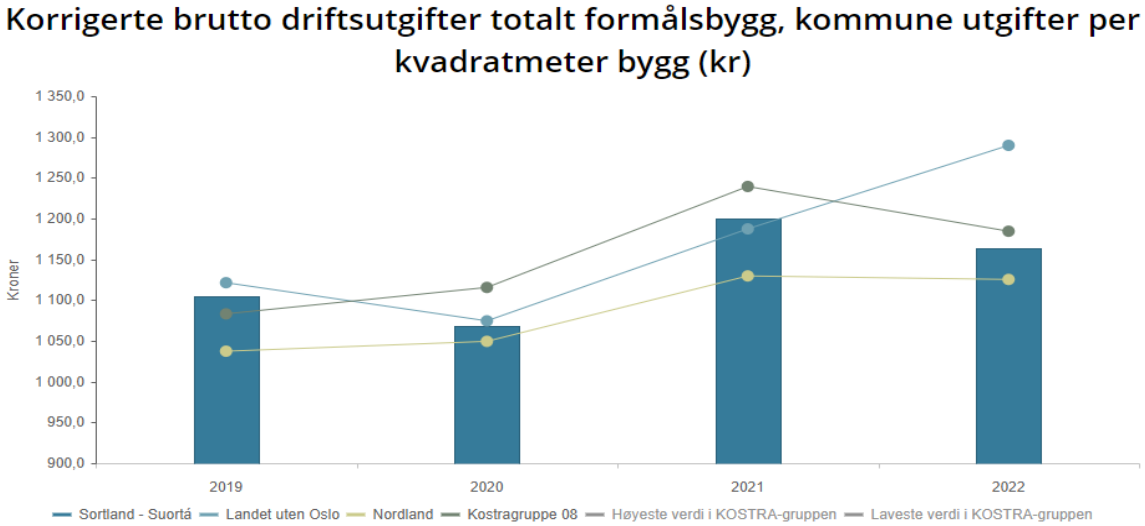
Når det gjelder samlet areal på kommunens formålsbygg i kvadratmeter per innbygger, ligger Sortland på 6,2 m2. Kommunen er her på likt nivå med gjennomsnittet i fylket, men litt under sin KOSTRA-gruppe som har et snitt på 7 m2 formålsbygg per innbygger.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	6,0	6,3	6,2	6,2
Landet uten Oslo	4,9	5,1	5,1	5,1
Nordland	6,1	6,1	6,2	6,2
Kostragruppe 08	6,6	6,4	6,2	7,0

Korrigerte brutto driftsutgifter totalt formålsbygg, kommunale utgifter per kvadratmeter bygg i kr

I 2022 hadde Sortland brutto driftsutgifter per kvadratmeter bygg på 1 164 kroner. I år 2019 var driftsutgiftene 1 104,2 kroner per kvadrat, som vil si en økning i driftsutgifter per kvadratmeter på 5,2 % den siste fireårsperioden. I KOSTRA-gruppen er de gjennomsnittlige driftsutgiftene til formålsbygg på 1 184,4 kroner per kvadratmeter, mens fylket ligger på 1 125,3 kroner per kvadratmeter. Det vil si at Sortland ligger noe under snittet til for KOSTRA-gruppen, men likt med fylket for øvrig.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	1 104,2	1 068,8	1 200,0	1 164,0
Landet uten Oslo	1 121,3	1 074,5	1 187,3	1 289,7
Nordland	1 037,3	1 049,4	1 129,6	1 125,3
Kostragruppe 08	1 083,1	1 115,5	1 239,3	1 184,4

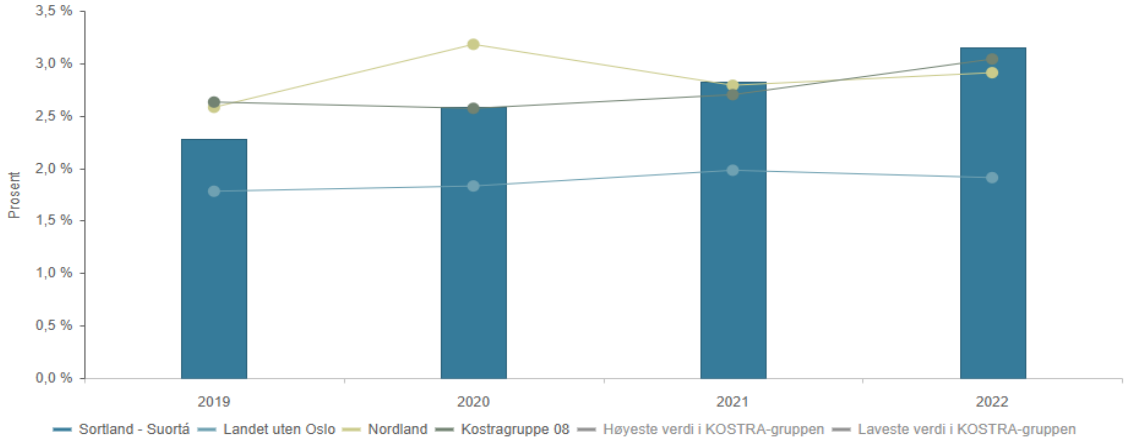
Tekniske tjenester – samferdsel

Netto driftsutgifter samferdsel i prosent av samlede netto driftsutgifter

Sortland kommune brukte 3,2 % i 2022 i netto driftsutgifter av samlede netto driftsutgifter til vei og gater. Dette er en høyere andel enn KOSTRA-gruppen på 3 %, fylket med 2,9 % og landet uten Oslo som har et utgiftsnivå på 1,9 % av driftsutgiftene. I løpet av den siste fireårsperioden har kommunen gradvis økt andelen utgifter til vei og gater, fra 2,3 % i 2019 og gradvis opp mot 3,2 % i 2022.

I KOSTRA-gruppen er Sortland kommune på 4. plass, hvor det er 3 kommuner som har større andel driftsutgifter av samlede netto driftsutgifter, henholdsvis Ullensvang med 5,6 %, Vefsn 4,5 % og Senja med 3,8 %.

Netto driftsutgifter, Samferdsel, i prosent av totale netto driftsutgifter (B)

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	2,3 %	2,6 %	2,8 %	3,2 %
Landet uten Oslo	1,8 %	1,8 %	2,0 %	1,9 %
Nordland	2,6 %	3,2 %	2,8 %	2,9 %
Kostragruppe 08	2,6 %	2,6 %	2,7 %	3,0 %

Andre nøkkeltall samferdsel

- Brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate: Kommunen ligger i 2022 på 136 218 kroner per kilometer kommunal vei og gate. Sortland ligger på et høyere nivå enn KOSTRA-gruppen, fylket og landet. KOSTRA-gruppen har et gjennomsnitt på 117 722 kroner per kilometer, som er 18 495 kroner lavere enn Sortland per kilometer.

- Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysning pr. km kommunal vei var i 2022 på 10 880 kroner i kommunen. Nivået var noe høyere på Sortland i 2019 og 2020, før det fra 2021 har vært en nedgang. Totalt sett har det vært en nedgang i kommunen i driftsutgiftene til gatebelysning fra 2019 til 2022 på 19,7 %. Sortland ligger på et lavere utgiftsnivå sammenlignet med KOSTRA-gruppen og fylket. I KOSTRA-gruppen er Sortland på 11. plass av 13 kommuner, hvor det kun er to kommuner med lavere driftsutgifter til gatelys per km.

- I 2022 er det 2050 lyspunkter langs kommunale veier og gater. Antallet var 2000 i år 2019 og økte med 50 i 2020 og har siden da vært uendret i henhold til innrapporterte data. Sammenligner en med KOSTRA-gruppen er Sortland på 6. plass av totalt 13 kommuner, som vil si at Sortland ligger

ganske omtrentlig likt med gjennomsnittet i gruppen. Det var i år 2022 119 kilometer med kommunale veier og gater. Det vil si at Sortland kommune i gjennomsnitt har 17,2 lyspunkter per kilometer kommunal vei/gate.

Tekniske tjenester – Plan, kulturminner, natur og nærmiljø

Netto driftsutgifter i kroner per innbygger til plan, kulturminner, natur og nærmiljø var i 2022 på 1 310 kroner. Utgiftene er på et høyere nivå enn landssnittet (1 027 kr), fylket (904 kr) og KOSTRA-gruppen (1 117). I KOSTRA-gruppen er Sortland nummer 4, hvor Kvinnherad, Ullensvang og Hammerfest har høyere driftsutgifter.

- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist var i 2019 innfridd med 9 dagers behandlingstid. I år 2020 og 2021 er det derimot henholdsvis 101 dager og 66 dagers svarfrist på byggesakene med 3 ukers frist. Tall for 2022 er ikke innrapportert som følge av oppgradering på kommunens dokumenthåndteringsprogram ved årsskiftet 2022. Kommunen har i de siste to innrapporterte årene ligget betraktelig bak KOSTRA-gruppen, hvor gruppen i snitt hadde behandlingstid på 25 dager i 2020 og 24 dager i 2021.

- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist er heller ikke innrapportert i 2022, grunnet samme årsak som oppnevnt i punktet overfor. De siste tre år har Sortland kommune i disse byggesakene hatt en behandlingstid på 33 dager i 2019 og 72 dager i 2020 og 2021. Det vil si at kommunen de senere år (sett bort fra ikke innrapportert år 2022) har vært innenfor saksbehandlingstiden for saker med 12 ukers behandlingsfrist. De øvrige kommuner i KOSTRA-gruppen og fylket ligger også innen saksbehandlingsfrist, og gir svar raskere enn Sortland kommune i 2020 og 2021.

- Andel søknader om tiltak der kommunen har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid var 0 i år 2019 og 2020. I 2021 var det 1 sak som var overskredet lovpålagt saksbehandlingstid. Tall for 2022 er ikke innrapportert. I 2019-2021 ligger Sortland bedre an enn snittet på KOSTRA-gruppen som i 2019 hadde 2 saker i snitt, og 3 saker i 2020 og 2021.

- Sortland kommune lå i 2019 og 2020 på 18 800 kroner i byggesaksbehandlingsgebyr for oppføring av ny enebolig. De siste to årene (2021 og 2022) er ikke innrapportert. Sortland lå i 2019 ganske likt med KOSTRA-gruppen på 18 158 kroner. De senere år har kostnadene blitt noe redusert i KOSTRA-gruppen, slik at nivået nærmer seg likt med landet for øvrig.

Brann og ulykkesvern

Netto driftsutgifter i kroner per innbygger til brann og ulykkesvern er 1 284 kroner i år 2022, som fordeler seg på 1 171 kroner til beredskap og 113 kroner per innbygger til forebygging. Driftsutgiftene per innbygger er høyere enn landet (1 052 kroner), men lavere enn fylket (1 340 kroner) og KOSTRA-gruppen (1 431 kroner). Det har fra 2019 til 2022 vært en økning på 27,6 % i driftsutgiftene per innbygger.

Antall årsverk i brann- og ulykkesvern per 1000 innbyggere var på Sortland 0,78 i år 2019 og 2020, mens det i 2021 var 0,88 årsverk. For året 2021 var kommunen tilnærmet lik snittet for KOSTRA-gruppen som hadde 0,87 årsverk per 1000 innbyggere.

4.5 Kommunedirektør

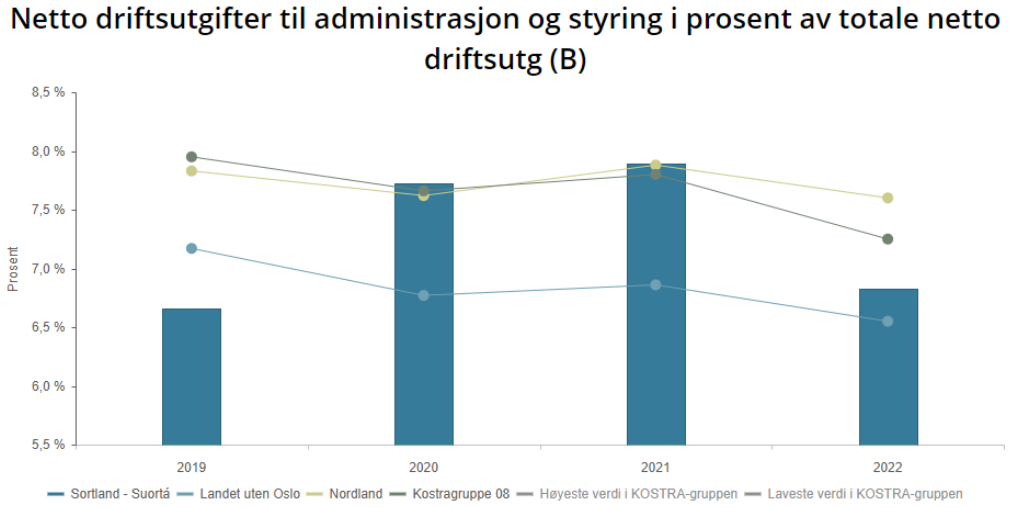
Administrasjon, styring og fellesutgifter

Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutgifter

Sortland kommune brukte 6,8 % i 2022 av kommunens totale driftsutgifter til administrasjon og styring. Dette er en lavere andel enn KOSTRA-gruppen med 7,3 % og fylket med 7,6 %.

I den siste fireårsperioden er det felles for kommunen, fylket, landet og KOSTRA-gruppen at det har vært nedgang i andelen fra 2021 til 2022. Fra 2019 til 2022 har Sortland økt med 0,1 %, mens fylket i samme periode har gått ned med 0,6 %. Det har i samme periode vært en nedgang i KOSTRA-gruppen med 0,7 % og landet for øvrig med 0,6 %.

Sortland brukte i snitt 6 376 kroner per innbygger i netto driftsutgifter til administrativ styring og fellesutgifter i 2022. Dette er en økning på ca. 23,5 % i den siste fireårsperioden. I 2019 var kommunen tilnærmet lik nivået i landet, og hadde lavere kostnader per innbygger sammenlignet med fylket og blant KOSTRA-gruppen. I 2022 er gjennomsnittet for KOSTRA-gruppen på 6 882 kroner per innbygger, som vil si at kommunene har et litt høyere nivå enn Sortland kommune. Fylket har et høyere nivå enn kommunen og KOSTRA-gruppen, med 7 122 kroner per innbygger.

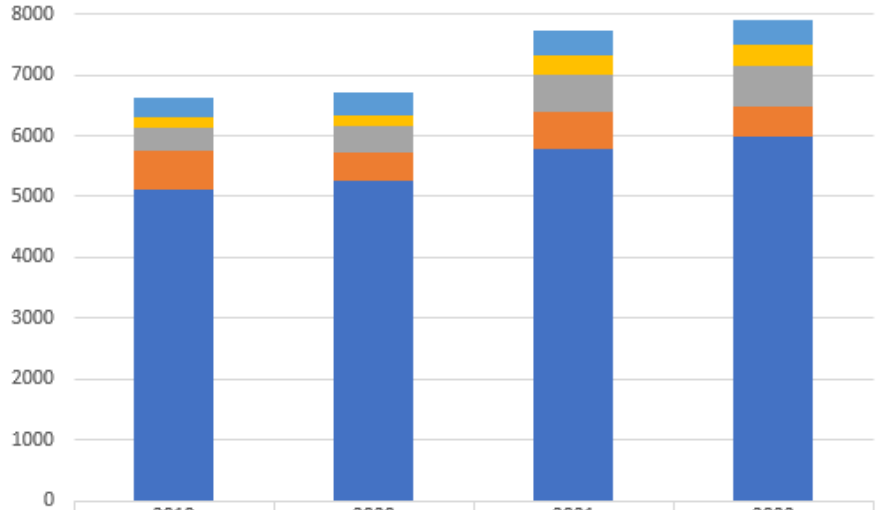

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	6,7 %	7,7 %	7,9 %	6,8 %
Landet uten Oslo	7,2 %	6,8 %	6,9 %	6,6 %
Nordland	7,8 %	7,6 %	7,9 %	7,6 %
Kostragruppe 08	8,0 %	7,7 %	7,8 %	7,3 %

Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring

Administrasjon og styring inneholder flere KOSTRA- funksjoner; 100 politisk styring, 110 kontroll og revisjon, 120 administrasjon, 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen og 130 administrasjonslokaler.

Nedenfor i tabellen skisseres forholdet mellom driftsutgifter per innbygger ved de ulike funksjonene, samt at tabellen synliggjør sammensetning i utgiftene og utviklingen de siste fire år, fra 2019-2022.

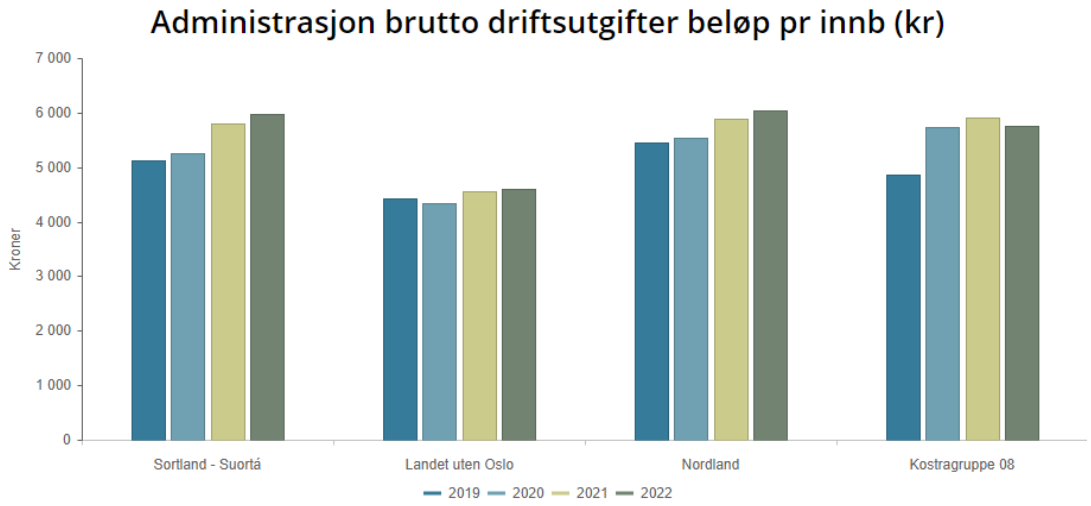
	2019	2020	2021	2022
Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	335	380	397	420
Kontroll og revisjon	178	190	334	331
Administrasjonslokaler	380	425	600	676
Politisk styring	622	464	602	502
Administrasjon	5123	5259	5791	5982

Tabell: Fordeling brutto driftsutgifter administrasjon og styring (funksjon 100,110,120,121 og 130) i kroner per innbygger.

Brutto driftsutgifter til Administrasjon (120), i kr per innbygger

For driftsutgifter til administrasjon per innbygger ligger Sortland kommune på 5 982 kr. Sammenligner en med KOSTRA-gruppen (5 760 kroner per innbygger) ligger kommunen noe høyere, mens Sortland er tilnærmet likt fylkesnivå. Kommunen ligger på 6. plass av 13 kommuner i sin KOSTRA-gruppe, og ligger litt over gjennomsnittlige driftsutgifter per innbygger enn snittet i KOSTRA-gruppen.

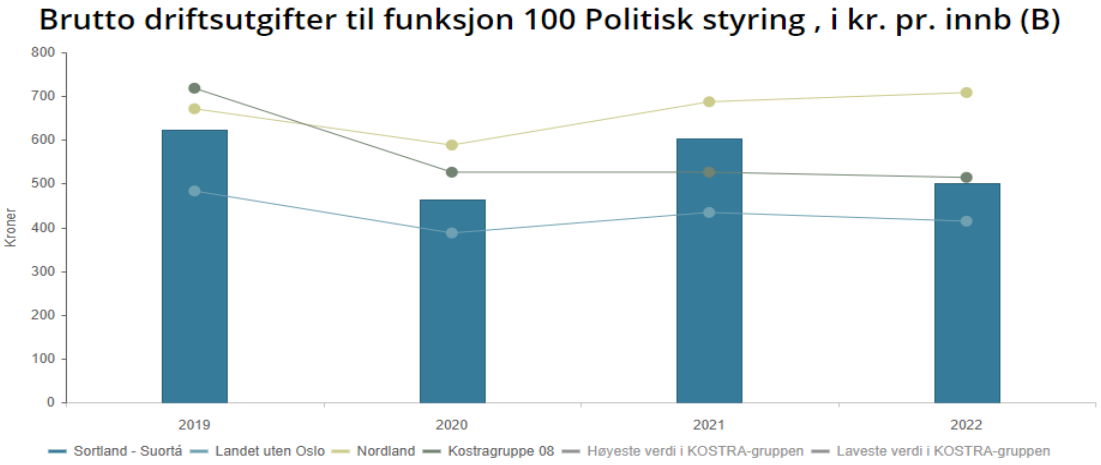
I 2022 hadde Sortland ca. 1,2 MNOK i driftsutgifter til juridisk bistand i forbindelse med Vesterålen Energi-saken. Disse kostnadene er utgiftsført på funksjon 120, administrasjon. Disse utgiftene representerer ikke vanlig administrativ drift i kommunen og bør ses på som et enkelttilfelle spesielt for året 2022. Dersom en trekker ut denne utgiften vil administrative driftskostnader reduseres med ca. 114 kroner per innbygger, som vil gi et utgiftsnivå per innbygger på 5 867 kroner. Når dette hensyntas ligger Sortland omtrentlig midt imellom gjennomsnittlig nivå i KOSTRA-gruppen som er noe lavere og fylket som er høyere.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	5 123	5 259	5 791	5 982
Landet uten Oslo	4 426	4 350	4 559	4 611
Nordland	5 456	5 541	5 896	6 051
Kostragruppe 08	4 856	5 740	5 919	5 760

Brutto driftsutgifter til politisk styring (100), i kr. per innbygger

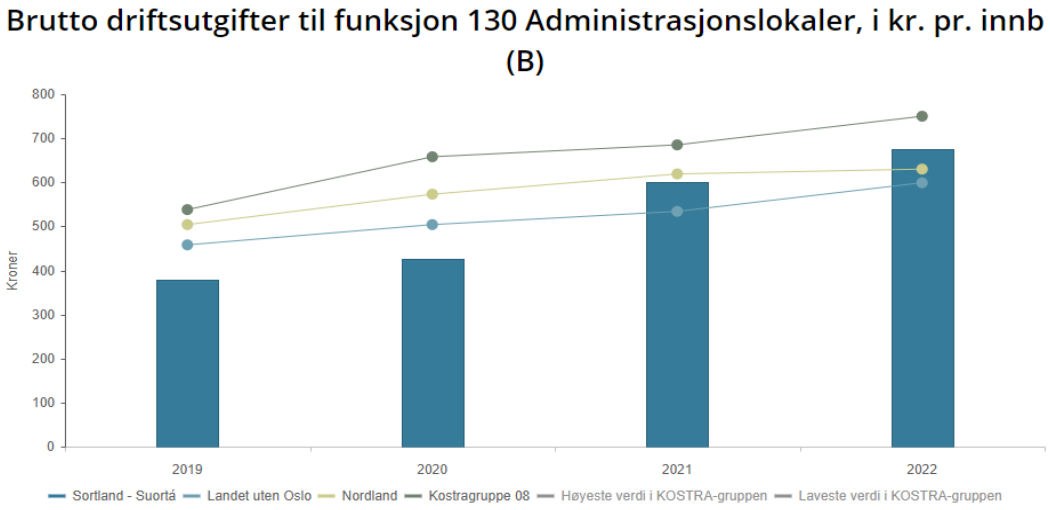
Sortland brukte 502 kroner i driftsutgifter per innbygger til politisk styring i 2022. KOSTRA-gruppen har et gjennomsnitt på 514 kroner per innbygger, som vil si at Sortland er tilnærmet lik KOSTRA-gruppen, mens fylket ligger på et høyere nivå utgifter per innbygger. Sortland kommune er nummer 6 av 12 i KOSTRA-gruppen, som også understøtter grad av likhet til snittet i KOSTRA-gruppen. Av tabellen som skisserer utviklingen av driftsutgifter per innbygger, kan en se at det svinger noe fra år til år i kommunen. For Sortland vises en tydelig tendens med høyere kostnader per innbygger til politisk styring de årene det har vært gjennomført valg, enten på nasjonalt eller kommunalt nivå. Høyere driftsutgifter ved valgår er en naturlig konsekvens av ekstra ressursbruk for oppfølging, planlegging og gjennomføring av valg.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	622	464	602	502
Landet uten Oslo	483	387	434	414
Nordland	671	588	687	708
Kostragruppe 08	718	526	526	514

Brutto driftsutgifter til administrasjonslokaler (130), i kr. per innbygger

I år 2022 brukte kommunen 676 kroner i driftsutgifter per innbygger til administrasjonslokaler. Kostnadene knyttet til denne funksjonen er i hovedsak drift-, renholds-, og vedlikeholdsutgifter som utføres av kommunens renholdere og vaktmestere. Sortland kommune ligger her på et lavere nivå enn KOSTRA-gruppen som i snitt har utgifter på 750 kroner per innbygger, men noe over fylket som har et utgiftsnivå på 630 kroner. I KOSTRA-gruppen ligger Sortland som nummer 5, av 13 kommuner, hvorav Hammerfest, Ullensvang, Vestvågøy og Namsos ligger på et høyere utgiftsnivå knyttet til administrasjonslokaler per innbygger.

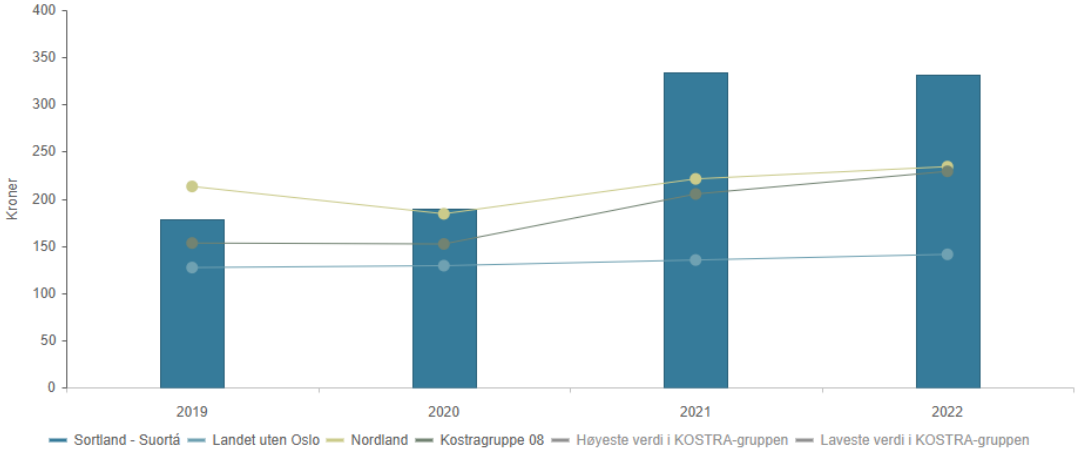

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	380	425	600	676
Landet uten Oslo	458	504	534	599
Nordland	504	573	619	630
Kostragruppe 08	538	658	685	750

Brutto driftsutgifter til kontroll og revisjon (110), i kr. per innbygger

Driftsutgiftene til kontroll og revisjon består i all hovedsak av utgifter til revisjon, samt noe mindre utgifter til opplæring og kurs for kommunens kontrollutvalg. Sortland har driftsutgifter på 331 kroner per innbygger i 2022. Kommunen ligger her på et høyere nivå enn både KOSTRA-gruppen, fylket og landet for øvrig.

Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb (B)

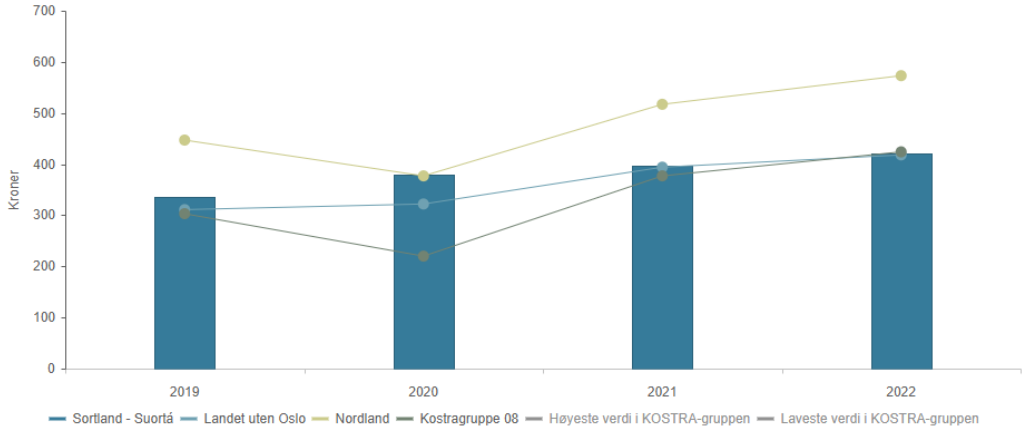

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	178	190	334	331
Landet uten Oslo	127	129	135	141
Nordland	213	184	221	234
Kostragruppe 08	153	152	205	229

Brutto driftsutgifter forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen (121), i kr. per innbygger

Sortland kommune har forvaltningsutgifter på 420 kroner per innbygger. Forvaltningsutgifter er utgifter til programvarelisenser, telefoni, drivstoff, samt lønn til personell som arbeider med eiendomsforvaltning. Utgiftsnivået ligger tilnærmet likt KOSTRA-gruppen (424 kroner per innbygger) og landet for øvrig (418 kroner per innbygger), men under fylket som har gjennomsnittlig driftsutgifter på 573 kroner per innbygger.

Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i (B)

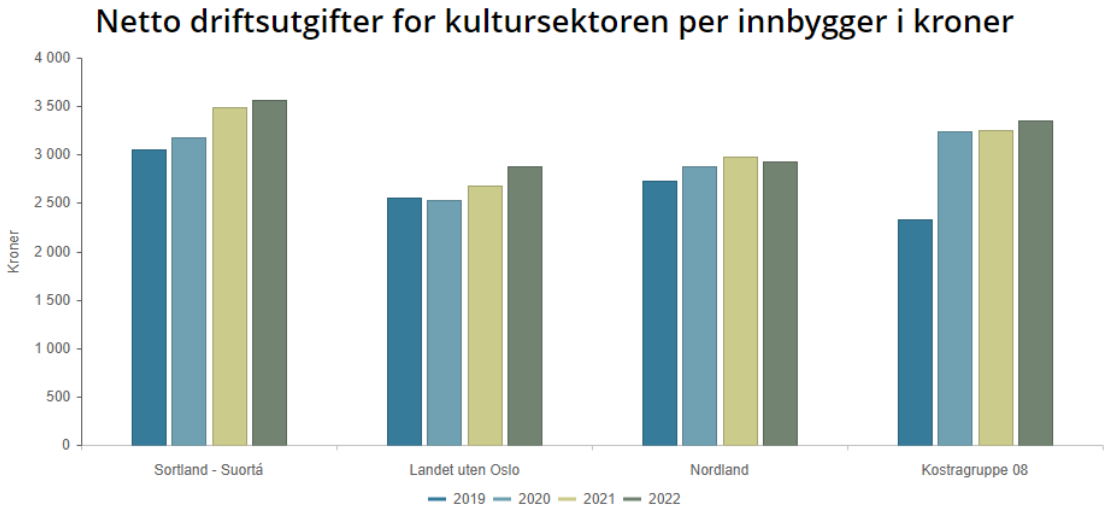
	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	335	380	397	420
Landet uten Oslo	311	322	394	418
Nordland	447	377	517	573
Kostragruppe 08	303	220	377	424

Kultur og idrett

Netto driftsutgifter til kulturskolesektoren per innbygger

Netto driftsutgifter til kultursektoren er utgifter som går til aktivitetstilbud til unge, kino, bibliotek, museer, kunstformidling, idrett, musikk- og kulturskoler, andre kulturaktiviteter, kommunale kultur- og idrettsbygg/anlegg og tilskudd til andres idretts-kulturbygg/anlegg, reduserte driftsinntekter som følge av øremerkede tilskudd fra staten eller andre direkte inntekter.

Sortland kommune har i 2022 hatt driftsutgifter til kultursektoren med 3 568 kroner per innbygger. Kommunen ligger over KOSTRA-gruppen som har et snitt på 3 351 kroner, fylket med 2 930 kroner og landet for øvrig med 2 878 kroner. Sortland har et utgiftsnivå som er 8 % høyere enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen, som utgjør 6.plass i gruppen på 13 kommuner. Sogndal ligger på det laveste nivået i gruppen med 2 229 kroner per innbygger, mens Hammerfest ligger på topp med 5 781 kroner i 2022.

	2019	2020	2021	2022
Sortland - Suortá	3 053	3 175	3 492	3 568
Landet uten Oslo	2 549	2 529	2 684	2 878
Nordland	2 733	2 875	2 972	2 930
Kostragruppe 08	2 324	3 243	3 252	3 351

Øvrige nøkkeltall innen kultur og idrett

- Andel elever i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole av antall barn i alderen 6-15 år: I 2022 hadde Sortland en andel på 13,7 %. I den siste fireårsperioden har andelen blitt redusert fra 14,4 % i år 2019, frem til fjorårets 13,7 %. Til sammenligning er andelen i KOSTRA-gruppen på 18,8 %, mens fylket har en andel på 13,2 %. Sortland er på 10. plass i KOSTRA-gruppen, hvor Senja, Tysvær og Hammerfest har lavere andel i musikk- og kulturskole.

- Andel barn i grunnskolealder som står på venteliste til kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år: Det var i år 2022 en andel på 7,4 % barn i grunnskolealder på venteliste til kommunens musikk- og kulturskoletilbud. Dette er en nedgang fra 9 % i 2019. Samtidig har Sortland over dobbelt så stor andel på venteliste sammenlignet med KOSTRA-gruppen med 3,2 % andel på venteliste og Nordland fylke med 2,8 %.

- Totalt antall besøk i folkebiblioteket har økt med 2000 de siste fire årene, fra 58 000 i 2019 til 60 000 besøkende i 2022. Dette gir et snitt på 5,7 besøk per innbygger som er høyere enn KOSTRA-gruppen, fylket og landet for øvrig.

- Totalt antall kinobesøk har hatt store forskjeller per år siden 2019. I 2019 hadde kommunen 18 413 besøk, i 2020 var det 6 742 besøk, i 2021 9 136 besøkende, mens år 2022 hadde 17 600 besøk. Disse store variasjonene i antall besøk ses i direkte sammenheng med korona-pandemien som har påvirket kulturnæringen i stor grad fra og med mars 2020. Vi ser at Sortland hadde høvelig gode besøkstall i 2022 etter hvert som samfunnet i større grad har blitt mer som normalt og tiden før pandemi, hvor en kan se at nivået nærmer seg tiden før korona. Kommunen ligger på 8. plass i KOSTRA-gruppen, som vil si at vi ligger litt under gjennomsnittet i gruppen.

5 En titt i krystallkula

I kommunebarometeret for året 2022 kom Sortland kommune i endelig utgave på en samlet 132. plass. I 2021 var kommunen på en 80. plass.

For tiden fremover vil det bli utfordrende for Sortland kommune i driften med hensyn til endringen i demografibildet og endringene i alderssammensetningen blant innbyggerne som påvirker og utfordrer tjenestenivået og tjenesteproduksjon.

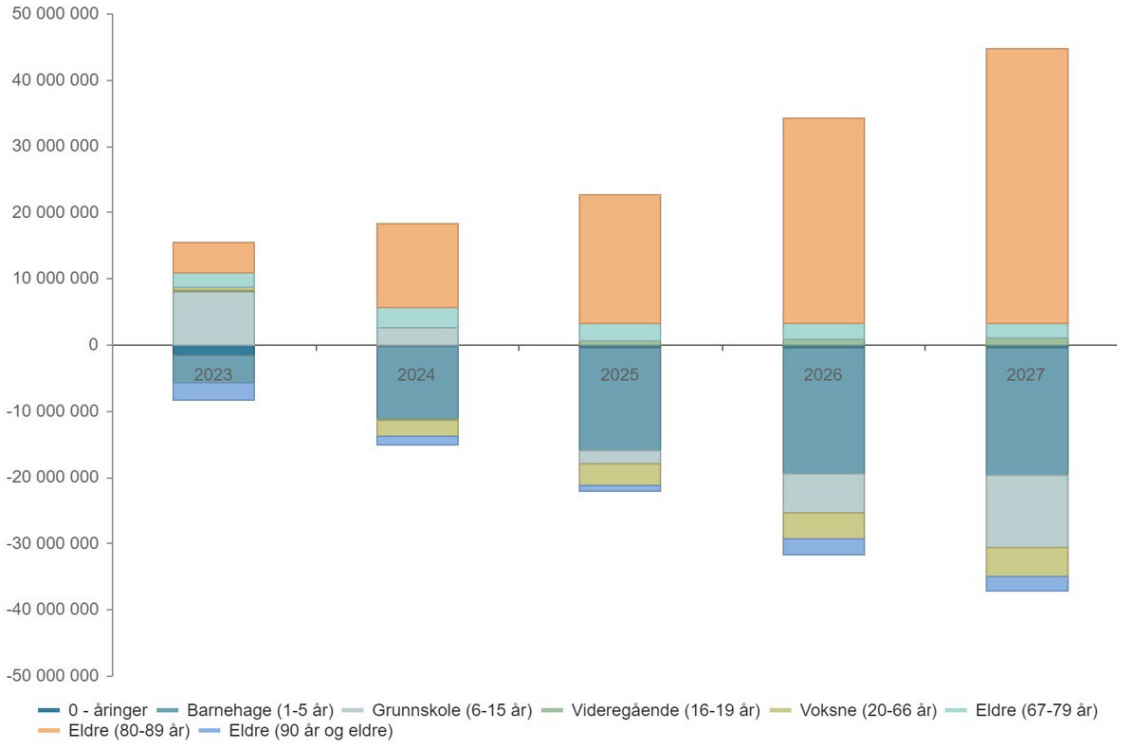
I dette kapittelet gjennomgås hovedtrekk i utviklingen og demografikostnadene som er bakgrunn for hva kommunen mottar i rammeoverføringer fra staten.

Demografikostnadene vises i ulike tidsintervaller, for kommende økonomiplanperiode, de neste 10 år, og i et lengre perspektiv frem mot 2050. Det tas forutsetning om middels nasjonal vekst, og demografikostnadene for Sortland er basert på TBU (Tekniske Beregningsutvalg) sin beregningsmodell.

Kostnader ved befolkningsutvikling

Sortland kommunes demografikostnader i kommende økonomiplanperiode (2024-2027), inkludert år 2023

I de fire kommende årene vil Sortland kommune ifølge beregningene med endringer i befolkningssammensetning ha følgende endringer i kostnadene:

Figur: Demografikostnader i kommende økonomiplanperiode (inkludert 2023).

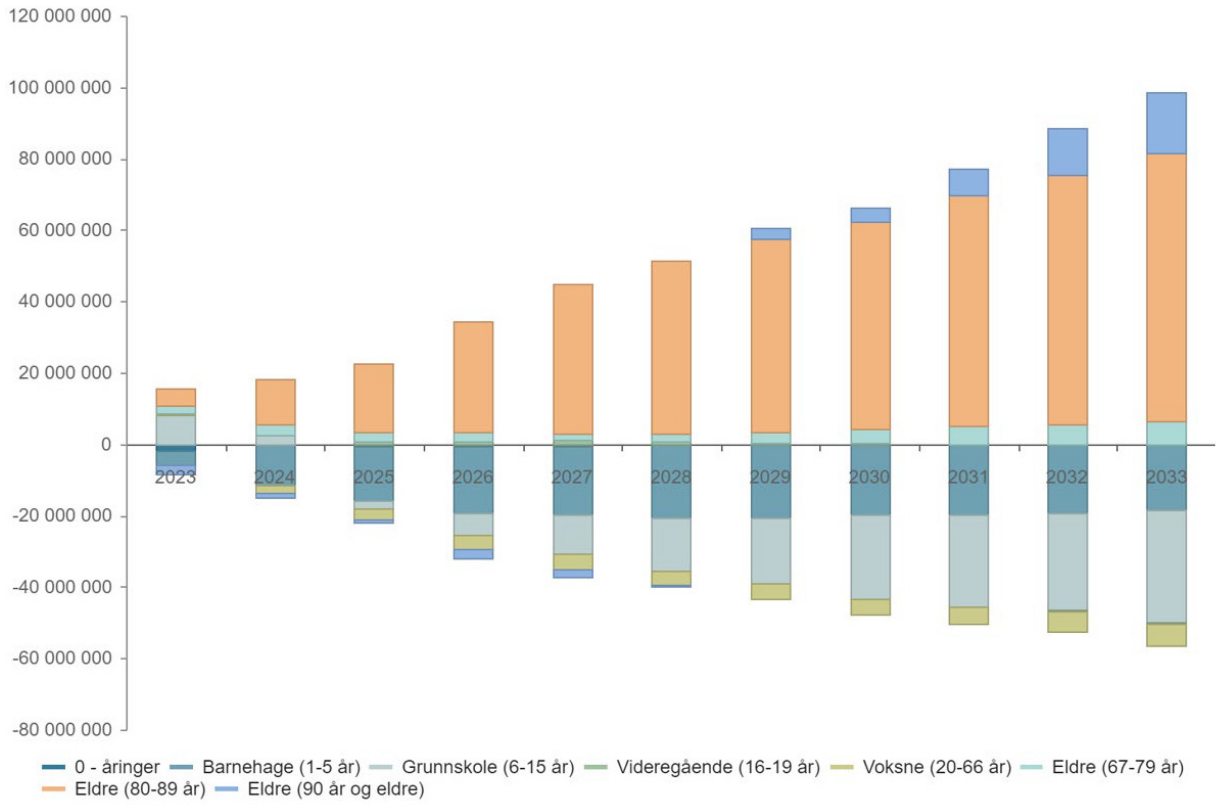
	2023	2024	2025	2026	2027	Totalt
0 - åringer	-1 616 220	1 436 640	-179 580	0	0	-359 160
Barnehage (1-5 år)	-4 160 282	-6 892 722	-4 519 442	-3 498 298	-255 286	-19 326 030
Grunnskole (6-15 år)	8 148 825	-5 432 550	-4 708 210	-3 983 870	-4 889 295	-10 865 100
Videregående (16-19 år)	159 044	-327 116	747 580	217 076	272 916	1 069 500
Voksne (20-66 år)	496 106	-2 864 472	-810 308	-616 400	-555 664	-4 350 738
Eldre (67-79 år)	2 166 412	892 052	-382 308	-191 154	-382 308	2 102 694
Eldre (80-89 år)	4 478 229	8 103 462	6 823 968	11 515 446	10 662 450	41 583 555
Eldre (90 år og eldre)	-2 553 672	1 276 836	425 612	-1 702 448	425 612	-2 128 060
Total	**7 118 442**	**-3 807 870**	**-2 602 688**	**1 740 352**	**5 278 425**	**7 726 661**

Tabell: Demografikostnader i kommende økonomiplanperiode

Som det kommer frem av beregningene, er demografikostnadene for neste økonomiplanperioden beregnet til 7,7 MNOK (inklusive år 2023).

Tabellen viser at kostnadene blir betydelig redusert i perioden med hensyn til barnehage og grunnskole, som en konsekvens av redusert antall barn i aldersgruppene. Videre er det forventet økte kostnader for eldre fra 67-79 år, og en stor økning for eldre over 80 år.

Sortland kommunes demografikostnader i perioden 2024-2033, inkludert år 2023

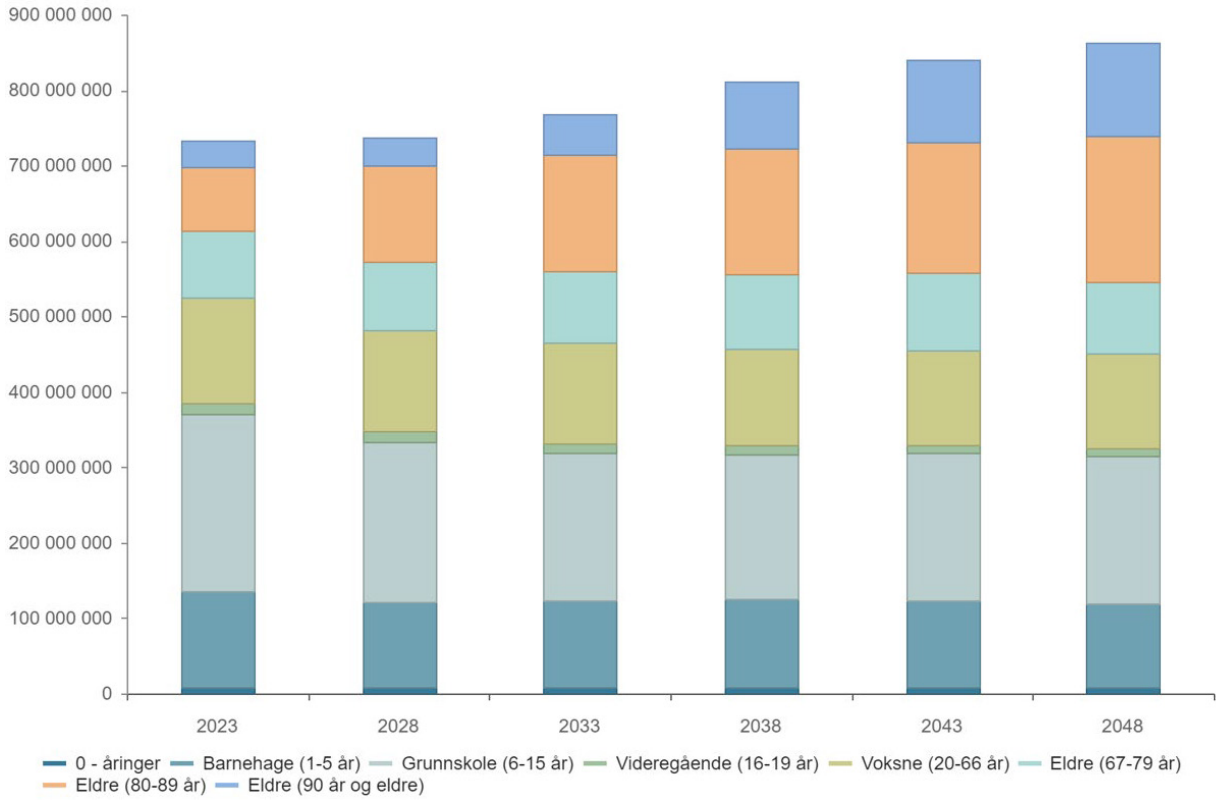
Tabell: Demografikostnader i kommende tiårsperiode, inkludert 2023

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Totalt
0 - åringer	-1 616 220	1 436 640	-179 580	0	0	89 790	89 790	0	0	0	89 790	-89 790
Barnehage (1-5 år)	-4 160 282	-6 892 722	-4 519 442	-3 498 298	-255 286	-1 021 144	-75 706	765 858	0	510 572	855 648	-18 290 802
Grunnskole (6-15 år)	8 148 825	-5 432 550	-4 708 210	-3 983 870	-4 889 295	-3 802 785	-3 802 785	-5 070 380	-1 991 935	-1 448 680	-4 527 125	-31 508 790
Videregående (16-19 år)	159 044	-327 116	747 580	217 076	272 916	-101 012	-470 556	-85 132	-406 776	-406 776	160 684	-240 068
Voksne (20-66 år)	496 106	-2 864 472	-810 308	-616 400	-555 664	66 664	3 060	15 678	-710 484	-677 834	-778 136	-6 431 790
Eldre (67-79 år)	2 166 412	892 052	-382 308	-191 154	-382 308	-127 436	764 616	1 019 488	1 338 078	637 180	637 180	6 371 800
Eldre (80-89 år)	4 478 229	8 103 462	6 823 968	11 515 446	10 662 450	7 037 217	5 757 723	3 838 482	6 397 470	5 117 976	5 544 474	75 276 897
Eldre (90 år og eldre)	-2 553 672	1 276 836	425 612	-1 702 448	425 612	1 702 448	3 404 896	851 224	3 830 508	5 532 956	3 830 508	17 024 480
Total	7 118 442	-3 807 870	-2 602 688	1 740 352	5 278 425	3 843 742	5 671 038	1 335 218	8 456 861	9 265 394	5 813 023	42 111 937

Figur: Demografikostnader i kommende tiårsperiode, inkludert 2023

I de kommende ti år er det samlet sett en betydelig økning i demografikostnadene. Fra den neste fireårsperioden med 7,7 MNOK til de neste ti år som forventer en økning på totalt 42,1 MNOK. Det forventes en fortsatt nedgang i demografikostnadene i barnehage og skole, til sammen 49,8 MNOK. Videre er det noen nedgang i demografikostnader for voksen i alderen 20-66 år på 6,4 MNOK, mens innbyggere over 67 år vokser markant, med 99 MNOK.

Sortland kommunes demografikostnader i perioden 2024-2033, inkludert år 2023

Figur: Demografikostnader i de kommende 25 år, inkludert 2023

	2023	2028	2033	2038	2043	2048	Totalt
0 - åringer	7 272 990	1 346 850	179 580	89 790	-359 160	-359 160	8 170 890
Barnehage (1-5 år)	128 287 352	-16 186 892	2 056 372	2 311 658	-614 446	-4 699 022	111 155 022
Grunnskole (6-15 år)	235 953 755	-22 816 710	-16 840 905	-4 346 040	3 078 445	724 340	195 752 885
Videregående (16-19 år)	12 676 564	809 444	-1 208 556	-1 082 636	-470 556	205 304	10 929 564
Voksne (20-66 år)	140 205 472	-4 780 180	-2 147 716	-3 800 600	-3 643 914	-1 826 392	124 006 670
Eldre (67-79 år)	90 352 124	-191 154	4 396 542	4 269 106	2 803 592	-6 116 928	95 513 282
Eldre (80-89 år)	83 806 857	44 142 543	26 656 125	12 155 193	7 676 964	19 192 410	193 630 092
Eldre (90 år og eldre)	34 900 184	2 128 060	17 450 092	33 623 348	20 429 376	16 173 256	124 704 316
Total	733 455 298	4 451 961	30 541 534	43 219 819	28 900 301	23 293 808	863 862 721

Tabell: *Demografikostnader i de kommende 25 år, inkludert 2023*

I et lengre tidsperspektiv på 25 år, ser vi en samlet gradvis økning i demografikostnader, med en topp rundt 2038, før det vil bli noe reduksjon i økningen etter det. Det er likevel antatt at demografikostnadene vil øke mye fra 2033. Totalt er det forventet økning på 130 MNOK i den kommende 25-års perioden.

Demografikostnadenes betydning

I de ovenstående figurene og tabellene er det framvist anslag for endring i sammensetning av demografikostnadene i kommunen i takt med prognostiserte endringer i aldersgruppene i kommunen i fremtiden. Videre er det synliggjort utslag i mer- og mindreutgifter for driften av Sortland kommune. Beregningene må betraktes som anslag og usikkerheten blir større dess lengre fram i tid prognosene gjelder for.

Utvikling i kommunens innbyggertall og sammensetningen i alder blant innbyggerne har stor betydning for de statlige overføringene som kommunen mottar i form av rammetilskudd. Rammetilskuddet skal gjenspeile at aldersgruppene har varierende grad av kostnader for kommunekassen. De nyfødte trenger oppfølging fra helsestasjonen, småbarn har behov for barnehage og barn i grunnskolealder trenger skoleopplæring. De yrkesaktive forsørger i hovedsak seg selv, mens de eldste innbyggerne kan har behov for helse og omsorgstjenester som kommunen skal levere gode tjenester for.

Det som blir viktig for kommunen er at kostnadene tilpasses i tjenestetilbudet ved de demografiske endringene, slik at en ikke drifter i ubalanse.

Kommunen vil med stor sannsynlighet i løpet av de nærmeste årene måtte styrke noen tjenesteområder, samt redusere andre for å imøtekomme og tilpasse seg etter innbyggergruppenes behov.